

T.C.
KARA HARP OKULU
SAVUNMA BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜVENLİK BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

EL KAİDE TERÖR ÖRGÜTÜNÜN KURULUŞU, YAPILANMASI,
EYLEMLERİ VE ETKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Mahya DEĞİRMENCİ

Tez Danışmanı
Dr. Mehmet ATAY

ANKARA – 2007

TEZ TANITIM FORMU

TEZİN TARİHİ: 01.03.2007

TEZİN TİPİ: Yüksek Lisans Tezi

TEZİN BAŞLIĞI: El Kaide Terör Örgütünün Kuruluşu, Yapılanması, Eylemleri ve Etkileri

TEZİN YAPILDIĞI BİRİM: Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Ana Bilim Dalı

SPONSOR KURULUŞ: -

DAĞITIM LİSTESİ : Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Tez Hazırlama, Onay, Dağıtım ve Muhafaza Esasları Kılavuzunda belirtilen yerlere

TEZİN ÖZETİ : El Kaide Terör Örgütü hakkında bilgiler sunulması, kurulmasına zemin hazırlayan olaylarla birlikte, kuruluşunun, eylemlerinin, yapılanmasının, Türkiye ve dünyaya etkilerinin detaylı şekilde incelenmesidir.

ANAHTAR KELİMELEER: El Kaide, Vehhabilik, Müslüman Kardeşler Teşkilatı, Usame bin Ladin, 11 Eylül, İstanbul Saldırıları, Madrid Saldırıları, Londra Saldırıları

SAYFA SAYISI: 141

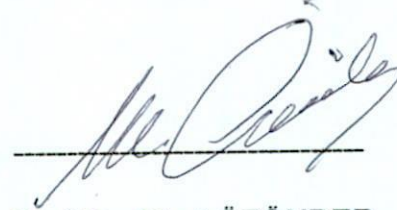
GİZLİLİK DERECEESİ: Tasnif Dışı

KARA HARP OKULU

SAVUNMA BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

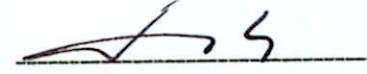
Mahya DEĞİRMENCİ'nin, El Kaide Terör Örgütünün Kuruluşu, Yapılanması, Eylemleri ve Etkileri konulu tez çalışması, jürimiz tarafından GÜVENLİK BİLİMLERİ Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Prof.Dr. Cihat ÖZÖNDER

Üye

Dr. J.Öğ.Alb.Hidayet VAHAPOĞLU

Üye

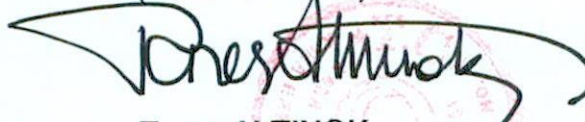
Dr. Mehmet ATAY
(Danışman)

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

30/3/2007

(İmza ve Mühür)

Taner ALTINOK
Prof.Dr.Y.Müh.Alb.
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde bana yol gösteren, yardım ve önerilerini esirgemeyerek, bir eğitmenden daha öte bir ilgi ile destek olan tez danışmanım, hocam Dr. Sayın Mehmet ATAY'a, konu hakkındaki bilgileri ile bana yardımcı olan J. Yzb. Sayın İsmail SIKI'ya, manevi destek ve sevgilerini bir an olsun eksik etmeyen sevgili aileme, sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

T.C.
KARA HARP OKULU
SAVUNMA BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜVENLİK BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
ANKARA 2007

**EL KAİDE TERÖR ÖRGÜTÜNÜN KURULUŞU, YAPILANMASI,
EYLEMLERİ VE ETKİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mahya DEĞİRMENCİ

ÖZET

ABD Orta Doğu'daki egemenliğini devam ettirmek için Suudi Vehhabiliğini, Mısır'daki Müslüman Kardeşler Teşkilatı'nı, Pakistan'daki Deobandizmi, Afgan Cihadı sırasındaki Sünni Radikal grupları desteklemiştir. Bu destekler sonucunda Usame bin Ladin, 1989'da Pakistan'ın Peşaver bölgesinde El Kaide terör örgütünü kurmuştur.

El Kaide terör örgütünün kuruluşundan günümüze kadar ABD ile ilişkisi olduğu değerlendirilmiştir. El Kaide terör örgütünün kendi başına kurulmuş bir örgüt olmadığı düşünceleri ağırlık kazanmıştır. Master tezinde El Kaide terör örgütünün kuruluşu, ideolojisi, eylemleri ve bu eylemlerin etkileri detaylı şekilde incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler : El Kaide, Vehhabilik, Müslüman Kardeşler Teşkilatı, Usame bin Ladin, 11 Eylül, İstanbul, Londra ve Madrid Saldırıları

Tez Yöneticisi : Dr. Mehmet ATAY

Sayfa Sayısı : 141

T.C.
TURKISH MILITARY ACADEMY
DEFENSE SCIENCES INSTITUTE
DEPARTMENT OF SECURITY SCIENCES
ANKARA 2007

**THE ESTABLISHMENT, STRUCTURE, ACTIVITIES AND
EFFECTS OF AL QUEDA TERRORIST ORGANISATION**

MASTER THESIS

Mahya DEĞİRMENCİ

ABSTRACT

USA make use of Pakistani Deobandism, Egypt Muslim Brother Organisation and Sunni radical groups in order to carry on its sovereignty in Middle East.

Since its inception, it is assessed that Al Queda have relation with USA. It is not definite to emphasize that attack of september 11th is made by Al Queda.

This master thesis give more information about the structure, ideology and the activities of Al Queda terorist group which busies the whole world after the attack of September 11th.

Keywords : Al Queda, Muslim Brother Organisation, Usame bin Laden, The Strike of Istanbul, Madrid and London

Advisor : Dr. Mehmet ATAY

Number of Pages : 141

İÇİNDEKİLER

Teşekkür.....	i
Özet.....	ii
Abstract.....	iii
İçindekiler.....	iv
Tablolar Listesi.....	vii
Şekiller Listesi.....	viii
Kısaltmalar Listesi.....	ix
Ön Söz.....	x
Giriş.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

EL KAİDE TERÖR ÖRGÜTÜNÜN FELSEFİ TEMELLERİ, ÖRGÜTÜN KURULUŞU VE GELİŞİM SÜRECİ

1. VEHHABİLİK.....	5
2. MÜSLÜMAN KARDEŞLER TEŞKİLATI.....	9
3. AFGAN CİHADININ OLUŞMASINDA ETKİLİ OLAN DEOBANDİZM.....	16
4. İRAN DEVRİMİ VE SONRASINDA GELİŞEN DURUM.....	18
5. EL KAİDE TERÖR ÖRGÜTÜNÜN KURULUŞUNDA ETKİLİ OLAN AFGAN CİHADI.....	20
6. AFGAN POLİTİKASININ ÜRÜNÜ: TALİBAN HAREKETİ.....	25
7. EL KAİDE TERÖR ÖRGÜTÜNÜN LİDERİ USAME BİN LADİN a. Usame bin Ladin'in Hayatı.....	28
b. Usame bin Ladin'in Görüşleri.....	31
c. Usame bin Ladin'in Faaliyetleri.....	32
8. EL KAİDE TERÖR ÖRGÜTÜNÜN KURULUŞU, İDEOLOJİSİ, TEŞKİLAT YAPISI VE MALİ KAYNAKLARI.....	38
a. El Kaide Nedir?.....	38
b. El Kaide Terör Örgütünün Kuruluş Amacı.....	42

c. El Kaide Terör Örgütünün İdeolojisi ve Stratejisi.....	43
ç. El Kaide Terör Örgütünün Teşkilat Yapısı.....	45
d. El Kaide Terör Örgütünün Mali Kaynakları.....	51

İKİNCİ BÖLÜM

EL KAİDE TERÖR ÖRGÜTÜNÜN YAPILANMASI, EYLEMLERİ VE BU EYLEMLERİN ETKİLERİ

1. EL KAİDE TERÖR ÖRGÜTÜNÜN YAPILANDIĞI BÖLGELER.....	53
a. El Kaide Terör Örgütünün Asya'daki Yapılanması	
(1) El Kaide Terör Örgütünün Irak'taki Yapılanması.....	56
(2) El Kaide Terör Örgütünün Suudi Arabistan'daki Yapılanması.....	60
(3) El Kaide Terör Örgütünün Asya Merkezi'ndeki Yapılanması.....	61
(4) Diğer Ülkeler.....	62
b. El Kaide Terör Örgütünün Avrupa'da Yapılanması.....	64
c. El Kaide Terör Örgütünün Afrika'daki Yapılanması.....	71
ç. El Kaide Terör Örgütünün Türkiye'deki Yapılanması.....	73
2. EL KAİDE TERÖR ÖRGÜTÜNÜN EYLEMLERİ.....	80
a. 11 Eylül Öncesi Eylemleri.....	80
b. 11 Eylül 2001: ABD'deki İkiz Kulelere ve Pentagon'a Saldırıları.....	84
(1) Eylemin Hazırlık Safhası ve Eylemin Gerçekleştirilmesi.....	84
(2) Eylemi Gerçekleştirenler.....	90
(3) Eylem Sonrası Tepkiler.....	100
c. 11 Eylül Sonrası Eylemleri.....	102
(1) El Kaide Terör Örgütünün Türkiye'deki Eylemleri.....	105
(2) El Kaide Terör Örgütünün İspanya'daki Eylemleri.....	108
(3) El Kaide Terör Örgütünün Londra'daki Eylemleri.....	109
3. 11 EYLÜL'ÜN DÜNYAYA VE TÜRKİYE'YE ETKİLERİ.....	111

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Kaynakça.....	126
---------------	-----

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo- 1: El Kaide Terör Örgütünün Teşkilat Yapısı.....	49
Tablo- 2: El Kaide Terör Örgütünün Yapılandığı Ülkeler ve Bağlantılı Olduğu Örgütler.....	55

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil : El Kaide Terör Örgütünün Dünya Üzerindeki Yapılanması.....56

KISALTMALAR LİSTESİ

- ABD** : Amerika Birleşik Devletleri
CIA : Central Intelligence Agency
FBI : Federal Bureau of Investigation
FİCH : Filistin İslami Cihad Hareketi
GIA : Cezayir Silahlı İslam Grubu
ISI : Inter- Service Intelligence
MOTO : İslami Özgürlük Cephesi

ÖN SÖZ

11 Eylül 2001 saldırıları sonrasındaki süreçte ABD dünya egemenliğini daha da kuvvetlendirmiştir. 11 Eylül 2001'den sonra Amerikan dış politikasında "Bush Doktrini" benimsenmiştir. Bu doktrin gereği, ABD kendisine yönelik bir saldırı ihtimalinin olgunlaşmasını beklemeden, tehdit henüz anlamlı bir varlık göstermeden ona müdahale etme fırsatını bulmuştur.

11 Eylül saldırıları sonrasında ABD teröristlere destek verdiğini iddia ettiği ülkelere meşru yollardan müdahale etme şansı yakalamıştır. Suudi Arabistan'dan sonra Balkanlar, Özbekistan, Türkmenistan, Afganistan, Gürcistan ve Irak gibi pek çok ülkede üsler elde etmiştir. 11 Eylül, ABD'nin dünya egemenliğini pekiştirmesine ve genişlemesine katkıda bulunmuştur. 11 Eylül saldırısı ABD'ye kendi ülkesinde zarar vermiş gibi görünse de yukarıda sayılan pek çok avantajları da sağlamıştır.

11 Eylül olayının gerçekten kimin tarafından yapıldığı, eylemi gerçekleştirdiği ileri sürülen bu örgütün belli ülkeler tarafından desteklenerek kendi amaçları için kullanılıp kullanılmadığı konusunda tereddütlerin bulunması ve bu eylem sonucunda uluslararası aktör hâline gelen El Kaide terör örgütünün dünya siyasetindeki önemi dolayısıyla ve bu örgüt hakkında detaylı bilgi edinme ihtiyacı tezin hazırlanmasında etken olmuştur.

GİRİŞ

Soğuk Savaş döneminde dünyada Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) iki büyük güç olarak etkili duruma gelmiştir. Bu dönemde dünya iki ülkenin jeopolitik, stratejik ve ekonomik mücadelelerine sahne olmuş; ABD, Körfez Bölgesi'nde bulunan ekonomik çıkarlarını, korumaya yönelik politika izlemiştir. SSCB ise Körfez Bölgesinde ve Hint okyanusunda petrol kaynakları üzerinde kontrolü ele geçirmek ve sıcak sulara ulaşma şeklindeki yayılmacı politikasını uygulamıştır. Bu amaçla, SSCB 1979 yılının aralık ayında Afganistan'ı işgal etmiş ve bu bölgede stratejik bir avantaj elde etmiştir.

ABD, SSCB'yi Afganistan'da başarısızlığa uğratmak için bölgedeki güçleri desteklemiş ve bu amaçla 1979 yılındaki Afgan Cihadında "Afgan Arapları"na özellikle Usame bin Ladin'e önemli roller vermiştir. El Kaide terör örgütü, Afgan Cihadı sırasında Suudi Arabistan istihbarat servisinin yardımıyla 1989 yılında Usame bin Ladin tarafından kurulmuştur. İran devriminin gerçekleşmesi ve Sovyetler Birliği'nin Afganistan'ı işgal etmesi ile ABD'nin bölgesel politikasında değişiklikler meydana gelmiştir. ABD, Afgan Cihadı sırasında desteklediği ve SSCB'ye karşı kullandığı El Kaide terör örgütünü bugünün düşmanı olarak kabul etmiştir.

El Kaide terör örgütünün gerçekleştirdiği iddia edilen 11 Eylül 2001 saldırıları, ABD'de ve dünyada meydana gelen en büyük terör olaylarından birisi olmuştur. Bu olay terörizm tarihinde yeni bir dönemin başlangıcını teşkil etmiştir. 11 Eylül 2001 saldırıları, yaratılan terörün küresel boyutunun bir delili, yeni yüzyılın miladı olmuştur. Gerçekleştirilmiş olan bu saldırılar sonrasında El Kaide terör örgütü tüm dünyanın gündemine oturmuştur.

ABD Başkanı George W. Bush, 11 Eylül 2001'den sonra yeni düşmanını, radikal İslam ve El Kaide olarak tespit etmiş; uygulanacak stratejide İslami teröre karşı savaşın uzun süreceğini belirtmiştir.

ABD, 11 Eylül 2001 saldırısı sonrasında, uluslararası terörle mücadele kapsamında Eylül 2002 tarihinde Bush Doktrinini açıklamış ve uluslararası terörizmi destekleyen ülkeler ile kitle imha silahı üreten ve bunların ticaretini yapan ülkeleri potansiyel tehdit unsurları olarak ilan etmiştir.

ABD, yeni düşmanı El Kaide'nin üslerinin Afganistan'da olduğunu ileri sürerek 7 Ekim 2001 tarihinde Afganistan'a operasyon gerçekleştirmiş ancak bu operasyon sonucunda El Kaide Lideri Usame bin Ladin'i yakalayamamış ve El Kaide terörünü bitirememiştir. Yine aynı bahane kullanılarak Orta Doğu ve Orta Asya'da pek çok stratejik yerde Amerika üsler elde etmiştir.

ABD; kitle imha silahlarına sahip olduğu ve El Kaide ile işbirliği yaptığı iddiası ile Irak'a 20 Mart 2003 tarihinde operasyon gerçekleştirmiştir. 21 gün sonra Nisan 2003'te Saddam rejimi devrilmiştir. ABD'nin Irak operasyonu sonucunda Saddam Hüseyin'in ne Ladin ile ilişkisi olduğu ortaya çıkmış ne kitle imha silahları bulunmuştur. Ancak bu gelişmelere rağmen ABD, stratejik enerji kaynaklarına sahip olan Irak'a yerleşmiştir.

ABD, tüm bu olayların gerçekleştirilme nedenini; Radikal İslam, Usame bin Ladin ve El Kaide terör örgütünün ortadan kaldırılması olarak açıklamıştır.

11 Eylül saldırıları sonrasında dünya gündemine gelen El Kaide terör örgütünün nasıl bir örgüt olduğunu anlamak ve bu örgütü incelemek, çeşitli ülkelerle bağlantısının olup olmadığını belirlemek, Türkiye'deki yapılanması hakkında bilgi sahibi olmak için bu tez konusu seçilmiştir.

El Kaide terör örgütünün:

- Kuruluşu, eylemleri, yapılanması ve ilişkileri,
- Türkiye'ye ve Dünya'ya etkileri,
- Kendi başına organize olmuş bir terör örgütü olup olmadığı,

- Bazı devletler tarafından kendi millî menfaatleri için oluşturulduğu, desteklendiği ve kullanıldığı konularının incelenmesi tezin amacını oluşturmaktadır.

Çalışmada yöntem olarak literatür taraması ve içerik analizi yapılmış olup; Millî Kütüphane, Bilkent Üniversitesi, Kara Harp Okulu ve Emniyet Genel Müdürlüğü Kütüphanelerinden; ilgili internet sitelerinden yararlanılmış; belge, süreli yayın taraması yapılmıştır. Ayrıca konuyla ilgili dünyadaki gelişmeler, elektronik ortamdan ve basın yayın organlarından takip edilerek bilgilerin güncelliği sağlanmıştır. Ülkemizde bulunmayan kaynaklar yurtdışından tedarik edilmiştir.

Araştırmanın hipotezinde;

- ABD, Orta Doğu'daki egemenliğini devam ettirmek için buradaki oluşumları desteklemiş ve kullanmış mıdır,
- El Kaide terör örgütünün kuruluşundan günümüze kadar ABD ile ilişkisi var mıdır,
- Bu örgüt kendi başına kurulmuş bir örgüt müdür,
- 11 Eylül olaylarını El Kaide terör örgütü mü gerçekleştirmiştir gibi sorulara cevap aranmıştır.

Vehhabilik düşünce sistemi, Müslüman Kardeşler Teşkilatı, İran Devrimi, Afgan Cihadı ve Taliban hareketi El Kaide terör örgütünü etkileyen boyutları ve ilgilendirdiği düzeyde ele alınmıştır. Bu konuların El Kaide terör örgütü ile ilgili olmayan diğer kısımları tezin kapsamı içerisinde yer almamaktadır.

El Kaide terör örgütünü tanıtmak ve anlamak için önemli görülen olaylar kronolojik bir sıra dâhilinde incelemeye çalışılmıştır. Tez; üç bölüm hâlinde incelenmiştir.

Birinci bölümde;

- El Kaide terör örgütü, “Vehhabilik” dini ideolojisini benimsemiş bir örgüt olduğu için bu ideoloji üzerinde durulmuştur. Vehhabiliğin bugün birçok radikal İslami örgüt gibi El Kaide terör örgütünün de çekirdeğini oluşturan dini ve siyasi karakterli bir hareket olduğu görülmüştür.

- El Kaide terör örgütünün en çok etkilendiği ve örnek aldığı örgüt olan “Müslüman Kardeşler Teşkilatı” incelenmiştir. Bu teşkilatla dini görüşler siyasallaşmıştır. El Kaide terör örgütünün kurulmasında ve ideolojisinin gelişmesinde bu Teşkilat etkili olmuştur.

- El Kaide terör örgütü militanlarının düşünce sistemlerinin ve Afgan cihadının oluşmasında “Deobandizm” etkili olduğundan bu konu ele alınmıştır.

- ABD’nin Orta Doğu politikasını etkilemesi, bu bölgede artan Şii etkinliğinin azaltılabilmesi için Sünni radikal grupların desteklenmesi, bu süreç sonrasında El Kaide terör örgütünün ortaya çıkması sebebiyle “İran Devrimi” incelenmiştir.

- El Kaide terör örgütü “Afgan Cihadı” sırasında kurulmuş olması sebebiyle bu Cihat incelenmiştir.

- El Kaide terör örgütüne destek vermiş olması ve aynı ideolojiyi benimsemiş olması nedeniyle “Taliban Hareketi” incelenmiştir.

- El Kaide terör örgütünün lideri olması nedeniyle “Usame bin Ladin” hakkında bilgi verilmiştir.

- El Kaide terör örgütünün kuruluşu, ideolojisi, teşkilat yapısı ve mali kaynakları ele alınmıştır.

İkinci Bölümde; El Kaide terör örgütünün yapılandığı bölgeler, El Kaide terör örgütünün eylemleri ve 11 Eylül’ün Dünyaya ve Türkiye’ye etkileri ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde, El Kaide terör örgütünün; genel bir değerlendirilmesi, ulaşılan sonuçlar ve örgütün geleceği hakkında bilgilere değinilmiştir.

Kaynaklar, objektif olarak değerlendirilerek sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

EL KAİDE TERÖR ÖRGÜTÜNÜN FELSEFİ TEMELLERİ, ÖRGÜTÜN KURULUŞU VE GELİŞİM SÜRECİ

1. VEHHABİLİK

Vehhabilik on sekizinci yüzyılda İslam dünyasında hâkim olan dirilişçi ve reformcu hareketler dizisinden birisidir. Vehhabilik, Suudi Arabistan sınırları içerisinde bulunan Necid bölgesinin Uyeyne kasabasında doğan Muhammed Abdulvehhab'ın adından kaynaklanmaktadır. Abdulvehhab dini görünümlü olan ancak sonrasında siyasi bir oluşum hâline gelen akımın temsilcisidir. Bu akımın adı da Vehhabiliktir (Ecer, 2001: 1).

Vehhabilik kelimesinin pek çok anlamı vardır. Çoğunlukla memnun olmadıkları duruma karşı çıkan meşru yerel İslamcı muhalefete karşı kullanılmıştır. Dini ve gerçek anlamda ise Sünni geleneğin bir parçası durumundadır (Whelan, 2006: 168).

Vehhabilik, Selefilik'in daha da katı bir şekilde yorumlanması olarak değerlendirilmektedir. Selefi düşünürlerinden biri olan İbni Teymiyye ve Vehhabilik'in kurucusu olan Abdulvehhab ile birlikte Selefilik daha da katılaştırılmış olduğu ve günümüz terör örgütlerine referans teşkil ettiği görülmüştür (Faraç, 2004: 103). Vehhabilik doktrini Selefiye anlayışıyla bilinen İbni Teymiyye'nin görüşleri ile Haricilik, Hanbelîlik ve Zahirîye mezheplerine dayanmaktadır. Vehhabilik İslam ümmetinin içine düştüğü ahlaki çöküntüye karşı ortaya çıkan tepki hareketi olarak da değerlendirilmiştir (Karaca, 2005: 91).

On sekizinci yüzyılda Vehhabilik bir inanç hareketi olarak başlamakla birlikte, kısa zamanda siyasî bir nitelik kazanmıştır. Arap yarımadasında etkinlik kurarak devlet durumuna gelmiştir. Günümüzde, Suudi Arabistan'ın resmî mezhebi durumundadır (Sevde [web], 2006).

Vehhabilik çeşitli radikal akımların doğması için katı bir söylem geliştirmiş ve radikal örgütlerin ideolojik temellerini oluşturacak olan düşünceler sistemini oluşturmuştur.

Vehhabiliğin düşünce temellerini belirleyen İbni Teymiyye ise de, doktrine eden ise Abdulvehhab olmuştur. İbni Teymiyye, 13üncü yüzyılda yaşamış bir din adamıdır. İbni Teymiyye'nin görüşleri her devirde kabul bulmuş ve atıfta bulunulmuştur. Teymiyye'nin görüşleri Vehhabiliğin kurucusu olan Abdulvehhab tarafından da kullanılmış; Usame bin Ladin tarafından da atıfta bulunulmuştur. Abdulvehhab, İbni Teymiyye'nin görüşlerini uyarlayarak, daha katı bir şekilde Suudi Arabistan'da yayılması için çalışmıştır (Demirel, 2005: 35).

Abdulvehhab, İslamiyeti siyasal bir sistem olarak ele almıştır. Tevhid ve Cihat hareket noktalarını oluşturmaktadır. Vehhabi düşüncesine göre toplumun siyasal yönetimi ilahi hâkimiyet telakkisine göre kurulmalıdır. Demokrasi yönetimindeki millete ait olan egemenlik hakkı doğrudan doğruya Allah'a ait olduğunu savunmuştur. Kur'an'ı anayasa olarak belirlemiş, bu düzeni yerleştirmek için gerekirse savaşılmasını ve cihad yapılmasını Allah'ın emri olarak görmüştür (Sofuoğlu, 1964: 73-92). Zamanla siyasal İslam, militanca bir yaklaşımla cihada sarılmış ve şiddete başvurmuştur.

Vehhabiliği tüm dünyaya yayılmaya çalışmışlardır. Vehhabi doktrinini dünyaya yaymak için sınırı olmayan bir cihadı öngörmüşlerdir (Gause, 2001: 111) .

Vehhabilerce dine çok katı yorum getirilmiştir. İslam dinine getirmiş oldukları yorumlar, İslam dini çağdaş medeni hayatın gereklerini yerine getiremeyen, ilkel toplumların ihtiyaçlarına cevap verebilen bir düzeye indirilmiştir.

Abdulvehhab'ın dini görünümlü olan doktrini 1744 yılında Suud kabilesinin başında bulunan Muhammed Suud ile yapılan anlaşma sonrasında siyasal bir karakter kazanmıştır (Demirel, 2003: 134).

Yirminci yüzyılda Vehhabiler diğer akımlar gibi Batılı emperyalist devletlerin yardım ve teşvikleri ile Osmanlı İmparatorluğundan Suud ailesine bağlı olarak Arap krallığını kurmuşlardır (Vurmay [web], 2005).

Osmanlı yönetiminin Vehhabilik faaliyetlerinden 1749 yılında haberi olmuştur. Osmanlı tarafından Vehhabi hareketi başlangıçta ciddi bir tehlike olarak algılanmamıştır. Ancak Suud ilk Vehhabi devletini kurarak Osmanlı yönetimine sorun çıkarmıştır (Demirel, 2003: 135).

1818 yılında Osmanlılar, Vehhabileri dizginleyebilmeyi başarmışlardır. Vehhabi hareketi bir süre Osmanlı'ya bağılıymış gibi görünerek devam etmiştir. Suudlar bu dönemde Osmanlı yönetiminden kurtulmak için Fransız, İngiliz ve İtalyanlardan yardım almışlardır (Ecer, 2001: 175).

Birinci dünya savaşı sırasında Orta Doğu haritasının paylaşımı konusunda İngiltere ile Fransızlar arasında gizli Sykes-Picot anlaşması yapılmıştır. Bu anlaşmadan sonra Osmanlı toprağı olan bu bölgelerde Osmanlı aleyhtarı faaliyetlere girişilmiştir. Sonuçta da Osmanlı'dan ayrılma ve bağımsız bir devletin oluşturulması süreci gerçekleşmiştir.

Suudi Arabistan, petrol zenginliği ile Vehhabiliğin yayılabilmesi için en elverişli alan olmuştur. Suud'un dini kimliği ve Vehhabilerle olan ittifakları ve iki kutsal caminin onların ülkesinde bulunması Suudi Arabistan'ı Vehhabiliğin yayılması konusunda diğer Müslüman ülkelerden ayrı bir yere koymuştur (Benjamin ve Simon, 2003: 185).

Çeşitli Müslüman ülkelerden ve ABD'den gönderilen yardımlarla Vehhabilik değişik bir hâle gelmiştir (Kepel, 2001: 84) Suudi Arabistan, Vehhabiliği yaymayı politika hâline getirmiştir. İslam'dan yana olduğunu söyleyen herkese yardımda bulunmuştur. Vehhabiler kutsal kentlere de hâkim olmuşlardır. Hac düzenlemelerini de kendi ilkelerine göre yapmışlardır. Bu şekilde İslam âleminde bir hegemonya kurmaya çalışmışlardır.

Vehhabilik, Suudi Arabistan sayesinde Müslümanlar arasında yayılmayı başarmıştır. Bu akımı kabul etmeyen ülkelerden birisi İran

olmuştur. Vehhabilerin tarihteki en büyük siyasi karşıtları Şiiler olmuştur. Kendilerini Şiiliğin temsilcisi olarak gören İranlılar aynı zamanda bugün bile kendilerini gerçek Müslümanlığın temsilcisi olarak görmektedirler. İran, Şiiliği kendi yayılmacı politikalarına alet etmiştir. Vehhabiler, dini yayılmacı siyaset hâline getirdikleri ve İslamı sadece kendilerine has saydıkları için Şiilerle çatışmalara girmişlerdir (Roy, 1995: 42).

Vehhabilik akımından etkilenen ve Vehhabiliği benimseyenler arasında Usame bin Ladin ve El Kaide terör örgütü de yer almaktadır (Demirel, 2003: 133).

Günümüzde Vehhabilik anlayışını paylaşan Müslümanların yaşadığı ülkeler arasında Kosova, Bulgaristan, Bosna Hersek, Arnavutluk, Kuzey Kafkasya, Çeçenistan, Azerbaycan olduğu söylenmektedir (Ecer, 2001: 210).

El Kaide terör örgütü, “Vehhabilik” dini ideolojisini benimsemiş bir örgüt olduğu için bu ideoloji üzerinde durulmuştur. Vehhabiliğin bugün birçok radikal İslami örgüt gibi El Kaide terör örgütünün de çekirdeğini oluşturan dini ve siyasi karakterli bir hareket olduğu görülmüştür.

Selefilik, Vehhabilik akımına öncülük etmiştir. Abdulvehhab bu ideolojiyi esas alarak Vehhabilik ideolojisini geliştirmiştir.

Selefilik, el-Selef el Salih kökünden gelmektedir. Anlamı da kutsal atalar şeklinde belirtilmiştir (Doran, 2001: 34). Selefilik, köken olarak Seleften gelmektedir. Selef ise bir görevde kendisinden önce gelen anlamı taşımaktadır (Türk Dil Kurumu [web], 2006). Selefilikteki anlamı ise Müslümanların ilk nesli olan sahabelere dönüş demektir (Aldemir [web], 2006).

Selefililiğin, ilk kurucusu Ahmet Hanbel’dir. 13üncü yüzyılda ise İbni Teymiyye yeni düşünceler eklemiş sonrasında ise Mısır’da Cemaleddin Efganî ve öğrencisi Muhammed Abduh tarafından başlatılan hareket, Selefilik adıyla anılmıştır. 14üncü yüzyılda en güçlü dönemini yaşamış olan Selefilik, dünya Müslümanlarının yüzde on ikisince benimsemiştir (Faraç, 2004: 99).

Selefilik ideolojisi katı bir düşünce yapısıdır. Her türlü modernleşmeyi dinden sapma olarak yorumlamışlardır. Tüm dünyaya kendi düşünce sistemlerinin yayılması için şiddeti kullanmaktan çekinmemiştir. Bunun en güzel örneğini Selefi düşünce sistemini benimsemiş olan El Kaide örgütünün yapmış olduğu eylemlerde görülmektedir (Faraç [web], 2003). El Kaide'ye yön veren Selefilik, Suudilerin mezhebi Vehhabiliğin de kökenini oluşturmuştur.

Suudi Arabistan'daki Vehhabilik ideolojisi, Mısır'daki Müslüman Kardeşler doktrini ve İslam dünyasındaki pek çok dini örgütün düşünce sistemini Selefilik oluşturmaktadır (Doran, 2001: 34).

ABD'nin Orta Doğu'daki egemenliğini tehdit eden Arap milliyetçiliği, İran Şiiliği ve Sovyet komünizminin etkinliğinin azaltılması için ABD tarafından doktriner düzeyde muhafazakâr olan Sünnilik teşvik edilmiş ve desteklenmiştir (Roy, 2003: 127).

Yeni Fundamentalistler olarak görülen ve Vehhabilikten etkilenen birçok terör örgütü bulunmaktadır. Bunlar: İslami Cihat, Müslüman Kardeşler Teşkilatı, Hizbullah, Hizbut Tahrir, İBDA-C ve El Kaide'dir (Demirel, 2002: 65). Vehhabilik bugün birçok radikal İslami örgütün çekirdeğini oluşturan hareketlerin çıkış noktası olmuştur. Vehhabilik, Suudi Arabistan çıkışlı olmasına rağmen bugün İslami fundamentalizm, dini aşırılık ve radikalizmlerin için kapsayıcı bir terim olarak kullanılmıştır.

2. MÜSLÜMAN KARDEŞLER TEŞKİLATI

Vehhabilik akımı tüm dünya Müslümanlarını etkileyen bir akım hâline gelmiştir. Vehhabilik siyasal İslamcı gücü, yirminci yüzyılda İhvan ül-Müslümin- Müslüman Kardeşler- örgütüne kendini göstermiştir.

Müslüman Kardeşler Teşkilatı, İhvan-ül Müslimin olarak bilinmektedir. İhvan'ül Müslimin, Müslüman Kardeşler şeklinde Türkçeleştirilmiştir. İhvan kelimesi kardeş, arkadaş, dost anlamına gelen el-Ah kelimesinin çoğuludur (Ecer, 92: 14).

Müslüman Kardeşler Teşkilatı, Mart 1928 tarihinde Mısır'da Hasan el Benna ve altı arkadaşı tarafından; İslam dünyasının yoğun bir karışıklık durumu yaşadığı sırada kurulmuştur. Bu dönem Avrupa sömürgeciliğinin doruk noktasına aynı zamanda da 1924 yılında Halifeliğin kaldırdığı döneme rastlamaktadır. Örgüt halifenin vermekle yükümlü olduğu İslam'ın siyasi boyutunu üstlenmiştir.

Bağımsız demokratik bir anayasa talebinde bulunan Mısırlı milliyetçi partilere karşılık olarak Müslüman Kardeşler Teşkilatı "Anayasamız Kur'an'dır." sloganını benimsemişlerdir. İslam'ın tam ve kapsamlı bir sistem olduğunu bu nedenle toplum düzeni için yabancı kökenli, Avrupalı ayrı değerlere gerek olmadığını Kur'an'da her şeyin bulunduğunu savunmuşlardır. Bu sebeple şeriata uygun bir devlet kurulmasını ve bu uğurda gerekirse cihat yapılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Müslüman Kardeşler Teşkilatı, birkaç yılda Mısır'da kent küçük burjuvazisini etkileyen kitlesel bir hareket olmayı başarmıştır. Benna ve takipçileri İslam dinini siyasileştirmeyi başarmışlardır (Burke, 2003). Müslüman Kardeşler Teşkilatı, Avrupa modeline karşı İslami bir model önermiştir.

1949 yılında kurucusu Benna öldürülünce Müslüman Kardeşler Teşkilatı'nın bütünlüğü, tehlikeye düşmüştür. Bu dönemde teşkilatın askeri kolu Gizli Örgüt terör eylemleri gerçekleştirmiştir. Albay Cemal Abdül Nasır 1952'de Mısır'da eski rejimi yıkarak devleti ele geçirdiğinde Nasır milliyetçiliği ile Müslüman Kardeşler İslamcılığı rekabete girmiştir. 1954 yılında Nasır'a yönelik suikast girişimi ile iki grup arasındaki rekabet sona ermiştir. Teşkilat dağılmış, üyeleri tutuklanmış, birçok yöneticisi idam edilmiştir (Kepel, 2001: 33).

Sonraki dönemde örgüt kendisini eleştirip yenilenme ve yurtdışında yayılma fırsatı bulmuştur. En radikalinden en ılımlısına günümüz İslamcılık hareketini bu dönemden sonra şekillendirilmiştir.

Benna'nın 12 Şubat 1949'da ölümünden sonra Müslüman Kardeşler üzerindeki yasaklamalar sürmüştür. Benna'nın yerine ise Ahmet Hasan el Bakuri getirilmiştir.

Benna'nın ölümünden sonra Seyyid Kutub, Müslüman Kardeşler Teşkilatının boş kalan yerini ideolojisi ile doldurmayı başarmıştır. Seyyid Kutub'un 1965 yılında Kahire'de yayınlamış olduğu yoldaki "İşaretler" adlı eseri ile yeniden Müslüman Kardeşlerin adından söz edilir hâle geldiği görülmüştür (Ecer, 1992: 42).

Kutub'un Sünni İslamcılar üzerindeki etkisi oldukça fazla olmuştur. Kutub'un düşüncelerinin, El Kaide terör örgütünün İslam ve dünya için tehlikeli ideolojik özelliklerine doğrudan yol açtığı belirtilmiştir (Whelan, 2006: 69).

Kutub, sert üslubu nedeniyle Mısır otoritesi tarafından idamla cezalandırılmıştır. Daha ılımlı bir üslup kullanmış olsaydı asılmaktan kurtulabileceği belirtilmiştir. Ancak ılımlılaşmayı kabul etmemiş; inandığı ideoloji ve dava uğruna ölmeyi şehadet olarak görmüştür (Whelan, 2006: 74). Bu inanç bugünkü El Kaide militanlarının düşünmeden davaları için ölmeleri ile eşdeğer olarak değerlendirilmektedir.

Kutub'un ölümünden sonra Müslüman Kardeşler Teşkilatı Mısır'da legal yaşama şansını yitirdiğinden illegal olarak faaliyetlerine devam etmiş; bu süreçte diğer ülkelerde yapılanma fırsatı bulmuştur.

Nasır'ın ölümünden sonra yerine geçen Enver Sedat, Müslüman Kardeşler Teşkilatını destekler görünen bir siyaset izlemiştir. Bu politikasının ardında ise teşkilat üyelerini kendi aralarında parçalamayı düşünmüştür (Ecer, 1992: 47). Mısır lideri Sedat, toplumsal düzeni bozmak isteyen radikal grupların yükselişini engelleme çalışan kişilerden birisi olmuştur (Peters, 1996: 153).

Enver Sedat döneminde Nasır yanlılarınca yönetilen profesyonel kuruluşlara ve öğrenci birliklerine karşı bir denge oluşturması amacıyla

İslamcı örgütlerin kurulması teşvik edilmiştir. İslami örgütler, radikal devrimcilerin kazandırıldığı bir yer hâline gelmiştir (Esposito, 1992: 138).

Enver Sedat, siyasetini batıya kaydırmıştır. İsrail ile görüşmelere başlamıştır. Bu da Arap dünyasında bölünmelere sebep olmuştur. 17 Eylül 1978'de Camp David'de İsrail ile anlaşma imzalanmıştır. Bu gelişme sonucunda Mısır, Arap dünyası tarafından yalnız bırakılmış ve güçlü muhalefetler oluşmasına sebep olmuştur. Komünistler ve şeriatçılar Sedat'a cephe almışlardır (Ecer, 1992: 53).

Suudi Arabistan'ın 1973 savaşı sırasında Mısır'a ve diğer ülkelere finansal destek vermiştir. Bu savaş sonrasında kurduğu hegemonya tüm Müslüman âlemini etkilemiştir. Müslümancı hareketler artış göstermiştir. Sünni âlemindeki en güçlü üç hareket Mısır'da, Malezya'da ve Pakistan'da ortaya çıkmıştır. Suudilerin yapmış olduğu bu yardımlar Müslüman Kardeşler Teşkilatı'nı etkilemiştir. Mısır Devlet Başkanı Sedat'ın öldürülmesinde Nil vadisindeki grupların etkili olduğu düşünülmektedir (Kepel, 2001: 87).

1977 yılında Sedat ile Müslüman Kardeşler Teşkilatı arada var olan iyi ilişkiler son bulmuştur. Sedat'ın İsrail ile anlaşmak için Kudüs'e gitmesi ise son nokta olmuştur (Kepel, 2001: 89).

Sedat'ın öldürülmesini planlayan kişi olan Abdüssalam Farac, yazmış olduğu "Al farida Al Gha'iba" yani "Gaib Farz ve Eksik Zorunluluk" adlı kitabında İslam'ı uygulamayan her yöneticiye ki bu yönetici Müslüman olduğunu söylese bile buna karşı cihat ilan etme zorunluluğu bulunduğunu belirtmiştir. Farac kendinde Sedat'a cihat etme yetkisini bulmuştur (Kepel: 2001: 91).

Farac ve yandaşları İslam devletini kurmak için güç gösterilerine girişmişlerdir. Farac birçok kişiyle gizli toplantılar düzenleyerek planlar hazırlamıştır. 06 Ekim 1981 yılında Süveyş kanalının geçişini anma törenlerinde Sedat'ı öldürmüşlerdir. Halid İslambuli adındaki kişi Enver Sedat'ı öldürdüğünü kabul etmiştir (Ecer, 1992).

Müslüman Kardeşler Teşkilatı aracılığıyla İslam'daki ortak tek söylem tüm dünyaya yayılmayı başarmışlardır.

Müslüman Kardeşler Teşkilatı dört safhadan geçerek bugünkü şekline ulaşmıştır. Birinci dönemde 1928–1936 yılları arasında Müslüman Kardeşler teşkilatlanmaya başlamış ve halk arasında destek bulmuştur.

İkinci dönemde; 1936–1952 yılları arasında Müslüman Kardeşler örgütü devletlerarası siyasete karışmıştır. Benna sağladığı halk desteğini arttırarak sesini Mısır dışına taşırmayı başarmıştır. 1949 yılında Benna öldürülmüş ve Müslüman Kardeşler Teşkilatı Mısır'da yasaklanmıştır. Ancak faaliyetlerini illegal olarak devam ettirmişlerdir.

Üçüncü dönemde; Mısır hükûmeti, 1952 yılından sonra Müslüman Kardeşler ile iyi ilişkilere girmek istemiştir. Ancak Müslüman kardeşlerin gizli mücadelesi başlamıştır. Bu dönemde Nasır'a karşı suikast tertiplemişlerdir. Nasır'ın ölümüne kadar faaliyetleri illegal devam etmiştir.

Nasır'ın ölümü ile başlayıp devam eden dördüncü aşamada ise Müslüman Kardeşler Teşkilatı Müslüman ülkelerde iç siyasete katılarak meclislere girmeyi başarmışlardır. Enver Sedat'ın öldürülmesinden sorumlu tutulmuşlardır. Libya, Arabistan, Kuveyt, İran ve Pakistan'dan destek alırken, Suriye ve Irak'ta ise baskı altına alınmışlardır.

Sonuç olarak Müslüman Kardeşler başlangıçta Mısır halkı için kültür, eğitim ve yardım dernekleri gibi çalışmıştır. Halkın desteğini alıp güçlenince ise iç ve dış siyasete dâhil olmuşlardır. İngiliz nüfuzunu kırmak için giriştiği mücadele ile ise halkın gözünde daha da büyümüş ve diğer Müslüman ülkelere ideoloji ihraç eden bir örgüt durumuna gelmiştir. Batılı ve sömürgeci devletlere karşı Müslüman ülkeleri birleştirici bir etkisi olmuştur. Kendisinden sonra kurulacak olan örgütlere de ilham kaynağı olmuştur. El Kaide'de ideolojisinden ve örgütsel yapısından etkilenen örgütlerden birisi olmuştur.

Müslüman Kardeşlerin öğretisinin kaynağı Selefilik, Vehhabilik, İbni Teymiyyecilik ve Hanbelîliktir (Yalçınkaya, 1991: 87). Batılı yazar Jean Paul

Roux, Vehhabiliği ve Müslüman Kardeşler Teşkilatı'nı Selefilerin devamı olarak göstermiştir (Ecer, 1992: 136).

Müslüman Kardeşler akıl ve çağdaş yaşama şartlarından uzak, Arap ideoloji ve kültürünü yansıtan teokratik devlet yapısını öngören bir sosyal değişmeyi hedeflemiştir. Bu hedeflerine din yoluyla, dini duyguları araç olarak kullanarak ulaşmayı hedeflemişlerdir.

Müslüman Kardeşlerin amacı; Allah'a ulaşılması, önderin Peygamber ve Anayasanın Kur'an olması şeklinde belirtilmiştir. Yollarını cihat, amaçlarının ise Allah yolunda ölüp şehit olmak olduğunu belirtmişlerdir (Karcıoğlu, 1969: 50).

Müslüman Kardeşler'in örgüt yapısı şu şekildedir:

- Halka-hücre: Sünnete ve el Benna'nın öğretilerine girişir.
- El Usre-aile: gelirinin % 5'ini veren ve tarikatın yerel şefine itaat edenlerdir.
- Faal Üye: Emir tarafından seçilir ve Kuran'ı incelemiş olması gerekir.
- Meclis'i Şura: Emir ve faal üyeler tarafından atanır (Roy, 1995: 101)

Müslüman Kardeşlerin Mısır dışına taşınmaları 1950 yılının sonrasında başlamıştır. Tutuklanmaktan korkan çoğu örgüt mensupları çeşitli ülkelere kaçmışlardır. Daha Kuzey Afrika, Suriye, Irak, Pakistan, Lübnan, Suudi Arabistan, Ürdün'e kaçarak yayılmışlardır.

Günümüzde en fazla siyasal ağırlığa sahip olan kısmı Mısırlı Müslüman Kardeşler oluşturmaktadır. Mısırlı Müslüman Kardeşler 1940'lı yıllardan itibaren dokuz komiteden oluşan İslami dünyayla ilişkiler bölümünü örgütlemişlerdir (Mitchell, 1968: 172).

Pakistan'daki Müslüman Kardeşler Teşkilatıyla paralel görüşe sahip olan akım Cemaati İslami'dir. Müslüman Kardeşlerin; Ürdün, Suriye, Filistin,

Kuveyt, Sudan, Yemen gibi ülkelerde kolları kurulmuştur. Suriye'de Müslüman Kardeşler kolu Mustafa el Sıbai tarafından kurulmuştur. Ürdünlü Müslüman Kardeşlerin saflarında sürgündeki pek çok Filistinli bulunmaktadır. Gazze şerisinde etkin olan Filistinli Müslüman Kardeşler 1987 yılında şeyh Yasin tarafından yönetilen Hamas  rg t n  kurmuşlardır. Kuveyt'te ise Müslüman Kardeşler yönetici çevrelere yakındır. Müslüman Kardeşler topluluğu Suudi Arabistan'da ve şii gruplar arasında örgütlenmeye gitmemişlerdir (Burke,2003: 88).

1980'li yıllarda Suudilerle Arap Müslüman Kardeşler arasında bir tür ortaklık kurulmuştur. Müslüman Kardeşler Teşkilatı Suudi Arabistan'da faaliyete girmeyeceklerine dair, taahhütte bulunmuştur. Bu da Suudi yardımları ile desteklenme sonucunu doğurmuştur. Öğreti alanında Vehhabilik ile Müslüman Kardeşler arasında farklılık olmasına rağmen, ikisinin de Hanbeliliğe atıfta bulunması, fıkıh okulları arasındaki bölünmeleri reddetmeleri, şiiliğe muhalefetleri, reformcu ve püriten bir tebliğin ortak temalarını birlikte oluşturabilmelerine yardımcı olmuştur (Roy, 1995: 157) .

Afganistan savaşı, Suudi Vehhabiliğinin ve Müslüman Kardeşler Teşkilatı arasındaki işbirliğinin uygulanması için bir fırsat olmuştur. Müslüman Kardeşler Afgan direnişine destek olmak için yardım hareketi başlamıştır. Müslüman Kardeşler Teşkilatı bu Cihat sırasında Peşaver'de bir büro kurmuş; bu büro Filistinli din adamı Abdullah Azzam tarafından yönetilmiştir. Suudi fonlarının büyük bir kısmı bu büroya gönderilmiştir (Roy, 1995: 160). Bu büro, El Kaide terör örgütünün  nc  kuruluşudur.

Bu dönemde Müslüman Kardeşler Teşkilatı ve Vehhabiler arasındaki yakınlaşmanın sonucu olarak İran kendi bölgesine hapsolmuştur (Roy, 1995: 161).

Amerika'nın Müslüman Kardeşler Teşkilatı'nı kullanarak Ortadoğu'da var olan ulusal uyanış hareketlerini İslamcı söylem ve faaliyetlerle engellenmek istediği görülmüştür. 1940'lı ve 1950'li yıllarda ABD, Suudi Arabistan ve ARAMCO firması aracılığıyla Müslüman Kardeşler Teşkilatı'nı

desteklemiştir. İngiltere'nin ise bu dönemde Hizbut Tahrir örgütünü desteklediği yönünde düşünceler bulunmuştur (Öğüt: İnce, 1990: 11).

Müslüman Kardeşler'in dış destek alması ile ilgili olarak Cengiz Çandar'ın "Ortadoğu Çıkmazı" adlı kitabında örgütlerin ABD tarafından desteklendiğinin büyük ölçüde gerçeklik payı taşıdığını belirtmiştir (Ecer, 1992: 94).

El Kaide terör örgütünün en çok etkilendiği ve örnek aldığı örgüt olan Müslüman Kardeşler Teşkilatı bu örgütün kurulmasında ve ideolojisinin gelişmesinde etkili olmuştur.

3. AFGAN CİHADININ OLUŞMASINDA ETKİLİ OLAN DEOBANDİZM

1970'li yıllarda bölgenin şekillenmesi amacıyla Suudi Vehhabiliği, Mısır Müslüman Kardeşliği dışında Pakistan'daki Deobandizm ideolojisinin etkisi olmuştur. Bu ideolojiyi benimseyen teşkilatlar, ABD tarafından bölgedeki menfaatleri için kurulmuş ve desteklenmiştir. Bunların desteklenmesi ile ABD, bölgedeki egemenliğini sürdürebilme imkânı bulmuştur.

El Kaide terör örgütü militanlarının düşünce sistemlerinin ve Afgan cihadının oluşmasında Deobandizm etkili olmuştur.

Deobandi hareketi, 1867 yılında Hindistan'ın Delhi'nin kuzeyinde Pradesh eyaletinde bulunan ve adını veren Deoband şehrinde Muhammed Subbed Essay tarafından kurulmuştur (Metcalf, 1982: 82).

Deobandilik, Vehhabiliğe yakın bir düşünce sistemidir. İslamın katı, sert ve muhafazakâr yorumlanmasıyla gündelik yaşamın işlerinin bu buyruklara uygun olup olmadığı hakkında fetva vermeye yetkili olacak olan ulema yetiştirmeyi hedeflemiştir. Kuzeybatı Hindistan'da ve Pakistan'da etkin rol oynamış olan Deobandi medreseleri yüz yıldan fazla bir sürede birkaç yüz bin fetva üretmiştir. Günümüzde her önemli medresede fetva merkezleri bulunduğu düşünülmektedir (Kepel, 2001: 64).

Deoband kuşaklar boyu İslam düşünürleri yetiştirmiş ve öğretmenlik, vaizlik, avukatlık yapmak üzere bütün dünyaya yayılmıştır. Afgan din

adamlarının büyük bir kısmı Pakistan'daki bu okullarda yetişmiştir (Demirel, 2003: 65).

Pakistan'da 1960'lı yıllarda iktidarda askerler ve batılılaşmış seçkinler bulunmuştur. Bu dönemde dinsel hareketlerin etkisi azaltılmaya çalışılmış, İslam Pakistan'ın ulusal kimliğinin bir parçası olması sebebiyle çok da başarılı olunamamıştır (Kepel, 2001: 48).

İslam dünyasının hem coğrafik olarak hem de nüfus olarak tam merkezinde bulunan Pakistan 1970'li yıllardan beri dünyada marjinal bir konumda olmuştur. Hindistan'la ise aralarında var olan Keşmir sorunu yüzünden Ortadoğu'nun özellikle de Körfez'in merkezine itilmiştir. 1971'de Pakistan'dan ayrılması Bangladeş'in ayrılması siyasi ortamında değişiklik olmuştur. ABD'nin bölgede İran'la olan müttefikliğinin sona ermesinin ardından; Pakistan, ABD politikalarında İran'ın yerini almıştır.

1970'li yıllarda tüm bölgede olduğu gibi Pakistan'da da İslami söylemler artmıştır. 1977 yılında General Ziya-ül Hak, Başbakan Zülfikar Ali Bhutto'yu devirmiş ve yerine Pakistan'da İslam Devletini ilan etmiştir. Pakistan'daki Müslüman Kardeşler Teşkilatı benzeri Cemaat-i İslami lideri Mevdudi ve yandaşlarının danışmanlık yaptığı Pakistan, Amerikan politikasının temel dayanak noktası olmuştur ve Afganistan'a giden yardımın da transit durağı hâline gelmiştir (Kepel, 2001: 52).

Ziya ül Hak döneminde Pakistan'da bulunan Deobandi medreselerine destekler artmıştır. Dünyanın pek çok yerinden özellikle Suudi Arabistan'dan ülkedeki medreselere para yardımları gelmiştir. Bu sayede Deobandilerin Pakistanlı ve Afganlı öğrenciler üzerindeki gücü artmıştır. Bu öğrencilere medrese talebesi yani Talibanlar denilmiştir.

Afgan öğrencileri olan Taliban, Deobandi medreselerinin öğrencileridir. Afganistan'da Taliban başa gelince Afgan halkına Deobandi kültürü verilmiştir.

4. İRAN DEVRİMİ VE SONRASINDA GELİŞEN DURUM

1921 yılından itibaren İran monarşi ile yönetilmiştir. 1970'li yıllarda tüm dünyadaki İslami akımın artışından İran da etkilenmiştir. İran Devrimi öncesinde Şah'ın başta olduğu dönemde İran, Suudi Arabistan'dan sonra Orta Doğu'da en büyük petrol ihracatçısı durumunda olmuştur. Petrol fiyatlarının yüksek olması sebebiyle İran'daki refah düzeyi artmıştır. İran Şahı Rıza Pehlevi dünyanın en büyük ordularından birisine sahip olmakla gururlanmış ve Amerikan silah, teçhizatlarından büyük ölçüde yararlanmıştır. Ancak var olan bu silah ve teçhizatların bakımı ve işletilmesi için Amerikalı danışmanların ülkede bulunması gerekmiştir. Bu şekilde o dönem için ABD ile İran arasında sıcak bir ilişki tesis edilmiştir.

ABD, uyguladığı "İki Ayaklı" politika gereği, Suudi Arabistan ve İran'la 1970'li yıllarda müttefik olmuş ve bölgedeki politikasını bu iki ülkeye bağlamıştır.

1979 yılında Şah'ı devirerek yerine yerleştirdiği İran Devrimi ile Humeyni, İslami hareketin yükselişine damgasını vurmuştur. Humeyni rejimi, İran Devrimini 10 yılda hazırlamıştır.

İran, Şiiliğin devlet dini olduğu ve gerçek bir İslami devrimin yaşandığı tek ülke olmuştur. İran devrimi ile Şii'liğe sıkı sıkıya bağlanılmıştır. İran Devrimi, din adamlarının etkin olduğu; İslamcı ve ideolojik bir hareket olmuştur (Roy, 1995: 221). Sünniler, İran devrimini tarihin reddi olarak değerlendirmiştir (Roy, 1995: 228).

1979 yılındaki İran devriminden sonra İslam dünyasında Suudi Arabistan ve İran tarafından iki karşıt strateji uygulanmaya başlanmıştır. Bunlardan ilki İran ve Humeyni tarafından uygulanan Suudi üstünlüğünün kırılması olmuştur. Bu amaçla yüzde sekseni Sünni olan İslam dünyasında Şiiliği daha pasifleştirerek Sünnilerden de destek almaya çabalamışlardır. Genç İslami aydınları ve Suudi Arabistan'daki Vehhabi bir çevreyi etkilemeyi başarmıştır. Suudi merkezli olan ikinci stratejiye göre ise Humeyninci gelişmeyi bastırmak için İKÖ (İslami Kurtuluş Örgütü) ve Rabita etrafında İslam yayma sisteminin inşa edilmesi olmuştur (Momen, 1985: 28).

Orta Doğu'nun çoğunluk nüfusunu ve Arapların politik kültürünü Sünniler oluşturmaktadır. Orta Doğu'daki Sünni hâkimiyetine rakip 1979 yılında İran devrimi gerçekleşmiştir. İran devrimi ile bölgede Şii kimliği harekete geçirilmiş ve önem kazanmıştır (Cole ve Keddie; 1986: 44). İran Devrimi Şii sorunları ve hakları için finansal ve organize bir destek sağlamıştır (Kramer, 1987: 76). İran Devrimi bölgedeki Sünni etkinliğin kırılmasında etkili olmuştur (Nasr, 2004: 11).

Humeyni'nin Sünni ayrımını yapmasının ardından 1980'li yıllarda Sünni devletlerden İran'a karşı tepki gelmiştir. Pakistan, Bahreyn, Suudi Arabistan, Kuveyt, Irak gibi Şii nüfusun, Sünni nüfusu etkileyebileceği ülkelerde Humeyni'ye tepkiler daha sert olmuştur. Saddam döneminde 1980'den 1991 yılına kadar Irak'taki Şiiler öldürülmüştür (Wiley, 1992: 89). Pakistan, 11 Eylül saldırılarına kadar Afganistan ve Keşmir'deki Sünni örgütleri desteklemiştir. Desteklenen örgütlerden birisi de El Kaide terör örgütü olmuştur.

İran Devrimi sonrasında bölgede etkinliğini arttıran Şiilik, Afgan cihadının ortaya çıkması ile birlikte bu etkinliğini yitirmiştir. Hem SSCB'ye karşı hem de İran'a karşı Afgan Cihadı ABD, Suudi Arabistan, Pakistan ve Çin gibi ülkelere desteklenmiştir.

Şiilere karşı saldırıların; Suudi Arabistan, Afganistan ve Pakistan'da Vehhabilikten türeyen terör gruplarınca yapıldığı ileri sürülmüştür. 1970'lerden beri Arabistan, petrol fiyatlarındaki artıştan yararlanarak Müslüman dünyasında Vehhabiliğin yayılmasında etkili olmuştur. Vehhabiliğin etkileri Sovyet işgalindeki Afgan direnişinde görünür hâle gelmiştir. Suudi Arabistan, ideolojik ve finansal destekleri ile Taliban'ın, El Kaide'nin ve Pakistan'daki çeşitli grupların altyapısının oluşmasında etkili olmuştur (Weaver, 1995: 46).

Suudi Vehhabiliğine yakınlıkları bilinen Arap dünyasındaki Müslüman Kardeşler ve Hindistan ile Pakistan'daki Deobandi Hareketi Şiilere karşı sert tavır içerisinde bulunmuştur (Nasr, 2004: 14).

İslam ülkelerinde laik ulus devletler emperyal güçlerin karşısında en büyük tehlike olarak görülmüştür. Ayrıca teokratik devletlerin daha rahat izole edilebileceğini düşündüklerinden İngiltere ve ABD fundamentalist akımların yükselişini desteklemiştir (Tarpley, 2006: 387). 1980'lerde ABD'nin amacı; SSCB ve Çin'e karşı bu iki ülkenin ortasında kalan bölgedeki Müslümanların radikalleşmesini sağlamak olmuştur.

ABD, İran Devrimine kadar İran'la bir müttefiklik içerisinde bulunmuştur. Humeyni'nin gelip İran Devrimini gerçekleştirmesinin ardından ise ABD bölgede İran'a karşı Sünni Radikal grupları kullanmıştır. Suudiler ve Pakistan aracılığıyla göndermiş olduğu fonlar yardımı ile güçlenen yerel örgütler bugün tüm dünyayı tehdit eden El Kaide terör örgütünün de temelini oluşturmaya sebep olmuştur. ABD, başlangıçta Sovyetlere karşı kurdurduğu ve çeşitli bölge ülkeleri yardımıyla desteklediği El Kaide'yi bölgede kendi politikasına karşı tehdit olarak gördüğü İran'ı sıkıştırmak için de kullanmıştır.

El Kaide terör örgütünün temel felsefesinin Vehhabiliğe dayanması ve bu ideolojinin Suudi Arabistan tarafından desteklenmesi, İran'ın sahip olduğu ideolojinin Suudi Arabistan tarafından benimsenen Vehhabiliğe aykırı oluşu dikkate alındığında, İran Devriminin bir bakıma bölge politikası için ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle yukarıda İran Devrimi ve Şiilik hakkında ortaya konan düşüncelerin El Kaide hakkında yapılacak incelemede göz önünde bulundurulmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Bölgede İran devrimi sonrası Şii egemenliğinin artmasının engellenmesi için yardım edilen Sünni örgütler, Amerika'nın bölgedeki çıkarları, amaçları için kullanılmış ve desteklenmiştir.

5. EL KAİDE TERÖR ÖRGÜTÜNÜN KURULUŞUNDA ETKİLİ OLAN AFGAN CİHADI

Orta Doğu'nun dünya petrol rezervlerinin yüzde altmış beşine sahip olması sebebiyle bu bölge her zaman büyük güçlerin ilgi odağı olmuştur. 1968 yılında bu bölgeden İngiltere'nin ayrılmasının sonrasında SSCB'nin ve

ABD'nin bu bölgeye olan ilgisi daha da artmıştır. Bu bölgede iki büyük güç egemenlik mücadelesine girmiştir.

Carter Döneminde (1977-1981), SSCB 1979 yılında Afganistan'a müdahale etmiştir. İran'da devrimin gerçekleşmiş olması ABD'nin bölgedeki güç dengesini değiştirdiğinden bu tarihten itibaren Amerikan'ın bölgeye yönelik politikası değişmiştir. ABD, bölge politikası gereğince Orta Doğu'daki petrolün güvenliğinin sağlanması için askeri güç de dâhil gerekli her türlü güce başvurabileceğini açıklamıştır.

Bölgede Soğuk Savaş döneminde SSCB'nin egemenliğinin artmaya başlaması üzerine ABD gelişmelere kayıtsız kalmamış ve Afganistan'da SSCB'nin savaşı kaybetmesi için çalışmalara başlamıştır. Afgan Cihadına bölgedeki gruplara finansal ve askeri yardımlarda bulunmuştur.

SSCB'ye karşı Peşaver'deki Afgan direnişi, yedi grubun koalisyonundan oluşmuştur. Silah, cephane ve çeşitli yardımlar Vehhabi ve Müslüman Kardeşlere yakın gruplara daha çok yapılmıştır. Pakistan Gizli Servisi ISI'nın Afgan bürosu sorumlusu Muhammed Yusuf, Amerika'dan alınan silahların yüzde yetmişinin köktendinci gruplara dağıtıldığını belirtmiştir (Yusuf, 1991: 56).

Afganistan'da direnişçi 7 gruptan üçü geleneksel, dördü ise İslamcı grup ve partilerdir (Rubin, 1995: 196). Bu gruplar, Pakistan topraklarındaki üç milyon mültecinin içinde örgütlenmişlerdir. Bu bölgedeki gruplar Deobandi ideolojisinin etkisinde kalmışlardır (Kepel, 2001: 162).

1980'li yıllarda ABD tarafından Afganistan'a yapılan yardımlar Pakistan ve Suudi Arabistan üzerinden gönderilmiştir. Yapılan bu yardımlar sonrasında Afganistan'daki İslami hareketler daha da artmıştır. Kuzeybatı Pakistan'ın Peşaver kentinde üç milyon mültecinin talim kampları ve üsleri kurulmuştur. Buradaki kamplara dünyanın dört bir yanından gelen Müslümanlar yerleştirilmiştir. Cezayir'deki Pakistan büyükelçiliğinin 1980'li yıllarda 2800 gönüllüye vize çıkarttığı belirtilmiştir (Stone, 1997: 182).

Afgan Cihadı sırasında mücahitlerin eğitildiği kamplar her türlü etkiye açık olmuştur. Bu etkiler arasında; Arap finansmanını, Amerikan silah yardımının, eroin kaçakçılığının ve gizli servislerin faaliyetlerini görmek mümkündür. Pakistan Gizli Servisi (ISI), Amerikan Gizli Servisi (CIA), Suudi İstihbarat Servisi, Mevdudi'nin kurduğu Cemaati İslami ve Deobandi medrese ağı başta olmak üzere Pakistan'ın İslamcılığının büyük örgütleri bu kamplarda faaliyetlerde bulunmuştur (Kepel, 2001: 157).

İran Devrimi, Amerika'nın Orta Doğu'ya ilişkin politikalarını gözden geçirmesine sebep olmuştur. İran Devriminin gerçekleşmiş olması Afganistan'daki savaşın yapılışında önemli bir etkiye sahip olmuştur. Amerika yetersiz bir müttetik olarak görmesine karşın siyasal İslami desteklemiş, Endonezya'da Sukarnoyu'ya karşı Sarekat-ı İslamiyi, Pakistan'da Zülfikar Ali Butto'ya karşı Cemaati İslami'yi ve Mısır'da Nasır'a karşı Müslüman Kardeşler Teşkilatı'nı desteklemiştir (Mamdani, 2004: 131).

İran Devrimi sonrasında ABD'nin amacı; İran'ın kuzeydoğu'dan kuşatılması amacıyla Taliban ve diğer Sünni gruplar, ABD ve İngiltere katkısı ile Pakistan ve Suudi Arabistan aracılığıyla desteklenmesi olmuştur.

Kabil'deki Sovyet yanlısı rejimin düşmanlarına gizli Amerikan yardımı, Sovyet Ordusu Afganistan'ı işgal etmeden önce başlamıştır. Mücahitlere yapılan yardımın Sovyet işgalinden altı ay önce başladığı belirtilmiştir. Carter döneminde ulusal güvenlik danışmanlığı yapan Zbigniew Brzezinski'ye konu sorulduğunda bunu doğrulamıştır. Brzezinski, 3 Temmuz 1979 tarihinde Başkan Carter'ın Kabil'deki Sovyet yanlısı rejimin düşmanlarına gizli yardım için ilk emri imzaladığını belirtmiştir (Mamdani, 2004: 134).

Amerika'nın bu süreçteki en önemli amacı; Afganistan'ı Sovyetler Birliği'nin Vietnam'ı yapmak olmuştur. Sovyetleri Afganistan'dan atmak için CIA her şeyi yapacaklarını belirtmiştir.

İran Devrimi ve Sovyetlerin Afganistan'ı işgalinden sonra Amerika'nın Pakistan ile olan ilişkileri düzelmiştir. Carter, Pakistan başkanı Ziya'ya isyancılara yardım etmesi karşılığında milyonlarca dolar ekonomik ve askeri

yardım teklif etmiştir. Pakistan'ı, ABD'nin dış yardım alan en büyük üçüncü ülkesi hâline getiren Reagan yönetiminde verilen yardım paketleri olmuştur (Mamdani, 2004: 136).

ABD, Reagan döneminde kongre desteğini de alarak bölgeye giden yardımları arttırmıştır. CIA, Sovyet Ordusunun konuşlanmasını gösteren uydu fotoğraflarını Pakistan'a vermiştir. ABD, telsiz konuşmalarının Sovyetler tarafından duyulmasını engelleyecek olan bir teknoloji geliştirmiştir (Başyurt, 2005: 63).

Reagan'ın Başkanlığı sırasında CIA ve Pakistan Gizli Servisi (ISI) arasında iş birliği gerçekleşmiştir. Bu işbirliğindeki amaç askeri olarak açık ve örtülü her türlü operasyonla mücahitlere maksimum silah gücünün sağlanması ve siyasi olarak en radikal anti-komünist İslamcıları Sovyet güçlerine karşı kullanmak olmuştur. Bölge aynı zamanda en radikal İslamcı savaşçı ve militanlarla dolmuştur. Bu unsurlar ise ISI'nın kamplarında toplanmışlar ve bu kamplarda ideolojik olarak eğitilmelerinin yanında onlara gerilla taktikleri, sabotaj ve bombalama teknikleri eğitimi verilmiştir (Mamdani, 2004: 138).

Afgan Cihadı sırasında savaşın yapılabilmesi için CIA bölgeyi incelemiş gerekli istihbarat bilgilerini edinerek Pakistan Gizli Servisi (ISI)'ya teslim etmiştir (Mamdani, 2004: 140). ISI aracılığıyla Amerika'dan gönderilen silahlar sınırdaki önemli yerlere ulaştırılmıştır. Pakistan, Afgan cihatçıların eğitilmesini desteklemiştir.

Afganistan'da; Sovyetler karşı, ABD, Suudi Arabistan, Körfezdeki komşular, Pakistan işbirliği yaparak bölgenin kaderinin belirlenmesinde etkili olmuşlardır.

CIA, bölgeye yardım olarak verdiği silahları, Sovyetlere hedef şaşırtmak için Rus yapımı ya da Doğu Bloku ülkelerinde üretilen silahları göndermiştir. Bu dönemde Çin, Hindistan, Polonya, Mısır ve Türkiye'nin de ABD'ye silah sattığı belirtilmiştir (Başyurt, 2005: 59).

Pakistan'daki kamplara Cezayir, Suudi Arabistan, Mısır ve Endonezya'dan başka Müslüman azınlıkların bulunduğu ABD ve İngiltere'den savaşçılar gelmiştir. The New Yorker yazarı Lawrence Wright'a göre bu kişilerden en önemlisi "Cihadın Muhafızı" olarak adlandırılan Şeyh Abdullah Azzam olarak belirtilmiştir (Wright, 2002: 72).

Afgan Araplarının lideri Abdullah Azzam, Müslüman Kardeşler Teşkilatına olan yakınlığı ile bilinmiş; Suudi ve Vehhabi çıkarları ile Afgan ve Filistin davaları arasındaki öğretisel boşluğu doldurmuştur. Azzam, Suudi Arabistan Cidde'deki Kral Abdulaziz Üniversitesinde ders vermiştir. Buradaki öğrencilerinden birisi de Usame bin Ladin olmuştur. Azzam'ın dünyayı CIA koruması ile gezdiği ve Amerika'daki toplantılarda yer aldığı belirtilmiştir (Mamdani, 2004: 137).

Azzam, 1984 yılında Peşaver'e yerleşmiştir. Yapılan yardımların organize edilmesi için İslami İnsani Yardım Örgütünü kurmuştur. Azzam, Pakistan'da Peşaver'de 1989 yılında Arap Cihatçıları için Hizmet Bürosunu (MAK) da kurmuştur.

CIA, Afgan cihadını yönlendirebilecek olan Suudi bir prens aramıştır. Bin Ladin'in ABD onayıyla Suudi Gizli Servis şefi Prens Türki el Faysal tarafından görevlendirildiği belirtilmiştir (Blackburn [web], 2006).

Usame bin Ladin 1980 yılında Peşaver'e gitmiş burada mücahit liderleri ile ilişkiler kurmuştur. Suudi bağışlarını toplamış; 1982 yılında ise Peşaver'e taşınmaya karar vermiştir. 1986 yılında ise Pakistan sınırı yakınlarındaki dağların altından geçen Kost tünelinin yapılması projesi ile ilgilenmiştir. Bu projenin finansörü olarak ise CIA gösterilmiştir (Raşid, 2000: 132).

Ladin, Peşaver'de MAK'ta Azzam ile beraber çalışmıştır. Azzam ile Ladin, Afgan cihadının sonuna doğru yollarını ayırmıştır. Afganistan sınırları dışında cihat yürütmek için yeni bir örgüt kurulmuş ve bu örgütün adı El Kaide olarak belirtilmiştir (Wright, 2004: 75).

Afganistan cihatındaki savaşçıların eğitimi iki şekilde gerçekleştirilmiştir. Temel eğitim, Pakistan'daki geleneksel Kur'an okullarında ya da medreselerde, üst seviyedeki bazı mücahit askerlerin eğitimi ABD'de gerçekleştirilmiştir. Bu kamplar bazı yazarların belirttiği üzere Naugatuck, Connecticut'taki High Rock Silah Kulübü; Kuzey Carolina'daki Bragg Kalesi; Williamsburg, Virginia'daki CIA Perry Kampı; Kuzey Carolina, Harvor Point'teki CIA'in kullandığı Ordu Özel Kuvvetler bölgesi; Virginia'daki A.P. Hill Kalesi ve Virginia'daki Pickett Kampı gibi tesislerdir (Mamdoni,2004: 146).

Afgan cihadı sırasında medreselerde çeşitli eğitimler verilmiştir. Bu eğitimlerle İslami doktrine uygun mücahitler yetiştirilmesi amaç edinmiştir. 1980'li yılların Pakistan'ın Deobandi medreseleri bu öğrencileri yetiştirmişler ve bu öğrenciler arasından Taliban da ortaya çıkmıştır (Raşid, 2002: 44).

Afgan cihadı sırasında Afganistan silahlı mücadele adına eğitim sahası hâline gelmiştir. Daha sonra dünyanın çeşitli yerlerinde gerçekleştirilen terör eylemlerinin sorumlularına bakıldığında genellikle Afganistan'daki kamplarda eğitim aldıkları görölmektedir.

1987 yılından itibaren ABD, Afganistan'a olan yardımlarını azaltmış, 1991 yılında SSCB'nin yıkılması ile Afgan sorunu Amerikan'ın önceliklerinden çıkartılmıştır. Bu arada Suudilerin İran ile olan rekabeti de azalmıştır. Bölgeye gelen destekler azalırken Afgan Cihadı sırasındaki destekler Taliban Hareketine yönlendirilmiştir. Afganistan'da Taliban ise El Kaide'ye destek vermiş ve onunla aynı ideolojiyi paylaşmıştır.

6. AFGAN POLİTİKASININ ÜRÜNÜ: TALİBAN HAREKETİ

"Taliban" sözcüğü Arapça talebe sözcüğünden gelmiştir. Bu sözcüğün çoğulu talip, Farsçada din öğrencisi anlamına gelmiştir. Bu sözcük medrese gibi geleneksel öğrenme merkezlerinde ders almış din adamları için kullanılmıştır (Barnett, 1999: 80).

Afganistan'daki iç savaş sırasında ülkenin eğitim sistemi çökmüş ve milyonlarca Afgan ülkeyi terk etmek zorunda kalmıştır. 1978 yılından sonra fakir Peştun ailelerinin okul çağına gelen çocukları için tek eğitim veren yer

Afganistan'daki ve Pakistan'ın sınıra yakın bölgelerindeki özel medreseler olmuştur. Bu medreselerin yaygınlaşmasından bir kuşak sonra da Taliban Hareketi ortaya çıkmıştır. Taliban liderlerinin bir kısmı Mücahit gruplarıyla birlikte SSCB destekli rejime karşı savaşmıştır (Raşid, 2001: 123).

Afganistan, tarih içinde hiçbir zaman tam olarak millî şuura sahip olamamıştır. Bundaki esas sebep kişilerden dini kimlikten sonra ırki bir kimliğin değil kabileciliğin ve etnik milliyetçiliğin ön plana çıkmasıdır(Ülger, 1998: 103). Etnik milliyetçilik de örtülü bir şekilde dini bir kılıfa bürünerek sahneye çıkmıştır. Afganistan'da politik güç olan Taliban hareketinin bu kadar çabuk ülkeyi ele geçirme nedeni bu şekilde açıklanmıştır (Taflıoğlu, 1998: 26-27).

Taliban; ABD, Suudi Arabistan ve Pakistan tarafından destek görmüştür. Her üç devlette Taliban aracılığıyla İran'ı Kuzeydoğu'dan kuşatmayı ve bu şekilde İran'ı tecrit etmeyi amaçlamışlardır. ABD, Taliban aracılığıyla İran'ın Orta Asya'daki nüfusunu silmek ve oraya sığırayabilmek için bu ülkeyi atlama tahtası olarak kullanmak amacı içinde olmuştur (Atay, 1999: 15).

Sovyetlere karşı savaşları sırasında ABD tarafından Taliban'a ağır silahlar verilmiştir. Bu dönemde askerlerin bir bölümünün Pakistan Gizli Servisi (ISI) ve Amerikan Gizli Servisi (CIA) tarafından eğitildiği belirtilmiştir (Demirel, 2003: 81).

Ladin'in Afganistan'da El Kaide terör örgütünü kurmasından sonra Afganistan'ı elinde bulunduran Taliban ile olan ilişkileri başlamıştır.

Sovyetlerin Afganistan'dan çekilmesinde en büyük etkilerden birisi Pakistan Gizli Servisi ISI'ya ait olmuştur. Taliban'ın yaratılmasında en önemli etkenin Pakistan Gizli Servisi Başkanının General Hamid Gül olduğu belirtilmiştir. Hamid Gül, ateşli İslamcı ideologlarından birisi ve Taliban'ın yaratıcısı olarak gösterilmiştir (Demirel, 2003: 85).

Molla Muhammed Ömer liderliğindeki bir grup medrese hocası ve öğrencisi 1994 yılında "Taliban Hareketi"ni oluşturmuştur.

Suudi Genel İstihbarat Teşkilatı'nın Başkanı Prens Türki El Faysal Bin Suud'un 1996 Temmuzunda gizlice gerçekleştirmiş olduğu Pakistan ziyaretinden sonra Suudi Arabistan Taliban'ın sürekli finans destekçisi olmuştur (Raşid, 2001: 124).

Soğuk Savaşın bitmesi sonucunda Amerika'nın ilgi odağını petrol oluşturmuştur. Bu sebeple de çıkarları gereği mücahitlere olan yardımlar kesilmiş, bunun yerine Taliban gelmiştir. Los Angeles Times yazarı John-Thor Dahlburg, 4 Ekim 1996 yılındaki yazısında Clinton yönetiminin muzaffer İslamcı milisler olan Taliban'ı desteklediğinden emin olan pek çok kişinin bulunduğunu belirtmiştir (Mamdani, 2004: 169).

Taliban hareketinin, Müslüman Kardeşler Teşkilatının soysal ve siyasi radikalizminden etkilenmediği belirtilmiştir. Deobandi İslam ideolojisinden etkilenmiştir. Taliban'ın uluslararası gündemi Usame bin Ladin ve El Kaide ile ittifaktan bir uyarılama olarak yorumlanmıştır (Raşid, 2002: 210).

Ladin, Taliban lideri Molla Ömer ile dostluğunu ilerleterek 1997 yılında Kandahar'a taşınmış ve onun korumasına sığınmıştır. 1998 yılında Amerika'nın Afrika'daki elçiliklerine yapılan saldırılardan Ladin'in sorumlu tutulması sonrasında Taliban Hareketi lideri Molla Ömer, Ladin'i desteklemeye devam etmiştir.

11 Eylül öncesinde Taliban, El Kaide terör örgütünü desteklemiş; onlara Afgan topraklarında güvenli kalma yerleri ve eğitim kampları sağlamışlardır. ABD tarafından Taliban'ın teröristleri barındırdığı belirtilmiş ve Taliban Hareketi, El Kaide'nin amaçlarını ve hedeflerini desteklemiştir (Müller, 2004: 247).

11 Eylül olayları sonrasında da Molla Ömer, Ladin'in suçsuz olduğunu iddia etmiştir. Ladin ile birlikte ABD'ye meydan okumaya devam etmiştir. 11 Eylül olayları ile ilgili olarak Molla Ömer onunla yapılan bir söyleşi sırasında, masum sivil insanların öldürülmesinin onaylanamayacağını suçsuz insanların öldürülmesine karşı olduklarını belirtmiştir. ABD'nin İslam

dünyasının güçlenmesine karşı olduğunu ve Ladin'i de bahane ettiğini belirtmiştir (Mandegari, 2001: 135).

7. EL KAİDE TERÖR ÖRGÜTÜNÜN LİDERİ USAME BİN LADİN

a. Usame bin Ladin'in Hayatı

Usame Osmanlıcada kelime anlamı olarak arslan anlamına gelmektedir (Osmanlıca Sözlük [web], 2006). Ladin sözcüğünün ise Türkçe anlamı bulunmaktadır. Ancak Latince kökenli bir kelimedir. Bu da Çamgillerden çam türüne yakın bir orman ağacıdır (TDK [web], 2006).

Usame bin Muhammed bin Avad bin Ladin, Muhammed bin Ladin'in elli dört çocuğundan birisidir. Usame, Muhammed Ladin'in 11inci eşinden olma 17nci oğludur. Ladin ailesinin kökeni Suudi değildir. Yemen'in güneyindeki Hadramut Bölgesi kökenli bir duvarcı ailesinden gelen babası 1930 yılında Suudi Arabistan'a göç etmiştir (Benjamin ve Simon, 2003: 94).

Babası Muhammed bin Ladin, Usame Ladin'in hayatında oldukça etkili olmuştur (theatlantic [web], 1996). Ladin El Aksa Camiinin yapımında ve diğer inşaat işlerinde çocukken babası ile çalıştığını belirtmiştir (Dickey; Livene [web], 1999).

Bin Ladin'in çocukları, Suudi prensleriyle birlikte eğitim görmüş ve arkadaşlık etmişlerdir. Müslüman dünyasının ileri gelenleri ile iyi ilişkiler kurma fırsatları olmuştur. Usame, Vehhabi iktidar çemberinin gözdelelerinden olmuş, bu çevreyle temas kurmuştur (Kepel, 2001: 355).

Yazar Jason Burke tarafından Usame bin Ladin'in 10 Mart 1957'de Riyad'da doğduğu belirtilmiştir. Bazı kaynaklara göre ise Usame bin Ladin, Yemen doğumludur. Annesi Suudi Arabistan'da, Babası ise Yemen'in güneyindeki Hazramut bölgesinde doğmuştur (Yılmaz ve Erkmen, 2001). Babaannesinin ise Türk olduğunu belirten yazarlar da bulunmaktadır (Faraç, 2004: 175).

Usame bin Ladin'in 1968 ve 1969 yıllarında İngilizce öğrenmiş ve Cidde'de batı tarzı eğitim veren seçkin bir Suudi Okulu olan El Thagh'da eğitim aldığı belirtilmiştir (Burke, 2004: 57). Usame, Cidde'deki Abdülaziz Üniversitesi'nde eğitim görmüş, Cidde'de Kral Abdülaziz Üniversitesinde mühendislik okumuştur. Usame, üniversitede ek ders olarak İslam araştırmalarını tercih ederek, Abdülaziz Üniversitesi'nde okurken Abdullah Azzam Ladin'in hocası olmuştur (El Vasat, 2001: 17).

Ladin'in, üniversiteden mezun olduktan sonra ticari işletme kurmak üzere İstanbul'a geldiği belirtilmiştir. 1979 yılında Rusların Afganistan'ı işgaline kadar İstanbul'da kalmış ve işgalden sonra Suudi Gizli Servis Şefi Prens Türki bin Faysal tarafından Peşaver'e gönderilmiştir (Yılmaz ve Erkmen, 2001: 139).

Ladin'i üniversitede geçirdiği yıllar militan inançlarının gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır. Arkadaşları vasıtasıyla Müslüman Kardeşler Teşkilatının üyelerinin düşünceleri Ladin'in fikirlerinin gelişmesinde etkili olmuştur (Reeve, 2001: 225).

Ladin, 1979 yılında Suudi Arabistan, Pakistan ve ABD istihbaratının yürüttüğü gönüllü mücahitler kampanyası ile Sovyetlere karşı savaşmak için ilk defa Afganistan'a gitmiştir. Ladin Arap Afganlarının içinde yer almıştır. Burada yer almasında üniversitedeki hocası Azzam'ın da etkisi olmuş, kısa sürede de Azzam'ın yardımcısı hâline gelmiştir.

Ladin'in yatırımları; emlak yönetimi, deniz taşımacılığı, kamu hizmetleri, inşaat, bankacılık, ilaç, nakliye, tarım ürünleri ve diğer bazı ticaret faaliyetlerini kapsamaktadır. Ladin'in birçok ülkede paravan şirketler aracılığıyla çok sayıda ticari kuruluşu hissedar olduğu kaynaklarda yer almıştır.

Ladin ailesinin büyük yapı şirketi Suudi Binladin Grup, Citigroup'a parasını yatırmış, Merrill Lynch ve Goldman Sachs ile yatırım yapmıştır (Mayer [web], 2001). Zaman içinde Ladin Grubu Disney, The Hard Rock Cafe, Snapple ve Porsche gibi Batı kültürünün (MEED, 1999: 7) markaları ile işler yapmıştır. 1990'ların ortalarında Ladin Grup, Washington D.C. 'nin en

dev şirketlerinden olan eski başkan George H. W. Bush'un ve eski sekreter James Parker'la ortak olan Carlyle Group ile iş yapan Suudi Evinin üyeliğine katılmıştır (Unger, 2004: 6).

Ladin'in aile üyelerinden büyük bölümü Amerika'daki lise ya da üniversitelerde eğitim gören genç profesyonel kişilerdir (Tyler [web], 2001). Kolej eğitimlerine bağlı olarak çoğu Ladin ailesi üyesi Boston'da yaşamaktadır. Küçük kardeşlerinden biri olan Abdullah bin Laden 1994 yılında Harvard hukuk fakültesini bitirmiştir. Cambridge ve Massachusetts'de ofisleri bulunmaktadır (Unger, 2004: 6).Ladin ailesinin çoğu üyesi Boston yakınlarındaki Tufts Üniversitesine girmiştir (Silberberg [web], 2001).

Ladin, Afgan direnişi sırasında mücadeleler için gerekli parayı sağlamak amacıyla İslami Selamet Vakfını kurmuş ve Azzam'a da Mekteb el- Hidemat el- Mücahidin adlı örgütün kurulmasında yardımcı olmuştur. Bu örgüte para ve gönüllü asker toplayan kişi Ladin olarak belirtilmiştir (Chicago Tribune [web], 1998). Bu örgüt kısa bir süre sonrasında dünyanın her tarafından 35'den fazla ülkeden gelen binlerce kişiyi toplayan, barındıran ve Afganistan ve Pakistan'da eğitim kamplarının kurularak bu mücahitlerin eğitimini yapan bir kurum hâline gelmiştir (New York Times [web], 1993).

Afgan Cihadı sırasında Suudi istihbaratının Ladin'i Afganistan'a gönderilen yardımların koordinasyonu ve dağıtımında kullandığı belirtilmiştir. ABD Ulusal Güvenlik Konseyi'nde terör üzerine çalışmalar yapan Benjamin ve Simon'da "Age of Sacred Terror" adlı kitaplarında Prens Türki'nin Ladin'i Afgan cihadı boyunca kullandığı görüşünü dile getirmişlerdir. Ladin'in Afgan cihadı boyunca Türki ve içişleri bakanı Naif ile yüz yüze görüşmelerde bulunduğunu belirtmişler (Benjamin ve Simon, 2003: 100).

1996'lı yıllarda Ladin'in büyük bir destek gördüğünü hem Suudilerin hem de Amerikalıların onu sevdiği belirtilmiştir. Cihat yolculuklarından geri geldiğinde Ladin'in camilerde, okullarda ve askeri akademilerde konuşması istenmiştir (Time [web], 1996).

b. Usame bin Ladin'in Görüşleri

Ladin, İslami konulardaki zorunlu derslerini Muhammed Kutub ve Afganistan'daki cihadın öncüsü Abdullah Azzam'dan almıştır. Fikir ve düşünce dünyasının etkilenmesinde Müslüman Kardeşlerin doktrini, Suudi tarzında Selefilik, Kutub ve Azzam etkili olmuştur (Anonymous, 2003: 84).

Ladin ve El Kaide cihat anlayışını büyük oranda Selefilik anlayışının öncüsü kabul edilen İbni Teymiyye'den almıştır. İbni Teymiyye iki Müslüman grup arasındaki cihadı meşrulaştırmıştır. İbni Teymiyye'nin görüşlerini 1787 yılında Muhammed bin Abdulvehhab uyarlayarak daha katı bir formata sokmuştur. Ladin için, Teymiyye'nin cihat anlayışı önem taşımıştır (Anonymous, 2003: 85).

Ladin'in hocası Azzam, Afganistan'da ki savaş için dünyanın her yerinden gelen Müslümanları savaşa katılmak zorunda olduklarına ikna etmeye çalışmıştır. İkna aracı olarak ise cihadı kullanmış (MERIA [web], 2001). Ladin'in düşüncelerinde bu fikirler etkili olmuştur.

Ladin ve diğer radikal İslamcılar, toplumun Selefilerin dönemlerindeki şekliyle, Kur'an'da ve hadislerde tarif edildiği biçimde devam ettirilmesi gerektiğini savunmuş ve moderniteyi reddetmiştir (Burke, 2004: 51).

Ladin cihadı, dünyadaki kâfirlere karşı müminlerin savaşı olarak görmüş ve kâfir olarak da ABD'yi hedef almıştır (Demirel, 2003: 107) Ladin, cihadın; zaferle sonuçlanacağını düşünmüştür. Ancak bu sonucun ne zaman gerçekleşeceğini belli olmadığını belirtmiştir.

Ladin, Müslümanların yönettiği toprakları "Dar- ül İslam" olarak kabul etmiş ve 1998 yılındaki bildirisi ile Osmanlı topraklarını da katarak Hilafet sancağı altında İslam'ın parlak devirlerine ulaşmasını istediğini belirtmiştir (Başyurt, 2005: 83).

Ladin'in hedefleri Suudi Arabistan'da krallığı devirmek, Ortadoğu'da İsrail ve ABD'yi çıkarmak, İslam ülkelerinin hepsinde Taliban benzeri yönetimler kurmak olarak belirtilmiştir (Özbek, 2002: 90).

Ladin, çağdaş radikaller kitlelerin uyandırılması gerektiğini belirtmiştir. Azzam ise ölümünden önce kitleleri uyandırmak için bir "muhafız" gerektiğini ve bu muhafızın ise El Kaide olduğunu belirtmiştir.

Ladin, her zaman savunma cihadı yaptıklarını belirtmiş, 24 Kasım 2002 tarihinde Amerikan halkına yazmış olduğu bir mektupta Amerikalılara saldırma nedenlerinin Amerikan askerlerinin onların topraklarına ve onlara saldırmasına karşılık olduğunu belirtmiştir (Başyurt, 2005: 89).

11 Eylül saldırıları sonrasında Ladin'in hayatını yazan Pakistanlı gazeteci Hamid Mir, Ladin'le yaptığı görüşmede Ladin'in savunma cihadından bahsettiğini belirtmiştir (Başyurt, 2005: 89).

Ladin'in amacının; ABD'nin ekonomik iflasını sağlamak olarak tespit edildiği anlaşılmıştır. Bu düşüncesinin şekillenmesinde Clausewitz'in düşmanın ağırlık merkezini tespit edip ona saldırmak düşüncesinden etkilendiğini verdiği röportajlarda belirtmiştir. Amerika'nın ağırlık merkezini ekonomi olarak tespit etmiştir. Bu süreçten sonra Amerika'nın giderlerini arttırmak için elinden geleni yapmıştır (Başyurt, 2005: 90).

Günümüzde Ladin'in düşüncelerinde İslami Cihat lideri olan Mısırlı Doktor Ayman el- Zevahiri'nin etkili olduğu belirtilmiştir. Zevahiri örgütünü El Kaide'ye bağlamıştır. Zevahiri çoğu kesimler tarafından Ladin'in akıl hocası ve halefi olarak gösterilmiştir (Frontline [web], 2005).

Yukarıda yer alan bu düşüncelerin Ladin'e ait olup olmadığı hakkında belirsizlikler bulunmaktadır. İlk kuruluş yıllarından beri her türlü desteği bu örgüte sağlamış olan ABD'nin Ladin'i provakasyon amaçlı kullanıp insanları etkilemeye çalıştığı fikri ağırlık kazanmaktadır.

c. Usame bin Ladin'in Faaliyetleri

Ladin'in Afganistan'da bulunduğu dönemde El Kaide'nin temellerini atmıştır. 1980 yılı ortalarında Filistinli Abdullah Azzam ile birlikte Maktab al Hidamat'ı yani "Hizmet Bürosunu" kurmuştur (Jane's [web], 2001).

Afgan Cihadı için mali destek arayışıyla kurulan Hizmet Bürosu Azzam'ın cihada destekleri alabilmesi için 1980-1989 arasında Azzam'ın yaklaşık 22 kere ABD'ye gittiği belirtilmiştir. Azzam Hizmet Bürosunun Peşaver dışındaki tek şubelerini de New York Brooklyn'de açtığı belirtilmiştir (Benjamin ve Simon, 2003: 201).

Ladin, 1982 yılına kadar Afgan davası için para toplamıştır. İki yıl sonra eski hocası Abdullah Azzam'la işbirliği içinde bölgeye gelecek olan gönüllülerin sayısının artırılması ve onlara her türlü yardımın sağlanması için çalışmışlardır.

1983 yılında Amerikan Başkanı Reagan dini örgütlere karşı eyleme geçilmesinin zor olduğunu belirtmiştir. Bu sebeple Orta Doğu'da "İnsana Dayalı İstihbarat" yöntemi ile istihbarat toplanması gerektiğini belirtmiştir. 1983 yılında CIA radikal İslam'la mücadele için yerel gönüllüleri temin ederek yerel örgütlerin içine sızmış (National Geographic Channel, 2007) ve bu örgütleri kullanılmıştır.

Gazeteci Peter Bergen'e göre, Ladin cihattaki rolüne Suudi hükûmeti tarafından ve Suudi istihbaratının Başkanı Türki el Faysal tarafından vekil olarak atanmıştır (Bergen, 2001: 55).

Ladin, 1982 yılında mücahitlerin malzemelerinin rahat taşınabilmesi için Afganistan'da dağlık bölgede yollar, tüneller, hastaneler ve depolar inşa ettirmiştir (Reeve, 2001: 227). Dönemin ABD başkanı Ronald Reagan, bu dönemde desteklediklerinden birisinin Ladin olduğu belirtmiştir (Demirel, 2003: 100).

Ladin'in, 1987 yılında Sovyetlere karşı Araplarla girmiş olduğu bir savaşta göstermiş olduğu başarılar sayesinde ünü artmıştır. 1987 yılındaki Şaban savaşında Ladin'in güçlü Sovyet birliklerine karşı tek başına saldırı gerçekleştirdiği belirtilmiştir. Ladin'in yanından ayırmadığı AK-47 kalaşnikov silahını, o çatışmalar sırasında ölen bir Sovyet generalin cesedinin yanından aldığı söylenmiştir (Reeve, 2001: 229).

Ladin, Afganistan'da kendi kamplarını kurmuş, 1988 yılında kamplarından geçen her cihatçının ve diğer gönüllülerin listesini çıkarmış bir veri tabanı listesi oluşturmuştur. Kurumlaşmasının temellerini bu veri tabanı ile gerçekleştirmiştir. El Kaide'nin kuruluşundan sonra Arap Afganlılar tarafından Ladin lider olarak seçilmiştir (Randal, 2006: 136).

Afganistan'da desteklenecek olan gruplar konusunda Abdullah Azzam ile Ladin arasında anlaşmazlık çıkmıştır. Azzam, Ahmet Şah'ın desteklenmesini istemiş; Ladin ise Hikmetyar'ın desteklenmesini savunmuştur. Bu nedenle Ladin Abdullah Azzam ile yollarını ayırmıştır (Yılmaz ve Erkmen, 2001: 139).

Mekteb el-Hidamet bir Müslüman Kardeşler Teşkilatı olmuştur. Bir yıl sonrasında ise Azzam ölmüştür. Azzam'ın damadı Budejema Bounouna'ya göre öldürenin ya İran ya Gülbettin Hikmetyar ya da ABD ile İsrail olduğunu belirtmiştir (Randal, 2006: 142). Azzam'ın da ölümü ile Azzam'ın adamları 1989'de kurulan El Kaide'ye katılmıştır.

1989 yılında Sovyet kuvvetlerinin Afganistan'dan çıkmasından sonra Ladin, Suudi Arabistan'ının Jeddah kentine dönmüştür. Afganistan'da yaşadığı iki yılda elde ettiği deneyimleri başka yerlerde yüz yılda edinebileceğini belirtmiştir (Randal, 2006: 144). Afganistan'daki çatışmaların sona ermesiyle birlikte Ladin, Muhammed Atıf ile birlikte El Kaide'yi düzenlemeye başlamıştır.

El Kaide'yi kurduktan sonra Ladin, örgütünü Pakistan ve Afganistan dışına yayma faaliyetlerini sürdürmüştür. Ladin'in El Kaide'yi Pakistan'ın dışına yayma planı Ortadoğu politikasında meydana gelen Irak'ın Kuveyt'e girmesi sebebiyle yarıda kalmıştır (Reeve, 2001: 238).

Usame bin Ladin, 1990'da Irak, Kuveyt'e girince Suudi sınırlarının korunması görevinin kendisine verilmesini istemiştir. Prens Sultan ile buluşmasında iddiaya göre Ladin, cihatçı savaşçıları ile Suudi sınırında Saddam Hüseyin'in kuvvetleri ile karşılaşmayı teklif etmiştir. Prens Sultan bu öneriyi reddetmiştir (BBC [web], 2001). Suudi yönetimine beş bin kadar Afgan Arabı ile ülkeyi Saddam'a karşı korumayı İslam'ın kutsal iki beldesinin

yer aldığı topraklara ABD askerlerinin çağrılmamasını önermiştir. Ancak bu teklifi de reddedilmiştir (Gunaratna, 2002: 43).

El Kaide'nin lideri Ladin'in yanında Mısırlı bir subay olan Ali Muhammed bulunmuştur. Sovyetler sonrası Amerikan kaynaklarına göre, Ali Muhammed FBI ile El Kaide arasında çift taraflı ajan olarak kullanılmıştır. ABD tarafından bu kişinin bölgedeki radikal grupların içine sızdırılmış bir kişi olduğu düşünülmektedir.

Ali Muhammed, El Kaide'nin gerilla savaşı veren bir örgütten şehir organizasyonu hâline gelmesinde, militanların en iyi şekilde eğitilmesinde oldukça önemli bir kişi olmuştur. Ali Muhammed, Amerika'da bir askeri üste eğitim almış ve burada almış olduğu eğitimi El Kaide militanlarının eğitilmesinde kullanmıştır. Ayrıca hava korsanlığı ile ilgili tüm bilgileri de Afganistan'daki kamplarda militanlara vermiştir.

Ali Muhammed, Ladin ve Zevahiri'ye yardım etmiştir. El Kaide'nin Afganistan'daki kamplarında çeşitli konularda dersler vermiştir. Ladin ise verdiği bu dersleri yakından takip etmiştir. Muhammed aynı zamanda FBI ajanlarına ABD'ye gelip örgüt hakkında bilgiler vermiştir.

Ladin, Londra'daki Suudi karşıtı grupları finansal olarak desteklemiştir. Suudi rejimi UBL'e güvenmemeye başlamıştır. Ladin, bölgedeki ılımlı İslamcı devletlere karşı faaliyet gösteren militan gruplara destek vermeye devam etmiştir. Bu sebeple radikal isimlerle de bağlantılarını kuvvetlendirme girişimlerini engellemek amacıyla Suudi yetkililerce pasaportuna el konulmuştur. Suudi hükûmeti siyasal eylemlerini kanıt göstererek Ladin'i 1991 yılında sınır dışı etmiş, 1994 yılında da Suudi vatandaşlığını elinden almıştır (Reeve, 2001: 239).

1993 yılında Ali Muhammed, Ladin ile İran Hizbullah lideri arasında bir görüşme ayarlamış ve bu ikilinin bir araya getirilmesinde etkili olmuştur. Bu toplantı sonucu ortak düşmanları olan ABD'ye yöneldikleri iddia edilmektedir. Bu görüşme sonrasında El Kaide militanları İran'da patlayıcı eğitimleri almıştır. Burada almış oldukları eğitim ise Güney Afrika'daki patlamalarda kullanılmıştır.

Ladin, 1996 yılında Sudan'a yerleşmiştir. Burada El Kaide'nin ana merkezini kurmak amacı için çalışmıştır. El Kaide, faaliyetlerinin maliyetini karşılayabilmek için çeşitli ticari girişimlerinden yararlanarak 1990'ların başlarında Sudan'da askeri ve siyasal açıdan güçlü bir varlık gösterebilecek duruma gelmiştir (Reeve, 2001: 244). Ladin için Sudan'ı cazip kılan yeni kurulmuş olan İslami rejim olmuştur. Ladin'in Ali Muhammed ile iyi ilişkiler içerisinde olduğu belirtilmiştir. Sudan'a giderken yanında Ali Muhammed'in olduğu da belirtilmiştir.

Sudan'ın Hartum kentinin on kilometre güneyinde bulunan ve Mavi Nil boyunca uzanan Soba yakınlarındaki kamp El Kaide'nin ana kampı olmuştur. Bu dönemde silahlar İran ve Çin'den gelmiştir. Ladin, Çin ve İran'dan gelen silahlardan ve Çekoslovak patlayıcılarından oluşan bir silah sevkiyatı için on beş milyon dolar ödemiştir (Jane's Intelligence Review [web], 1998). Ladin Sudan'da El Kaide terör örgütünün finansmanını sağlamak için şirketler kurmuştur.

1995 yılında Suudi Arabistan'daki ABD tesisleri ile Sudan'da Mısır Cumhurbaşkanı Hüsnü Mübarek'e yapılan suikast girişiminden sonra baskılara dayanamayan Sudan, ülkesinden UBL'i göndermiştir. 1996 yılında ailesi ve 160 kişilik bir grupla Afganistan'a dönmüştür.

1996 yılında ABD başkanı Bill Clinton, CIA'ye Ladin'in organizasyonunun yok edilmesi emrini vermiştir. Yine aynı tarihte Ladin, Amerikan Dışişleri Bakanlığınca terörizmi finanse eden başlıca kişi olarak tanımlanmıştır (Demirel, 2003: 119).

Ladin'in Afganistan'a yerleşmesinden sonra El Kaide'nin güçlenmesi hız kazanmıştır (Yılmaz ve Erkmen, 2001: 140). CIA, 1996 yılında Ladin'in tüm faaliyetlerini kontrol etmek için özel "Ladin Bürosu" kurmuştur.

8 Haziran 1998 tarihinde Amerika'da tamamlanan yargılama sonunda Ladin, ABD'nin savunma sistemlerine karşı komplo düzenlemek, terör örgütünün lideri olmak ve radikal dinci terörün finansörü olmaktan suçlu bulunmuştur.

Ladin, 23 Şubat 1998'de El Kaide'yi ABD'nin baş düşmanı yapacak "Yahudi ve Haçlılara Savaş Dünya İslam Cephesi" bildirisi yayımlanmıştır. Yahudilere ve Hristiyanlara karşı uluslararası İslami Cepheyi kurmuş ve yardımcısı Ayman el-Zevahiri ile birlikte kuruluş yasasını imzalamıştır.

Yukarıda yeralan söylemlerin gerçek olup olmadığı belli değildir. Çünkü ABD de pek çok yazar ne bir tane El Kaide terör örgütü ne de bir tane Ladin olduğunu düşünmektedir. Bu iki ismin yani El Kaide ile Ladin'in ABD tarafından kullanıldığını değerlendirilmektedir (Tarpley, 2006: 138) .

1998 yılında Kenya ve Tanzanya'daki Amerikan elçilikleri bombalanmıştır. Bu olaylardan Ladin sorumlu tutulmuş, saldırılar El Kaide'nin ilk büyük saldırısı olmuştur. Amerika, 20 Ağustos 1998 tarihinde Afganistan'daki eğitim kamplarını ve Sudan'daki kitle imha silahı ürettiğini iddia ettiği bir fabrikayı bombalamıştır (Marsden, 2002: 147). Bu fabrikanın Ladin ile direk ilgisi bulunduğu tespit edilemediği Amerikalı yöneticilerce açıklanmıştır.

Kenya'daki saldırıların gerçekleştirilebilmesi için yapılan hazırlıklarda Ali Muhammed'in buradaki elçiliklerin resimlerini çektiği değerlendirilmiştir. Bu saldırı sonrasında Muhammed'in de adı Ladin gibi iddianamelerde yer almıştır. Ali Muhammed, SSCB'nin yıkılması sonrasında FBI tarafından El Kaide ile irtibat kurulması amacıyla kullanılmıştır. Amerikan hükûmetleri, FBI için çalıştığının bilinmesini istememişlerdir.

Ali Muhammed, 1998 yılında yakalanmış, yargılanma aşaması diğer kişiler gibi olmamıştır. Yargılanma aşamasında El Kaide'nin düşünce sistemlerini ve terörist aktiviteleri hakkında bilgi verdiği belirtilmiştir. Her ne kadar ABD, Muhammed'in FBI içine sızdırılmış bir ajan olduğu düşünülse de tam tersinin de mümkün olabileceği düşünülmektedir. El Kaide ile FBI arasındaki ilişkinin devam ettiğini göstermektedir.

Amerikan elçiliklerinin bombalanması sonrasında 16 Ocak 1999 yılında Amerikan Başsavcılığı, Ladin ve on bir adamı hakkında başta Amerikan vatandaşlarına ve çıkarlarına karşı komplo düzenlemek amacıyla

bir dizi suçla ilgili bir iddianame hazırlanmış ve büyük jüri de bu iddiaları sabit görmüştür (Demirel, 2003: 107).

Ladin'in propaganda faaliyetleri batıda büyük ölçüde küçümsenmesine karşın Orta Doğu'da, Körfez Bölgesinde ve pek çok İslami bölgelerde etkili olmuştur. Ladin'in propaganda ve medyayı iyi şekilde kullanmasından kaynaklı olarak etkinliğinin arttığı belirtilmiştir (Whealan, 2006: 88).

ABD tarafından pek çok eylemin sorumlusu tutulan Ladin yakalanamamış, etkisizleştirilememiştir. Bazen CIA etkisiz kalmış bazen de gizli bir el ile operasyonlar engellenmiştir. Eylemleri gerçekleştiren çoğu diğer militanların yakalanıp Ladin'in yakalanamaması hayli ilginçtir. Yakalanan militanlardan El Kaide'nin yapısının ve Ladin'in nerede olabileceğinin öğrenilememiş olması da bir diğer ilginç konudur.

11 Eylül olayları sonrasında Ladin'in CNN'i yakından takip ettiği ve interneti etkin kullandığı, gazetelerde yer alan haberler arasında olmuştur(ASIA MEDIA [web], 2006).

Ladin, 1980'li yıllardan beri ABD tarafından yaratılmış bir kişi olduğu değerlendirilmektedir. O dönem için Afganistan cihadında kullandığını kabul ettiği bu kişinin sonradan kontrolden çıkmış olduğu düşünülse bile Ladin'in ve El Kaide'nin gerçekleştirdiği iddia edilen saldırıları Ladin, kabul etmemiştir. Daha sonra ortaya çıkarılan kasetler aracılığıyla eylemlerin Ladin tarafından gerçekleştirildiğine tüm dünya inandırılmaya çalışılmıştır. Bu sebeple Ladin'in başlangıçtan beri ABD politikalarına göre yönlendirilen bir kişi olduğu düşüncesi ağırlık kazanmaktadır.

8. EL KAİDE TERÖR ÖRGÜTÜNÜN KURULUŞU, İDEOLOJİSİ, TEŞKİLAT YAPISI VE MALİ KAYNAKLARI

a. El Kaide Nedir?

El Kaide, Arapçada Kaf-ayn-dal kökünden gelmiştir. Kaid kamp ya da ev gibi merkez alınan bir mekân, bir üs anlamına gelebileceği gibi, evin

altındaki temel anlamına da gelmiştir. Bir sütunu destekleyen tabanı da anlatabileceği belirtilmiştir. Kural, ilke, formül, yöntem, örnek ya da izlenecek yol anlamına da gelmiştir (Burke, 2004: 10).

Kaide kelimesi esas, temel, nizam, yol anlamı taşımaktadır (Osmanlıca Sözlük [web], 2006). Yabancı kaynaklarda verilen referanslarda daha çok temel anlamı ile kullanılmaktadır.

El Kaide, örgütlü bir grup olarak değil, çoğunlukla benzer görüşleri taşıyan Sünni aşırıların yer aldığı eylemsel bir merkez olarak tanımlanmıştır (MIPT [web], 1999).

Afganistan'daki eylemciler bağlı oldukları üssü El Kaide ismiyle adlandırmıştır. Fransız akademisyen Roy, Afganistan'daki direniş hareketinin temel birimlerinin çeşitli lehçelerde komite, karargâh, merkez olduğuna dikkat çekmiştir. Roy, Arapça yayınlanan gazetelerde Ladin ve Taliban'ın peşindeki Britanyalı ve Amerikalı askerlerin üslendiği Bagram üssünden El Kaide Bagram diye bahsetmiştir (Roy, 1990: 279).

1987 yılında Abdullah Azzam, her ideolojinin kendisini ileriye taşıyacak ağır görevler üstlenecek büyük fedakârlıklara katlanacak bir muhafıza gereksinimi olduğunu belirtmiştir. Bu muhafızın, beklenen, özlenen toplumun güçlü temelini el kaide el sulbah oluşturmuştur. Azzam'ın konuşmasında El Kaide terimi ilk defa bu anlamıyla geçmiştir (Gunaratna, 2002: 3).

1979 yılının Aralık ayında Suudi Gizli Servisi Başkanı Kral Faysal tarafından Peşaver'e gönderilen Ladin, 1980'li yılların ortalarında Filistinli Abdullah Azzam ile birlikte Maktab El Hidamat'ı yani Hizmet Bürosunu kurmuştur. CIA tarafından kurdurulduğu belirtilen bu örgüt ABD, Mısır, Suudi Arabistan ve Pakistan'ın bulunduğu 50 ülkedeki temsilcilikleri aracılığıyla Afganistan'da savaşmak üzere gönüllüler toplamış ve Afganistan'a göndermiştir (CNN [web], 2001).

Suudi fonlarının ise Azzam'ın Hizmet Merkezine geldiği belirtilmiştir. Suudi istihbaratından, Dünya Müslüman Birliğinden ve Suudi prenslerinden

gelen maddi kaynaklar bu bürodan yönlendirilmiştir. Bu büro El Kaide'nin öncü kuruluşu olmuştur (Demirel, 2003: 89). Ladin, Mekteb el- Hidamat yani Hizmet Bürosunda dünya çapında İslami yardım örgütü olarak çalışmıştır. Bu büronun yalnızca İslami ülkelerde değil, Amerika'da Detroit ve Brooklyn'de büroları olduğu belirtilmiştir.

1986 yılında Ladin, Azzam ile ters düşmesinden sonra Hizmet Bürosundan ayrılarak başka bir grup oluşturmuştur (Demirel, 2003: 113). Ladin, 1989'da El Kaide terör örgütünü kurmuştur.

Ladin, kendi kamplarını kurarak militanlarını yetiştirmiştir. İki yıl içinde altı tane kamp kurmuştur (Özbek, 2002: 99). El Kaide'nin kamplardan en ünlüsü Ebu Kebab olmuştur. Militanların bu kampta kimyasal maddeler ve zehirler konusunda eğitim gördüğü belirtilmiştir. Mevcut tünellerin kimyasal silah deposu şeklinde kullanıldığı belirtilmiştir. Kamplar ABD saldırıları ile imha edilmiştir (Demirel, 2003: 113).

Sovyetlere karşı savaşta El Kaide ile ABD'nin amaçları örtüşmüştür. Bu sebeple ABD, yıllık olarak Sovyetlere karşı savaşan mücahitlere eğitim ve askeri giderlerin karşılanması amacıyla 500 milyon dolar göndermiştir. Mücahitlerin CIA tarafından finanse edildikleri belirtilmiştir (ICT [web], 2006).

Amerikan güvenlik görevlileri hâlen o dönemde Ladin'in seçilen bir kişi olup olmadığını tartışmaktadırlar. Çünkü o süreçte Ladin'in grubu en güçlü yedi mücahit gruptan sadece birisi olmuştur. Amerikanın ileri teknoloji silahlarından olan Stinger füzelerinden El Kaide'de bulunması CIA tarafından desteklenmesinin düşünülmesinde ana etkenlerden birisi olmuştur (ICT [web], 2006).

Zachary Abuza'ya göre El Kaide o süreçte bir terörist organizasyon olmaktan öte Afgan mücahitlere yardım eden bir kuruluş olmuştur. El Kaide, 1988'de Arap askerlerinin mücahit olarak toplanmalarının yönetilmesi için Suudi Arabistan İstihbarat Servisinin yardımıyla Ladin tarafından kurulan bir örgüt olmuştur (Abuza, 2003: 5).

Afgan Cihadı sona erdikten sonra El Kaide 1989'dan 1991'e kadar Pakistan'ın Peşaver kentinden yönetilmiştir. Suudi Arabistan vatandaşlığından çıkarılan Ladin'in Sudan'a gitmesi ile El Kaide'nin gelişme süreci burada devam etmiştir. Sudan'da pek çok şirket kurmuştur. Bu sayede El Kaide'nin çalışmalarını mali yönden destekleyeceği bir gelir kapısına ve de hem insan hem de silah taşımacılığında kullanabileceği bir üsse sahip olmuştur.

Ladin, Sudan'ın başkenti Hartum'da El Kaide'nin karargâhını kurmuştur. Burada El Kaide daha uluslararası bir vizyon ve küçük cihatları tüm dünyaya yayma imkânı bulmuştur (Abuza, 2003: 4).

El Kaide'nin ilk kuruluş karargâhı Pakistan'ın Peşaver şehrinin yakınlarındayken 1991'den 1996'ya kadar Sudan'a daha sonrada Afganistan'a taşınmıştır. Mayıs 1999'da ise Pakistan sınırındaki Celalabad şehrinin birkaç mil güneyinde bulunan Farmihadda'ya taşınmıştır (Özbek, 2002: 105)

El Kaide, örgütlendiği her ülkede, her kıtada liderleri Ladin'in emirlerini yerine getirmeye, öldürmeye ve davalarını sürdürmeye hazır bir hâlde bekleyen binlerce eğitilmiş kişiden oluşan, güçlü bir ağa dönüşmüş olan terörist bir örgüt olarak belirtilmiştir (Burke, 2004: 9).

El Kaide, radikal İslamcı grupların toplanma yeri ve diğer örgütleri birleştiren bir yelpaze biçimde olarak belirtilmiştir.

El Kaide'nin kampları ise Afganistan'da Host, Mahavya, Celalabad, Kunar, Kandahar'da; ayrıca, Tora Bora ve Liza'da askeri depoları bulunduğu ileri sürülmüştür (Jane's Intelligence Review [web], 2001).

El Kaide terör örgütü, bilgi teknolojisindeki gelişmelerden büyük ölçüde yararlanan bir örgüt olma özelliğini taşımaktadır. Örgüt bilgisayara, iletişim teçhizatına, elektronik iletişim araçlarına dayanan iletişim ağına sahiptir (RAND [web], 1999).

El Kaide terör örgütü, değişik coğrafi bölgelerde eylem gerçekleştirme yeteneği olan bir örgüttür. Bilgi teknolojisindeki gelişmeler

sayesinde terörist örgütler bilgilere daha kısa sürede ulaşma imkânına sahip olmuştur. El Kaide gibi terörist gruplar, teknoloji sayesinde aynı zamanda daha güvenli ve çok yönlü hareket etme şansına kavuşmuşlardır (RAND [web], 2003).

El Kaide'nin eylemlerini gerçekleştirebilecek kadar mali desteğe sahip olduğu belirtilmiştir. Ladin'in serveti çok çeşitli ülkelerdeki bankalarda değerlendirilmektedir. Suudi Arabistan başta olmak üzere Körfez bölgesindeki zengin Arap ülkelerinin El Kaide'ye desteği bilinmektedir.

b. El Kaide Terör Örgütünün Kuruluş Amacı

El Kaide terör örgütünün kuruluş amacı, 1979 yılında SSCB'nin Afganistan'a müdahale ettiği dönemde mücahitlerin birleştirilerek SSCB'nin Afganistan'dan atılması olmuştur. Bu amaca bakıldığında o dönemdeki ABD çıkarları ile örgütün amaçlarının örtüştüğü görülmektedir.

El Kaide'nin ABD kaynaklarına göre başlıca amacı, Amerikalıları ve Amerikan etkilerini Müslüman ülkelerden özellikle Suudi Arabistan'dan dışarı atmak, İsrail'i yok etmek ve Orta Doğu'da ABD güdümündeki yönetimleri devirmek olmuştur (Faraç, 2004: 77).

El Kaide'nin görünürdeki amacı, dünyadaki tüm Müslümanların katılımı ile silahlı mücadele yöntemini kullanarak şeriat yasalarınca yönetilen bir devlet kurmaktır (Erkmen, 2005: 33). Batı güdümündeki tüm Müslüman hükûmetleri yıkmayı, sınırları kaldırmayı ve böylelikle bir hâlife yönetiminde Panislamizm doğrultusunda kendisine yakın aşırı İslamcı gruplarla işbirliği yaparak, batılı güçleri İslam ülkelerinden özellikle de Suudi Arabistan topraklarından çıkartarak dünya çağında bir din devleti kurmak amacı içerisindedir (Faraç, 2004: 87).

El Kaide terör örgütünün yukarıda açıklandığı şekilde pek çok amacı bulunmaktadır. İlk kuruluş yıllarındaki örgütün amacı; savaşarak SSCB'yi Afganistan'dan çıkarmak ve bu ülkenin bölgedeki egemenliğine son vermek olmuştur. Bu savaş sürecinde ABD bu örgütü kurdurmuş ve desteklemiştir.

El Kaide terör örgütü ABD politikaları açısından önem arz eden bölgelerde kendi amaçları için kullanılmış ve bu yönde de bu örgüte hedefler verildiği değerlendirilmiştir.

c. El Kaide Terör Örgütünün İdeolojisi ve Stratejisi

El Kaide terör örgütü, dini ideolojisi olan bir örgüttür. Bu örgütün düşünce sisteminde Vehhabilik ve Selefilik etkili olmuştur. El Kaide terör örgütü bu iki düşünceyi benimseyerek kendi siyasi ve radikal İslamcı şeklini almıştır.

El Kaide terör örgütü, İslamcılık ideolojisi altında, aynı zamanda batı karşıtlığı yapan ve strateji olarak da terörizmi benimsemiş olan bir örgüt olarak gösterilmeye çalışılmaktadır. Çeşitli yazarlar örgütün ideolojisinde İslamcılık kadar Marksizm'in de etkili olduğunu belirtmişlerdir. Eylemleri öncesinde gerçekleştirdikleri yeminler, batı karşıtlığı Marksizm'e benzetilmiştir (USAK [web], 2005).

Örgütün ideolojisini belirleyen Zevahiri olarak gösterilmiştir. El Kaide'nin ideolojisinin anlaşılabilmesi açısından bu kişi önem taşımaktadır. Zevahiri, hareketi devrimci köktendinci hareket olarak tanımlamaktadır. Hareketin amaçlarını ise şeriat devleti kurmak, Müslümanların anavatanlarının işgalden kurtulması ve insanların özgürleştirilmesi şeklinde belirtmiştir (Memri [web], 2005).

Zevahiri'ye göre strateji olarak; İslam dünyasındaki diğer rejimlere karşı gelinmesi, ideolojik birleşme sağlanması ve Arap dünyasının ortasında bir İslam devleti kurulması belirtilmiştir (Henzel, 2005: 75).

El Kaide'nin düşünce sisteminin şekillenmesinde Ladin'in düşüncelerini etkileyen Abdullah Azzam, İbni Teymiyye, Kutub, Turki el Faysal ve Ayman el Zevahiri bulunmaktadır (Hirschhorn; Gunaratna; Billanche ve Leader, 2001: 42).

El Kaide'nin düşünce yapısının örgütlenme şekli; hicret etmek, eğitim, Allah'ın düşmanlarına karşı dövüşme ve İslam dinine uygun şerri hükümlere göre bir İslam devletinin kurulması şeklinde dört aşamada tespit

edilmiştir. Bu organizasyon yapısı tamamlandıktan sonra cihata geçilecektir. El Kaide bu düşünce yapısını tüm dünyadaki organizasyon yapısına uygulamıştır (Pavlova, 2003: 30-46).

El Kaide terör örgütü, “eşzamanlı saldırıları” ve “intihar eylemcilerini” strateji olarak kullanmıştır. El Kaide terör örgütü benimsemiş olduğu stratejide, eylemlerin gerçekleştirilmesinden yerel hücrelerdeki liderlere insiyatif tanımıştır (Erkmen, 2005: 29). Merkezi teşkilatın ise eylemleri finansal olarak desteklediği görülmüştür.

El Kaide terör örgütüne, her ne kadar dini görev yüklenmişse de bu örgütün gerçekleştirmiş olduğu saldırılarda strateji olarak dini hedefler yanında ekonomik merkezlerin de hedef olarak seçildiği görülmüştür.

El Kaide'nin strateji olarak beklediği iki temel unsur olmuştur: bunlardan birincisi, ABD'nin dikkatinin yalnızca El Kaide üzerinde yoğunlaşmasını engellemek ve uluslararası alanda eylem yapma yeteneğini korumak; ikincisi, bu örgütler ile işbirliğini sürdürerek ABD'ye dünyanın her yerinden saldırabilmektir. Amaçlanan yalnızca ABD'ye karşı savunma yapmak değil; farklı ülkelerde eylemler gerçekleştirmek şeklinde belirtilmiştir (JINSA [web], 2004).

El Kaide'de eylemlerin profesyonel eylemcilerden çok amatörler eylemciler tarafından yapıldığı anlaşılmıştır. Amatör insanlar kitaplar ya da internet aracılığıyla çok şey öğrenebilmişlerdir. Bu kişilerin keşfedilebilmesi ihtimalinin düşük olması sebebiyle daha çok tercih edildikleri görülmüştür. Amatör eylemciler üzerinde otorite eksikliği ölü ve yaralı sayısı üzerindeki kısıtlamaları ve hedefler üzerindeki sınırlamaları kaldırdığından daha tehlikeli olabileceği için tercih edildikleri anlaşılmıştır (Hoffman, 1999: 22).

El Kaide yaptığı eylemleri üstlenmemekte bunun yerine Ladin bu eylemlerle ilgili olarak takdir edici açıklamalarda bulunmaktadır. Bu olaylar üstlenilmeyerek kabul edilmeseler de eylemlerin El Kaide tarafından gerçekleştirildiği medya aracılığıyla tüm dünyaya yayılmaktadır. Saldırganlar eylemleri üstlenmeyerek sorumluluktan kaçmaya ve bu örgütü destekleyen ülkelere rahat hareket etme fırsatı sağlamaktadır (Erkmen, 2001: 7). Örgütün

bilgi akışını internet aracılığıyla sağlamakta olduğu anlaşılmıştır. El Nida adlı internet sitesi mesajları yaymakta kullanılmıştır.

El Kaide'nin terör eylemlerinin her birinin, yetkili bir grup liderince planlanmakta ve organize edilmekte olduğu belirtilmektedir. Bir eylem gerçekleştirilmesinden belli bir süre önce eylemi planlayan kişi bölgeye yerleşmiş, gittiği yerde hazırlıkları yapmaya başlamış ve hücre yapılanmasını kurmuştur. Eylemciler genellikle 6-8 kişiden oluşturulmuştur. Saldırıyı gerçekleştirecek olan kişilerin eylemden birkaç gün önce bölgeye gittikleri anlaşılmıştır.

El Kaide planladığı eylemlerde her eylem için 4 grup oluşturmuştur: birinci grup; eylemi planlayanlar, ikincisi; hedefi gözleyenler; üçüncüsü, bombayı yapan, dördüncü grup ise; eylemi gerçekleştiren gruptur (Erkmen, 2001: 11).

Ladin'e bağlı olan unsurlar; istihbarat, para, teçhizat, asker paylaşımı yapmaktadırlar (Alexander ve Swetnam, 2001: 20). Bu küçük grupların yalnız başına pek etkinlikleri olmasa da El Kaide'yle işbirliği yaparak istenilen etkiye ulaştıkları görülmüştür. Bu küçük yerel gruplar El Kaide terör örgütü ile koordinasyon yapmak suretiyle eylemler ve faaliyetler gerçekleştirilmektedir (Abuza, 2003. 9).

El Kaide'nin eylemlerinde kullandığı yöntemlerden bazıları; bombalama, gasp, kaçakçılık, suikast ve intihar saldırılarıdır. İddialara göre örgüt, bir süredir yıkım gücü yüksek silahlar yani nükleer, kimyasal ve biyolojik silahlar aramaktadır (Özbek, 2002: 105).

ç. El Kaide Terör Örgütünün Teşkilat Yapısı

El Kaide terör örgütünün teşkilat yapısı merkeze bağlı hücrelerle ilişkisi olan uluslararası bir şebeke şeklindedir. Kesin hedefi oluşturacak olan bir lider yerine çoklu lider seçilmiştir. Yetki ve sorumluluklar karar verme süreçlerinde ve operasyonlarda yerel inisiyatiflere ve onların otoritelerine bırakılmıştır (RAND [web], 2003).

El Kaide örgütlenme modeli olarak "ad hoc" tarzı yani gevşek yapılanmayı seçmiştir. Bu gruplar aracılığıyla faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu tarz yapılanma, gevşek bir ilişkiye dayanan gruplardan oluşan bir sistemdir. Bu sisteme göre, eylemlerden önce yeni bir grup örgütlenmediğinden istihbarat servislerinin sürekli bir yapısı olan örgütleri izlemekte kullandıkları yöntemler yetersiz kalmaktadır. Polisin ve istihbaratçıların şüphelenebileceği veya izleyebileceği bir grup bulunmamaktadır (Hoffman, 1999: 8). Bu gevşek yapılı grup ve örgütler, bazı devletler veya hükûmet dışı örgütler tarafından etkilenebilmekte veya kontrol edilebilmektedir (Erkmen, 2001: 6). Ayrıca, örgüte yönelik operasyonlarda yerel hücrelerden üst düzey kadrolara ulaşmak bu sistem sayesinde mümkün olmamaktadır.

Ladin mücahitlerin lideri olarak görülmektedir. Taliban'ın, Cemaati İslamiye ve Fazlulrahman'ın liderliğindeki Bangladeş'teki İslami Hareket, Medine'deki Âlimler, Pakistan, Endonezya, Malezya, Özbekistan, Çeçenistan, Filistin ve diğer tüm Müslümanlar, Ladin'in sorumluluğu altında bulunduğu belirtilmiştir (Subaşı, 2005: 24).

El Kaide terör örgütünün en üst konumunda bulunan Ladin'den sonra Dr. Ayman Zevahiri ve Muhammed Atıf isimli iki kişi danışmanlık yapmıştır. Zevahiri Ladin'in varisi olarak görülmüş ve örgütün de dini lideri konumuna kadar yükselmiştir.

Ladin'in, en üst durumda bulunan kişi olmasına karşın kendi başına karar almadığı anlaşılmaktadır. Bütün konularda Şura heyetine danışmaktadır. Bu heyette ise büyük stratejistlerin, âlimlerin, askerlerin, mali işleri belirleyen kişilerin bulunduğu ileri sürülmektedir. İstişare heyetinin Ladin'in düşünceleri doğrultusunda karar almak zorunda olmadığı anlaşılmıştır. Ladin'in görev verdiği kişileri vazifesini yapma şeklini ve nasıl yapması gerektiğini tüm ayrıntıları ile belirtmediği açıklanmıştır. Ladin'in bu gibi konularda mücahitlere geniş bir özerklik verdiği söylenmektedir. Ladin, gelişmelerden haberdar edilmesini istemiştir. Özel operasyon durumunda en ince ayrıntıya kadar kontrol ettiği anlaşılmıştır (Subaşı, 2005: 26).

El Kaide'deki militanlar Ladin'i Müslümanlar üzerinde mutlak otorite olarak değil sadece fikrine danışılacak ve fikirlerinden istifade edilecek bir lider olarak bahsetmişlerdir. Ayrıca Ladin, bütün Müslümanlar adına düşünen Şura heyetinin başvekili olarak görülmektedir (Subaşı, 2005: 26).

Muhammed Atif, El Kaide'ye gönüllü savaşçı katılımını sağlayan ve bunların askeri eğitiminden sorumlu kişidir. Diğer El Kaide üyelerinden Mustafa Hamza, Rifie Ahmet Taha, Muhammed İslamboli gibi isimler ön plana çıkmıştır. El Kaide'nin basın ve istihbarat sorumlusu ise Ali İsa bin Ubeydullah'tır. Ayrıca Türkiye Komutanı olarak ise Ömer bin Abdulvedud'un isimleri geçmektedir.

El Kaide'nin asıl örgüt yapısı dışında; yurt dışındaki hücrelerle bağlantısı gevşektir. Ladin diğer grupların eylemlerini finanse etmesi ve bazı eylemleri yönetmesine rağmen tüm eylemlerin komuta ve kontrolünü yapmadığı ileri sürülmektedir. Bunun yerine Ladin, eylemleri koordine etmiş ve desteklemiştir (Arquilla; Ronfeldt ve Zanini, 2003: 63).

El Kaide'nin içerisinde ayrıca yerel örgütlenmeler bulunmaktadır. Bu örgütler ise dünyanın çeşitli bölgelerindeki radikal İslamcı grupları bir arada tutmaktadır. Bu örgütlerin bir kısmı El Kaide çatısı altında faaliyet gösterirken bir kısmının bu örgütle doğrudan veya dolaylı olarak irtibat sağladığı anlaşılmıştır.

El Kaide bağımsız hücrelere ek olarak, diğer grupların hücrelerini farklı birer seçenek olarak El Kaide ağına dâhil edilmesini başardığı değerlendirilmiştir. Ladin, yerel militan gruplarla kendi etkisini arttırabilmesi ve değişik coğrafyalara uzanması için müttefik olmaya çalışmıştır (Engel, 2001: 56). Bu sayede örgütler birleştirilmiştir. Bu gruplar El Kaide'ye dâhil edilmeyerek; El Kaide ile birlikte çalışan kendi ülkelerinde örgütün kökünün salınmasına yardımcı olmaktadır (Ford, 2001: 22).

Ladin'in öldürülmesiyle yerel grupların yok olması söz konusu olmayacaktır. Bu yerel grupların Ladin'in katılımı, liderliği ve finansmanı olmadan da birçok eylemi yerine getirdikleri ve getirebilecekleri belirtilmiştir (RAND [web], 2003).

El Kaide'nin yapısı piramit şeklindedir. Yani aynı köke bağlı olan farklı hücre yapılarından oluşmuştur. El Kaide'de her hücredeki kişiler diğer hücrelerde bulunan kişilerin kimliklerini bilememektedir. Bu şekilde bir hücre yakalandığında diğer hücrelere ulaşma fırsatı son bulmuştur. Bu şekilde bir yapılanması olan bir örgütün farklı kişilerce yönetilmesi durumunda da diğer üyelerinin haberinin olmaması sağlanmış olacaktır.

Ladin, İslami yerel grupları ağına katmıştır. Güneydoğu Asya El Kaide'nin operasyonları için ana merkez olmuştur. Bunun üç temel sebebi bulunmaktadır. Bu bölgedeki İslami yardım kuruluşlarının, İslami bankalar ağının, dostça yardımcı olan kişilerin bu bölgede bulunması olmuştur (Gunaratna, 2002:194). El Kaide her zaman bu bölgeyi kendi arka bahçesi olarak görmüştür. Özellikle şirketlerin kurulması, fon alışverişinin sağlanma, asker toplanması, metal ve silah alımı için bölgenin El Kaide için büyük önemi vardır.

El Kaide'nin Güneydoğu Asya'yı seçmesinin bir başka nedeni ise bu bölgede yaşanan uzun süreli var olan seküler rejimlere var olan direniştir. El Kaide militanlarının çoğunun geldiği bölgeler barışın imkânsız olduğu ve politik tartışmaların var olduğu ülkeler olmuştur. El Kaide terör örgütünün ortaya çıkıp eylemlerle sesini daha fazla duyurmasından sonra bu Müslüman ülkelerdeki sosyal ve politik gelişmeler daha acil duruma gelmiştir (İbrahim, 2001: 43).

11 Eylül saldırıları sonrasında dünyanın farklı ülkelerinde eylem gerçekleştirmiş olması sebebiyle El Kaide terör örgütünün pek çok bölgeye dağıldığı görülmüştür. Farklı bölgelerde eylem gerçekleştirerek bu örgütün küresel bir güç gibi algılanması sağlanmıştır. Farklı bölgelerde yapılanmalar edinerek hem farklı bölgelerde eylem yapıp ses getirmek istenmiş hem de önceden tahmin edilmesi zor eylemler gerçekleştirme çabası içerisinde olmuşlardır (FAS [web], 2005).

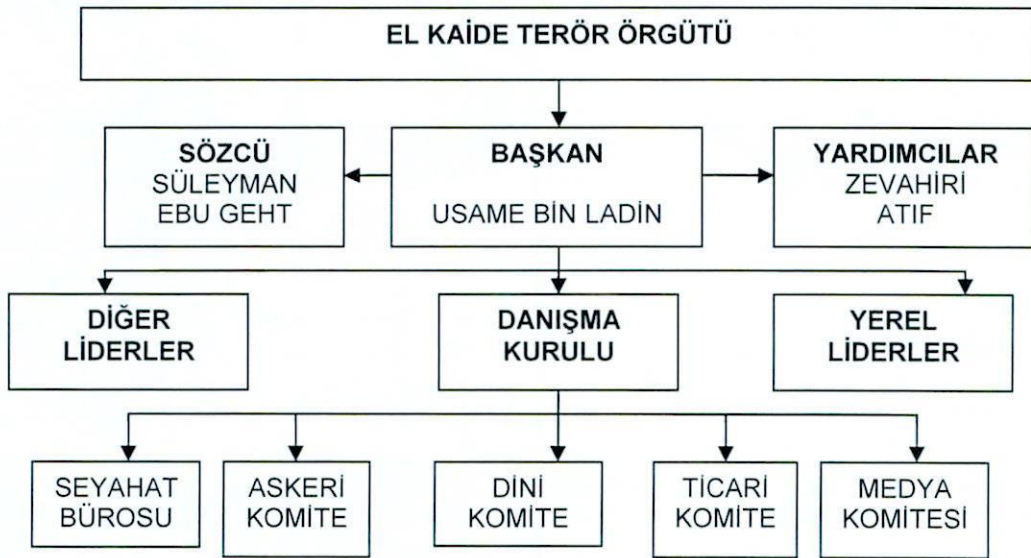
ABD'deki Stratejik ve Uluslararası Çalışmalar Merkezi analisti Frank Cilluffo'ya göre Ladin'in büyük serveti sayesinde örgütün finansal ağının kurulması kolaylaşmıştır (Demirel, 2003: 114). Amerikan düşmanlığın yaygın

olduğu ülkelerde işsiz gençler El Kaide saflarına girmişlerdir. Bu bölgelerdeki yoğun genç işsiz nüfus sayesinde El Kaide örgütü gücünü arttırmaya başarmıştır.

El Kaide örgütünün İslami söylemi olan bir örgüt olması ve bu söylemi militan elde etmekte kullandığı sürece yeni militanları bulmakta zorlanmayacağı değerlendirilmiştir. Gerçekleştirilecek olan olayların yapılması için Ladin'in militanlara yazılı mesaj göndermesi gerekmemektedir. Ortadoğu'da gizlice elden ele dolaştırılan ve Ladin'in kendi sesiyle kaydettiği konuşmaların dinletilmesi militanların bulunması için yeterli olarak görülmektedir.

El Kaide'nin danışma kurulu bulunmaktadır. Örgütün büyük kararlarına ve faaliyetlerine bu kurul onay vermektedir (Faraç, 2004: 81). Ladin'in istişare kurulunda pek çok vekili vardır. Ladin'e ve danışma kuruluna rapor veren dört ana komite: Askeri, Dini, Finans ve Medya komiteleridir. El Kaide'nin en üst noktasında Ladin Emir olarak bulunmaktadır. Ondan sonra ona bağlı diğer liderler ve küçük grupların liderleri gelmektedir (Hirchkorn; Gunaratna, Blanche ve Leader, 2001: 48). El Kaide'nin teşkilat yapısı aşağıdaki şekilde belirtilmektedir:

Tablo- 1: El Kaide Terör Örgütünün Teşkilat Yapısı

Askeri Komite; eleman toplama, eğitim, destek faaliyetleri ve askeri eylemlerin yürütülmesinden sorumlu olan kurumdur. Hedefler için keşif, gözetleme ve militanları saldırılara hazırlamak ve saldırıların planlanmasının yapılmasından sorumludur. Eylemlerde kullanılacak olan askeri ve sivil malzemelere ilişkin gereksinimler bu komite tarafından karşılanmıştır (Jane's Intelligence Review [web], 2001).

Mali Komite; örgütün mali kaynaklarını kontrol etmiştir. Büyük İslami vakıflardan gelen paraları bu kurum kontrol etmiştir. Ladin'in Filipinlerde yaşayan üvey kardeşi Cemal Muhammed Halife'nin uluslararası İslami Yardım Örgütünün başı olduğu ve buradaki fonlardan Ladin'e aktardığı düşünülmektedir (Jane's Intelligence Review [web], 2001).

Dini Komite; gerçekleştirilen eylemlere uygun onlarla bağdaşan fetvalar yayınlamıştır.

Bu komiteler dışında örgütün yayın organlarından ve dünya ile bağlantısından sorumlu olan bir Medya Komitesi bulunmaktadır. 1998 yılındaki bombalama eylemlerine kadar Londra merkezli bir El Kaide Basın ve Halkla İlişkiler Bürosu faaliyet göstermiştir (Erkmen, 2001: 10).

El Kaide'nin eğitimi incelendiğinde; kamplarında temel askeri eğitim verildiği görülmekte, bu kamplarda, operasyonlarda kullanılacak seçilmiş kişilerin eğitimi yapılmaktadır (Abuza, 2003: 8). Kamplarda eğitim görmüş kişilerin bir kısmı doğrudan El Kaide'nin organizasyonuna operasyonel ajan olarak katılmakta; bir kısmı da bağımsız hücreler kurmak üzere ülkelerine uyuyan ajanlar olarak gönderilmektedir.

El Kaide'nin basın ve istihbarat sorumlusu Ali İsa bin Ubeydullah'ın belirttiği üzere, eğitim kamplarında geniş bir yelpazede eğitim verilmektedir. Kimyasal silah ve patlayıcı maddeler eğitimi dâhil olmak üzere; hadis eğitimi, Arapça dilinin öğretilmesi gibi pek çok konuda eğitim verildiği belirtilmiştir. Ayrıca etkili silahların kullanılması, istihbarat ve bilgisayar kullanımı gibi yan faaliyetler konusunda da eğitim verildiği anlaşılmıştır (Subaşı, 2005: 27).

d. El Kaide Terör Örgütünün Mali Kaynakları

El Kaide Örgütünün mali kaynakları, farklı isimler altında faaliyet yürüten ticari şirketler aracılığıyla sağlanmaktadır. Dünya çapında faaliyet yürüten radikal İslamcı bağış organizasyonlarından yasal olmayan yollarla para geldiği belirtilmiştir. Ladin'in kişisel serveti de El Kaide için kullanılmaktadır.

El Kaide terör örgütünün 80 firmaya sahip olduğu belirtilmiştir. El Kaide kendi bağımsız şirketleri ile hücrelerinin maddi olarak bağımsız bir şekilde operasyonlarının masraflarının karşılamasını istemektedir. El Kaide'nin finansal bağları oldukça karışıktır. Ladin zaman içerisinde kendi ayakları üzerinde durabilen bağımsız kuruluşlar kurarken Müslüman topluluğa dayanan şirketler de kurmuştur (Abuza, 2003: 8).

El Kaide'nin finansal belkemiğini 1980'ler boyunca mücahitlere mali destek olan hayır kurumları, hükûmet dışı örgütler, camiler, fon sağlayıcıları, araçlar, bankalar ve diğer finansal kuruluşlar oluşturmuştur. Bu kuruluşlar tüm Müslüman dünyaya uzanmıştır (Hart ve Rudman, 2002: 7).

İslam âlemindeki hayır kurumlarına yüksek miktarlarda paralar gelmektedir. Gelen bu yardımların yüzde 2,5'i zekâtтан gelmektedir (Hubard, 2001: 24). Verilen zekâtlar bu kurumlar tarafından El Kaide gibi örgütlere aktarılmaktadır (Hart ve Rudman, 2002: 7). Suudi Arabistan'da 200 özel hayır kurumu bulunmaktadır. Bunlardan 20'si Suudi İstihbaratı tarafından yılda 250 milyon doların mücahitlere verilmesi amacıyla kurulmuştur. Zengin Suudilerce günde 1,6 milyon doların bu kuruluşlara bağışlandığı görülmüştür (Garth ve Miller, 2001: 23). Kanada istihbarat raporuna göre Suudi hayır kuruluşları tek başına El Kaide'nin kasasını 1 milyon ile 2 milyon dolar arasında fonlamıştır (Alden, 2002: 44). El Kaide terör örgütünü en fazla finanse eden ülkenin Suudi Arabistan olduğu belirtilmiştir (Hart ve Rudman, 2002: 7).

El Kaide'nin dünyanın pek çok yerinde ekonomik ağları bulunmaktadır. Ladin'in Londra, Hong Kong, Dubai ve Malezya'daki bankalarda banka hesapları olduğu ileri sürülmüştür.

Ladin'in yatırımların çoğunun Sudan'da olduğu belirtilmiştir. Sudan'a yerleştikten sonra kurduğu, Vadi el Akik, El Hicra, Temar el Mübarek ve Kadarat gibi çeşitli şirketler sayesinde Sudan hükûmetinden büyük ihaleler aldığı ve servetini geliştirdiği belirtilmiştir. Kurulan şirketlerin para kazanımı dışında silah kimyasallarının yapımı ile eylemcilerin taşınmasında paravan olarak kullanıldığı belirtilmiştir (Özbek, 2002:103). Zirkani Laden International, Althamar el Mubarak, Quadrat Taşımacılık ve Bareba adlı yasal iş yerleri Sudan'da farklı alanlarda faaliyet göstermektedir. Ladin'in şirketleri Sudan'da ayrıca birçok malın ihracatı ve ithalatını yapmaktadır (Jane's Intelligence Review [web], 2001).

Örgüte Ladin'in şirketlerinden başka Körfez'deki zengin destekçilerinden maddi kaynaklar geldiği değerlendirilmiştir (Kelly [web], 1999). Gelen bu paralar büyük uluslararası bankalar yoluyla transfer olmuştur. Ladin'in akrabası Singapur, Malezya, Filipinler ve Maurisus adasındaki yatırımlarını kontrol etmiştir (Jane's Intelligence Review [web], 2001).

Malezya'nın, dünyanın İslami bankacılık merkezi olduğu belirtilmiştir (Ahmad, 2001). Eski El Kaide üyesi olan ve Amerikan elçiliklerinin bombalanmasından sorumlu Remzi Yusuf'a karşı tanıklık yapan Al Fadl, Ladin'in Malezya'daki İslami bankaları kullandığını belirtmiştir (Linzer, 2001: 76). Ladin Yemen'deki ve Malezya'daki çoğu firmayla anlaşmalarda bulunmuş olan ve bu ülkelerde tanınmış olan bir finansör olmuştur. Bin Ladin Grubun da Malezya'da büyük ilişkileri ve yatırımları olduğu belirtilmiştir (Reme, 2001: 22).

Örgütün Avrupa kanadındaki ekonomik faaliyetleri İsviçre ve Lüksemburg'da yürütülmektedir. Avrupa'daki işleri İsviçre'deki avukatları tarafından yürütüldüğü belirtilmektedir (Erkmen, 2001: 12).

İKİNCİ BÖLÜM

EL KAİDE TERÖR ÖRGÜTÜNÜN YAPILANMASI, EYLEMLERİ VE BU EYLEMLERİN ETKİLERİ

1. EL KAİDE TERÖR ÖRGÜTÜNÜN YAPILANDIĞI BÖLGELER

El Kaide lideri Ladin'in dünyanın dört bir yanında emrini bekleyen uyuyan hücreleri olduğu belirtilmiştir. Ancak bu hücrelerin nerelerde olduğu tam olarak tespit edilememiştir (Johnston; Nata ve Miller [web], 2002).

El Kaide'nin kampları 11 Eylül öncesinde Afganistan'da bulunmaktaydı. Ancak müttefik kuvvetlerince yapılan saldırılar sonrası Afganistan'daki kamplarına zarar verilmiştir. Örgütün, Ladin'in güçlü ilişkilerinin olduğu Yemen'de yeniden yapılandığı belirtilmiştir. Örgütün Somali'de, Lübnan'daki Sidon ve Tripoli şehirlerindeki Filistin mülteci kamplarında yerleştikleri görülmüştür.

El Kaide'nin organizasyon yapısının diğer örgütlerden farklı olarak gevşek yapılanmaya sahip olması örgüte yararlar sağlamıştır. Bu şekilde yapılan örgütler başka bir bölgede rahatça çoğalabilmekte ve bu ortamdaki diğer örgütlerle kaynaşabilmektedir.

El Kaide'nin ilk kurulduğu yıllardan beri Amerikan çıkarlarına hizmet ettiğini düşünenler El Kaide örgütünün tek bir gruptan oluşmadığını üst düzey görevlilerin bu çıkarlara yönelik olarak hareket etmelerine karşılık olarak; diğer grupların bu anlaşmalardan haberi olmadan, dini duyguları ve ideolojileri ile bu eylemleri gerçekleştirdiğini belirtmiştir. El Kaide, birbirinden bağımsız gruptan oluşan bir şemsiye örgüt olarak değerlendirilmiştir.

El Kaide terör örgütü, Afrika'dan, Avustralya'ya kadar uzanan geniş bir ağa sahip olan bir örgüttür. El Kaide terör örgütü yalnızca Orta Doğu merkezli olarak düşünülürse yanlış anlaşılmalara yol açabilir. El Kaide ulus ötesi bir örgüttür. Batıda sığınma hakkı ve ifade özgürlüğü konularındaki esnek olan ülkelerde yapılanmaları devam etmektedir. Batı'ya yerleşen

Müslümanların camilerine imamlar göndermiştir. Özellikle Londra'da bu türden faaliyetler Londra'yı İslami muhaliflerin başkenti yapmıştır (Roy, 2003: 53). Ayrıca Almanya'da yapılanmalarının oldukça etkin olduğu bilinmektedir.

El Kaide'nin, aynı ideolojinin dünyanın dört bir yanındaki parçalarını birleştiren, gevşek bir yapılanması mevcuttur (Burke, 2004). Bu şekildeki yapılanması ile liderlerin yakalanması güçleştirilmiş ve ideolojiye bağlı grupların güvenlik operasyonlarıyla etkisizleştirilmesi önlenmiştir.

Yapılanması bakımından El Kaide, ne tek tip merkezi bir örgüt olmayıp; tanımlanabilir tek tip bir eylem strateji modeli de oluşturmamıştır (Glazov, 2003).

El Kaide'nin gevşek yapılanması modeli nedeniyle bölgelerdeki yerel Radikal İslamcı gruplarla bağlantısı güçlenmiş ve aynı zamanda bu gruplardan destek görmüştür (Faraç, 2004: 88).

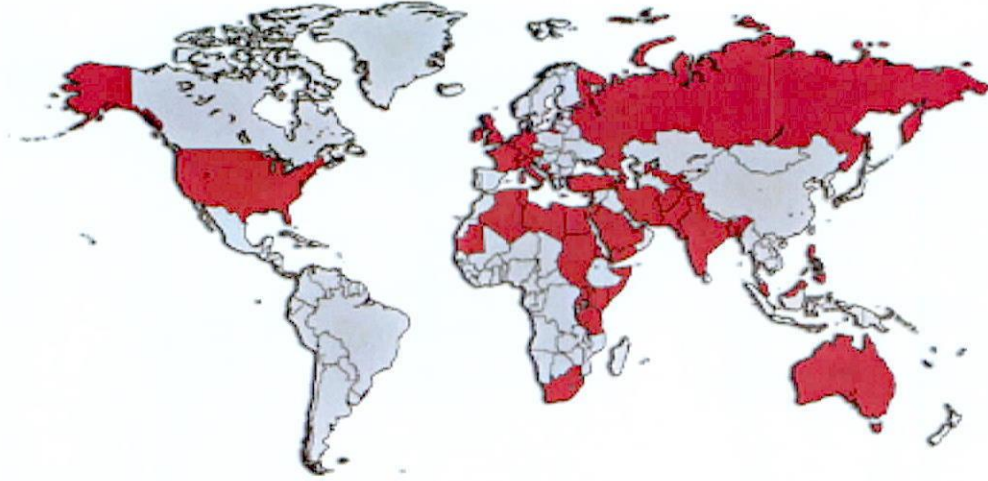
El Kaide'nin dünyanın çeşitli yerlerindeki İslamcı örgütlerle işbirliği yapmıştır (Faraç, 2004: 81). El Kaide'nin bağlantılı olduğu örgütler ve ülkeler aşağıda belirtilmiştir. Jane's Intelligence ve FBI'ın internet sitelerine göre El Kaide'nin örgütlendiği ülkeler şunlardır (Jane's Intellegence Review [web], 2001 ve Federal Bureau of Investigation [web], 1998). El Kaide terör örgütünün yapılandığı ülkeler ve El Kaide terör örgütüyle ilişkisi olan örgütler tabloda ayrı ayrı olarak belirtilmiştir.

Tablo- 2: El Kaide Terör Örgütünün Yapılandığı Ülkeler ve Bağlantılı Olduğu Örgütler

Günümüzde nerde bir terör saldırısı yapılırsa yapılsın herkesin aklına El Kaide terör örgütü gelmeye başlamıştır. Bu da ABD tarafından amaçlanan düşüncelerin dünyadaki çoğu ülkeleri etkilediği ve bu ülkeler tarafından bu düşüncenin benimsendiği göstermektedir.

El Kaide'nin yapılanması bir websitesinde şu şekildedir (El Kaide websitesi [web], 2006): bu şlkelerin tşmşnde değil belli kesimlerinde faaliyette bulunmaktadır.

şekil : El Kaide Terör Örgştşnşn Dşnya şzerindeki Yapılanması

a. El Kaide Terör Örgştşnşn Asya'daki Yapılanması

(1) El Kaide Terör Örgştşnşn Irak'taki Yapılanması

ABD, 11 Eylşl saldırıları sonrasında geliştirmiş olduğu stratejilerde ve Bush doktrininde belirttiği şzere tehlike kapısına gelmeden önleme amacına yşnelmiştir. Bu amaçla önleyici savaş kavramını ortaya çıkarmıştır.

11 Eylşl saldırıları sonrasında kendisi için tehdit olarak gřrdřęř; kimyasal, biyolojik ve nşkleer silahların kullanma ihtimalinin bulunduğunu iddia ettiği, Irak'ın El Kaide ile olan ilişkisini de bahane ederek Irak'a mşdahale etmiştir.

Saddam'ın yargılanması aşamasında ABD Senato Raporunda Saddam ile El Kaide arasında hiçbir bağlantı olmadığına işaret edilmiştir (Hşrriyet Gazetesi, 2006: 20). 2003 yazında ise şlke çapında yapılan aramalar sonucunda iddia edildiği şzere kimyasal, biyolojik ve nşkleer silahlara rastlanmamıştır (Cannistraro, 2003: 58).

Bazı yazarlar Amerika'da yönetimde bulunan yeni muhafazakârların özel bir rapor düzenleyerek, bu Raporda, Irak İstihbarat Servisi ile El Kaide'nin bağlantısı olduğu, ayrıca Remzi Yusuf'un Iraklı bir ajan olduğu belirtilmiştir. Remzi Yusuf'un Iraklı bir ajan olması ABD'li bazı liderlerce Saddam'ın 11 Eylülün sponsoru olduğu gibi düşünceler yer almıştır. Eylül saldırılarının lideri Muhammed Atta'nın Iraklı bir ajanla Prag'da buluştuğuna dair bilgiler bulunduğu iddia edilmiştir. Amerikan Federal Araştırma Bürosunca (FBI) yayınlanan rapora göre Muhammed Atta'nın, Çek Cumhuriyeti'ne hiç gitmediği belirtilmiştir (Cannistraro, 2003: 60). ABD'nin Irak'a girerken yeni muhafazakârların bu raporda belirttiği bilgilerden etkilendikleri düşünülmüştür.

ABD, Irak'a müdahale etmek için yeni bir neden ve fırsat aramış; bunu da yaratmıştır. Pentagon'un 11 Eylül ile Irak'ın bağlantısı olduğunu ileri sürerek, gerçekleri saptırdığı provoke ettiği iddia edilmektedir. ABD "Önleyici Savaş" adı altında Irak'a gireceği düşüncesini oluşturmaya çalışmış ve bunu gerçekleştirmiştir.

El Kaide'nin, Irak'ta varlık gösteren en önemli grubu; Afganistan'da El Kaide militanlarınca yetiştirilen Kürt Fundamentalist Cihatçıların kuzeydoğu Irak'ta kurduğu Ensar ül İslam'dır.

Halen Irak'ta varolan milli ve yerel direniş örgütlerinin faaliyet ve eylemleri ABD tarafından El Kaide terör örgütü eylemleri şeklinde yansıtılmakta ve ABD'nin Irak'ı işgalini meşrulaştırmak amacıyla olduğu değerlendirilmektedir. Bu şekilde de aşağıdaki çeşitli provakasyonları düzenlediği değerlendirilmektedir.

ABD, El Kaide terör örgütünün Irak'ta cihadın sorumluluğunu üstlendiğini ileri sürmektedir. Böylece Irak'ta El Kaide terör örgütüne büyük bir görev yüklenmiştir. Bu konuda pek çok bilgi ortaya atılmıştır. Ladin'in Irak'ı, Orta Doğu'da Amerika'ya karşı en iyi Müslüman direnişi olan yer haline getirdiği ileri sürülmüştür. Ladin ve Zevahiri'nin, ABD'nin dış ülkelerdeki kriz durumlarını incelediğini ve Irak'taki direnişin sürdürülmesi ile ABD'nin

bölgeden çekilebileceği düşüncelerini dünya kamuoyuna yaymaya çalıştığı düşünülmektedir.

Irak'taki koalisyon kuvvetlerinin İngiltere, İspanya ve Polonya olmak üzere üç temel dayanağı bulunmaktadır. İngiltere'nin, ABD'nin yakın müttefiki olduğu için askerlerini Irak'tan çekmesinin oldukça güç olduğu değerlendirilmektedir. Ancak El Kaide'nin, 11 Mart 2004'te İspanya'daki saldırı sonucunda İspanya, askerlerinin bölgeden geri çekilmesini sağlamıştır.

Sözde El Kaide'nin Irak stratejisi başta Suudi Arabistan ve Mısır olmak üzere Orta Doğu'daki rejimleri devirmek ve İslami bir devlet kurmak şeklinde belirtilmiştir (Erkmen, 2005: 32). El Kaide terör örgütü'nün, Irak sayesinde ABD ile Orta Doğu'da doğrudan hesaplaşma şansı bulduğu ABD 'li yetkililerce belirtilmiştir.

Irak'ta, Ebu Musab El Zerkavi tarafından yürütölmeye başlayan cihat El Kaide için yeni bir sembol olarak ortaya çıkarılmak istenmiştir. El Kaide'nin son dönem stratejisi Irak'ta ABD'ye karşı yönetilen mücadele; iç savaş çıkarma; Sünni İslam'ın koruyuculuğunu yapma; Avrupa'nın, ABD'yi Irak'ta ve Orta Doğu'da yalnız bırakması olarak belirtilmiştir.

Amerika'nın, Irak'ı işgali bu ülkedeki radikal militanların artmasına sebep olmuştur. Bölgedeki direniş hareketleri gün geçtikçe artmakta ve Irak'taki istikrarsızlık durumu devam etmektedir. Oysaki Irak'ta varolan tüm direnişçi güçler ABD tarafından El Kaideciler olarak değerlendirilmektedir.

Irak'ta terör örgütü El Kaide adına işgal kuvvetlerine karşı yürütölen direnişin liderliğini yapan Ebu Musab Zerkavi ve yedi adamı 8 Haziran 2006 tarihinde öldürölmüştür. Ürdün asıllı Zerkavi, ABD'nin Bakuba'ya düzenlediği hava saldırısında öldürölmüştür (Aksiyon [web], 2006). Zerkavi'nin yerine Mısırlı El Masri getirilmiştir. Ayrıca Irak'ta, El Kaide üst düzey yetkilisi Hamid Cuma Faris El Sudi yakalanmıştır (Hürriyet [web], 2006). Sonrasında ise bu haber El Kaide tarafından yalanlanmıştır (Hürriyet [web], 2006). Masri'den sonra gelen önemli liderlerden biri olan Ebu Cafer El Libi yapılan bir

operasyon sonrasında 4 militanla birlikte öldürülmüştür (Hürriyet Gazetesi, 2006: 10).

Irak'taki El Kaide liderleri üst düzey yetkililerini kaybetmelerine rağmen direnişlerini ve eylemlerini süreceğini belirtmişlerdir. Bölgedeki direnişçiler, Amerika'ya ve Bağdat yönetimine karşı mücadelelerine devam etmektedir.

Amerika'nın Irak'ta var olan politikası Orta Doğu'daki Şii nüfuzunu kırılabilmek için bölgede Şii ve Sünni çatışmalarının arttırılarak bölgedeki istikrarsızlığın devamının sağlanması olduğu ileri sürülebilir.

Irak'taki El Kaidecilerin amaçlarına bakıldığında ABD'nin amaçları ile aynı paralelde geliştiği görülmektedir. Bu da ABD'nin hangi bölgede faaliyeti varsa El Kaidecilerin o bölgede bulunduğunu ve faaliyetler yürüttüğünü göstermektedir.

13 Aralık 2006 tarihinde ABD güçlerince yakalanan Saddam Hüseyin, 30 Aralık 2006 tarihinde idam edilmiştir. Bu gelişme Irak'ı ve bölge ülkelerini etkileyecek bir konu olarak görülmektedir. Bölgede daha çok karışıklıkların çıkacağı değerlendirilmektedir.

ABD Başkanı Bush, 11 Ocak 2007 tarihinde Irak'a yönelik yeni stratejisini açıklamıştır. Bu stratejiye göre, Irak'taki hükûmet yetkililerinin Iraklı olacağı; aşırı grupların izole edileceği ve Irak'ta siyasi ilerlemenin sağlanmasına çalışılacağı belirtilmiştir.

Irak toprak bütünlüğünün korunması ve bölgenin istikrara kavuşturulması gereğini belirten Başkan Bush, İran ve Suriye'nin Irak'taki militanlara destek verdiğini belirtmiş ve bu konuyu engelleyeceklerini belirtmişlerdir. Ayrıca bölgeye patriot hava savunma sistemlerini konuşlandıracaklarını belirtmiştir (Akşam Gazetesi, 2007: 10).

Açıklanmış olan bu plan Irak sınırlarını aşan bir Orta Doğu stratejisinin bir parçası olarak yorumlanmıştır (Arıboğan, 2007: 10). ABD'nin yalnızca Irak'a değil bölgeye yönelik hedeflerinin olduğunu Irak'a ek kuvvet getirmesinden, iç çatışma silahı olmayan patriotları bölgeye

yerleştirmesinden anlaşılabilmektedir. Takviye kuvvetleri getirmek suretiyle bölgedeki durumunu güçlendirerek İran ve Suriye'ye gözdağı vermeye çalışmakta olduğu ve gerçekleşebilecek olan bir harektta bu takviye kuvvetlerini kullanmak üzere planladđđ değerlendirilmektedir. Böylece ABD işgali altındaki Irak'ta, El Kaide unsurları muhtemel bazı eylemlerle ulusal Irak Arap direnişini proveke ederken, ABD işgaline karşı vatan savunması yapan Irak'lı unsurların ABD güçlerine karşı eylemlerini de ABD, El Kaide terör rgt faaliyetleri olarak lanse etmektedir.

(2) El Kaide Terör rgtnn Suudi Arabistan'daki Yapılanması

Suudi Arabistan Ladin için, cihadın gerçekleştirilmesinde temel bölgelerden birisi olmuştur. Vehhabi düşünce sistemi ve Arabistan'da bulunan kutsal camiler Ladin için büyük öneme haizdir. Ladin, Suudilerin Vehhabi uleması ile iyi ilişkiler içinde olması, iki kutsal caminin topraklarında bulunması ve dini geçmişi ile Suudilere diğer Müslüman ülkelerin sahip olmayacađđ bir şans olduğunu savunmuştur.

1970'li yıllarda petrol zenginliđđ sebebi ile Suudiler, ABD'nin sözlerini dinler ve İsrail ile barış söylemleri dile getirir hâle gelmiştir. Daha sonraki yıllarda ise kendi topraklarındaki Hristiyan askerlerinin başka bir Müslüman ülkeyi vurmasına izin vermiştir. Kraliyet ailesi gerçek İslam'ın söylemlerini önemsemez hâle gelmiştir. El Kaidecilere göre, Arabistan'ın kfirlerle ittifak yapar hâle geldiđđ belirtilmiştir (Benjamin ve Simon, 2003: 186).

Suudi eğitim sisteminin kötüleşmesi sonucu işsizlik ve politik istikrarsızlık meydana gelmiştir. Üniversiteler eğitim programlarında Vehhabilik düşünce sistemine ağırlık vermiştir. Bu okullar aracılığıyla yeni aşırılıkçı gruplar oluşmuştur. Bu okulların Asya'da ve Balkanlar'da etkili olduğu tespit edilmiştir. Bu bölgelere Vehhabilik düşünce sistemi kabul ettirilmeye çalışılmıştır.

Suudilerce desteklenen okullar ve bu okullarda yayılmaya çalışılan Vehhabi düşünce sistemi çoğu grubu etkilemiştir. Suudi Arabistan'da bulunan bu gruplar arasında El Kaide'ye olan sempati artmıştır. 11 Eylül saldırıları sonrasında Suudi krallıđđ, ülkesi içerisinde de yer alan radikal islamı

engelleme çabasına girişmiştir. Ancak rejimdeki içsel çelişki radikallere meydan okumayı zorlaştıran bir durum teşkil etmiştir (MERIA [web], 1999).

El Kaide terör örgütünün faaliyetleri Suudi Arabistan'da 2004 yılında yoğunlaşmaya başlamış ve çeşitli karışıklıklara sebep olmuştur. Bu tarihten itibaren yabancılara yönelik olan saldırılar yerel hedeflere de yönelmeye başlamıştır. El Kaide'nin Suudi kolu ile Suudi güvenlik güçleri arasında çatışmalar yaşanmıştır. Ekim 2004'te Taba saldırısı, Nisan 2005'te Kahire'deki eylemler ve Temmuz 2005'te Mısır'ın Bağdat'taki büyükelçisine yapılan saldırılar Mısır ile olan ilişkilerinin de bozulmasına sebep olmuştur.

Ekimdeki Taba saldırılarından sonra yayınlanan "Riyad'ın Doğusundan Sina'ya" adlı çalışmada Suudi Arabistan'daki 2003'te başlayan saldırılara paralel olarak Mısır'da yeni bir cihat döneminin başladığını ileri sürmektedir (James Town [web], 2005).

(3) El Kaide Terör Örgütünün Asya Merkezindeki Yapılanması

Irak ve Suudi Arabistan'daki El Kaide'nin yapılanmasından sonra Asya merkezinde de El Kaide yapılanmasının oluştuğu görülmüştür. Suudi Arabistan ve 11 Eylül öncesinde Ladin'in sağlamış olduğu finansmanlar sayesinde, Özbekistan'da Vehhabilik ve Selefilik ideolojisinin benimsendiği ve taraftar bulduğu belirtilmiştir. Ayrıca Afgan savaşı sırasında çok sayıda Özbek'in mücahit gruplar arasında yer aldığı bilinmektedir. Büyük çoğunluğu Özbekistan sınırı içerisinde bulunan Fergana Vadisinde El Kaide terör örgütünün bulunduğu belirtilmiştir.

Ladin, 1999 yılında Özbekistan İslami Hareketi'nin lideri Namangazi'ye askeri ve maddi destek vermiştir (Rashid, 2002: 41). Namangazi'nin amacı; İslam devleti kurmak olarak belirtilmiştir. Ladin'in bu harekete destek vermiştir (Reeve, 2001: xxxii).

Güneydoğu Asya bölgesinde El Kaide örgütüne bağlı gruplar olduğu bilinmektedir. Afgan Cihadı sonrasında bu ülkelere geri gelen Afgan gazileri bu bölgelerde El Kaide'nin ideolojisine yakın bir ideolojiyi benimseyip Güneydoğu Asya'da hücreler kurmuşlardır. Gerçekleştirmiş oldukları

eylemlerde El Kaide'nin operasyonlarıyla benzerlikler taşıdığı görülmüştür. Eşzamanlı saldırılar, salise zamanlaması, kitle ölümleri gibi özellikler ile El Kaide eylemlerine benzer taktikler uygulandığı ifade edilmiştir.

Singapur hücrelerinin, direkt Afganistan'daki El Kaide liderleri tarafından yönetildiği anlaşılmıştır. Bu hücrelerin ABD'ye yönelik saldırı planları hazırladığı ve bu planların CIA tarafından ele geçirilmesi ile ortaya çıktığı belirtilmiştir (Benjamin ve Simon, 2003: 210).

Orta Asya'daki El Kaide'nin eylemcileri Pakistan'ın kuzey batısındaki Afgan sınırı yakınlarındaki aşiret bölgelerinde bulunmaktadır. Burada Deobandi medreseleri mezunları arasından yeni eylemcilerin toplandığı, İslamcı savaş ağası Hikmetyar'dan yardım aldıkları ve Pakistan İç İstihbarat Servisinden bazı kimselerden en azından taktik olarak desteklendikleri belirtilmiştir (IISS [web], 2005).

(4) Diğer Ülkeler

Dünyanın her yerinde örgütlenme ve eylem imkânı bulabilen El Kaide'nin İsrail'e karşı cihat cephesi oluşturmakta zorluk çekmesi oldukça dikkate değerdir. Ladin, 1990'ların sonlarına kadar Filistin sorununa yeterince odaklanmamıştır. Lübnan'daki Esbat el Ensar Sünni örgütü ile olan bağları güçlenince Filistin sorunu ile ilgilenmeye başladığı belirtilmiştir. El Kaide'nin Lübnan'daki kamplarının Sidon ve Tripoli'de olduğu bilinmektedir. Bu bölgeden Ürdün'e yardım gönderdiği belirtilen hususlar arasında olmuştur. Ayrıca Lübnan'da Hizbullah örgütü ile de bağlantısı olduğu bilinmektedir.

İsrail- Filistin sorunu bölgesel bir sorun olduğu için cihatçılar İsrail'e karşı saldırılarda bulunulmasını istemişlerdir. El Kaide'nin bu bölgedeki Hamas örgütü ile birlikte ortak operasyonlar düzenlemeye başladıkları belirtilmiştir. Hamas'ın üyesi Nabil Akil'in, Karaçi'de çalışırken El Kaide tarafından elde edildiği belirtilmiştir. İsrailli verilere göre bu kişi Keşmir ve Afganistan'da eğitilmiş, İsrail'e karşı savaşmak için Filistin otoritesi içinde bir El Kaide hücresi kurmuştur. İsrail'deki kalabalık yerlere bombalama eylemleri görevlerinin bu kişiye verildiği belirtilmiştir. Akil, Temmuz 2000'de Gazze'de İsrailli güçlerce yakalanmıştır. Yine Ladin'in adamı olduğu söylenen Richard

Reid 11 Eylül'den kısa bir süre sonra uçağın içinde patlatıcı ile İsrail'in en yüksek binası olan Azrieli kulelerini yıkmak isterken yakalanmıştır (Benjamin ve Simon, 2003: 194).

El Kaide'nin ilk kuruluş yıllarında Pakistan, CIA'ya yardımcı olmuştur. 2000'li yıllarda Ladin ile bazı Pakistanlı yetkililerin görüşmelerinin olduğu bilinmektedir.

El Kaide'nin Pakistan'da Hareket- ül Ensar, El Badar, Hareket-ül Cihat, Şah Muhammed, Cemaat- ül Ulemaül, El Hadit, Cemaat ül Ulema-e İslam gibi örgütlerle bağlantısı olduğu belirtilmiştir. Pakistan'la Hindistan arasındaki bölgelerde Keşmirli Müslüman militanlarının çoğu Ladin'in adamları olduğu tespit edilmiştir (Demirel, 2003: 116).

Pakistan'daki El Hakkaniye Üniversitesinde öğrencilerin Ladin'in istediği şekilde eğitim aldıkları belirtilmiştir (Reeve, 2001: xxxvi). Pakistan'da da El Kaide'nin bir zemini olduğu görülmektedir.

Kari Seyfullah Aktar'ın lideri olduğu, Keşmir ve Çeçenistan'da faal durumda bulunan binlerce savaşçı ve destekçiye sahip olan Birleşik Hareket-ül Cihad- i İslami örgütünün Ladin ile işbirliği içerisinde olan bölgedeki bir diğer grup olduğu belirtilmiştir.

El Kaide'nin Filipinlerde Moro örgütüne maddi yardım yaptığı bilinmektedir. Ülke adalarının çoğunda şeriatın yayılması için seminerler düzenlenmiştir (Demirel, 2003). Ebu Seyyaf isimli şahsın terör örgütünün, El Kaide'nin yabancı lejyonu için sayısız Filipinli savaşçının temin edilmesi için Filipinlerde çalıştığı belirtilmiştir (Reeve, 2001: xxxiii).

El Kaide terör örgütünün Çin'de; Doğu Türkistan'daki Sincan Uygur Özerk Bölgesinde Çin ordusuna karşı çatışan bazı milisleri desteklediği bilinmektedir. Bangladeş'te; Ladin'e silahlı destek sağlayan bir grup olduğu belirtilmiştir (Reeve, 2001: xxxiii).

El Kaide terör örgütünün Yemen'de İslah Partisini desteklediği anlaşılmıştır. Yemen'in San'a kentinde bulunan Dar el Hadit okulunda Yemen, İngiltere, Amerika, Libya, Mısır, Afganistan ve Çeçenistan'dan gelen

yüzlerce Müslüman öğrencinin askeri eğitim aldığı belirtilmiştir. Yemen'in birçok yerinde El Kaide'nin eğitim kampları olduğu belirtilmiştir. Bu kamplarda Kur'an eğitimi yanında silahlı terör eğitiminin de verildiği ve öğrencilerin ellerinde silahlı olarak dolaştığı belirtilmiştir (Reeve, 2001: xxxvii).

b. El Kaide Terör Örgütünün Avrupa'da Yapılanması

El Kaide, Orta Doğu kökenli bir örgüt olmasına rağmen Avrupa'daki kolları ve bağları oldukça güçlüdür. Örgütün kurulmasından itibaren finans, militan edinme ve ideoloji konularında Avrupa'dan önemli bir destek sağladığı belirtilmiştir.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'da üretimde ve inşaat sektöründe çalışmak üzere Güney Asya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika gibi bölgelerden gelen pek çok Müslüman olmuştur.

Avrupa'da radikal İslamcı hareketlerin yerleşmesi 1980'lerde çok sayıda Avrupa ülkesinin başta Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğine karşı savaştan Afganistan çıkışlı kişilere ve birçok İslamcı militana siyasi iltica ve ülkelere giriş olanağı sağlaması ile olmuştur. Birçok Avrupa başkenti Orta Doğu'daki siyasi muhaliflerin toplanma yeri hâline gelmiştir. Ayrıca radikal İslamcı örgüt mensuplarına ev sahipliği yapmıştır (International Relations [web], 2005).

Bu sayede radikal örgütler Avrupa'da kendilerine güvenli alanlar bulmuş aynı zamanda operasyon üslerini kurmuşlardır. Radikal İslamcı gruplar Avrupa'yı para kazanmak, silah ve sahte belge temin etmek ve eleman toplamak için kullanmışlardır.

Birçok Avrupa ülkesinde radikal İslam yükselişe geçmiştir. 1990'lardan önce Avrupa'da İslamcı parti diye bir kavram olmamasına ve bugün örgütsel olarak zayıf olmasına rağmen Fransa ve Belçika'da bazı İslamcı partiler kurulmuştur (Committee International Relations [web], 2005).

Avrupa'daki çoğu ülkeler göç yoluyla gelen müslümanların gerekli paraları kazanarak kendi ülkelerine döneceklerini düşünmüş ancak sonuç

böyle olmamıştır. Politik istikrarsızlık ve kendi ülkelerindeki refah seviyesinin iyi olmaması sebebiyle işçiler gittikleri Avrupa ülkelerinde kalmışlardır.

Fransa'da beş milyon, Almanya'da 3,2 milyon, İngiltere'de 2 milyon Müslüman yaşamaktadır. Ancak bunlar bulundukları ülkede temsil hakkına sahip değildir.

Avrupa'da yaklaşık olarak 10 milyon müslüman yaşamaktadır. Yaşayan Müslüman gençlerin çoğu işsizdir. Bu sebeple El Kaide gibi terör örgütlerinin bu bölgelerde aktif olarak çalışma şansı artmaktadır. Londra'da yapılan bir ankette İngiliz müslümanlarının yüzde 40'ı Usame bin Ladin'in ABD'ye yönelik saldırısını haklı bulmuştur. Yine aynı orana yakın bir oranda müslümanların Taliban'la birlikte savaşacaklarını belirtmiştir. Londra'da Pakistan'lı müslümanlar için yayın yapan bir radyo istasyonunun yapmış olduğu ankete göre burada yaşayan yüzde 98'inin yaşları 45'den az olan müslümanlar, İngiltere için savaşmayacaklarını ve yüzde 48'i Ladin için savaşabileceklerini belirtmiştir (Quesne, 2001: 44).

Avrupa'da yaşayan Müslümanlar giderek kimlik duyarlılığı ile dinlerini nefrete dönüştürmektedir. Tüm Müslümanlara bunları mal etmek oldukça yanlıştır. Avrupa'da müslümanların bulundukları yerlerdeki camilerde militan din adamları gelerek bu grupları radikal gruplar arasına çekmeye çalışmaktadır. Suriyeli radikal Şeyh Ömer Bakri; Ürdünlü Ebu Katada; Ebu Hamza el- Masri gibi pek çok din adamı çeşitli faaliyetlerde yer almışlar ve bu faaliyetlerinden dolayı aranmaktadırlar.

Avrupa'daki müslümanların şikâyetlerinin ülkelerde artan sosyal, ekonomik, siyasi marjinalleşmelerin olduğu görülmektedir. Müslüman olan halka karşı Avrupa'lı toplumlarda olan olumsuz davranışlar, müslümanların toplumdan dışlanmaları onları batı karşıtı olmaya yöneltmektedir. Müslümanların şikâyetlerinin evrenselleşmesi El Kaide'nin batı karşıtı ve pan-İslamist programı ile örtüşmüştür. Bu sebeple, Avrupa'da mücahitlerin arttığı görülmüştür. Madrid saldırıları sonrasında Avrupa'nın güneyinin terörist saldırılara uygun duruma geldiği değerlendirilmiştir.

Avrupa'daki hapishanelerde bulunan müslümanların diğer kişilere Ladin'in düşüncelerini anlattıkları ve taraftar bulmaya çalıştıkları belirtilmiştir. Avrupa'da genç nüfustan militan toplanmaya çalışılmaktadır. Avrupa'da, bu sayede yalnızca eylem hücreleri kurulmakla kalmayıp Orta Doğu'da savaşmak üzere militanlar toplanmaktadır (Censanet [web], 2003). Hapishaneler bir çeşit militan toplama ve ideolojik yönlendirme merkezleri hâline gelmiştir.

El Kaide, Avrupa'da etnik avrupalı olan operasyonlar düzenleyebilecek ve şüphe uyandırmayacak kişileri de aradığı belirtilen bir diğer husustur. Avrupa'da genç Hristiyanların din değiştirmesi sağlanılarak bunların örgüte kazandırılmasının amaçlandığı belirtilmiştir. Din değiştiren bu kişiler, El Kaide'nin Avrupa'daki eylemlerde kullanılma stratejisini imkânlı kılmaktadır (Wazir, 2002: 68).

Radikalleşme olgusunun birçok Avrupa ülkesinin göç politikası ve terörle mücadelede yetersiz kalan kanunlarla birleşmesi ile El Kaide'nin ve diğer örgütlerin Avrupa'da güçlenmesine önemli bir dayanak oluşturmuştur.

Batı Avrupa, El Kaide'nin lojistik temelini, asker toplama merkezini ve eylemlerinin ana hedefini oluşturmuştur (Benjamin ve Simon, 2003: 211). 1998 yılında Hristiyanlara ve Yahudilere karşı cihat adlı fetvanın Londra'dan yayımlandığı tespit edilmiştir. 11 Eylül saldırılarının bir bölümünün UK ve Almanya'dan idare edildiği düşünülmektedir. El Kaide'nin, Strasburg'taki katedrale, Roma ve Paris'teki Amerikan Elçiliklerine saldırı düzenlemeyi ve Gibraltar'daki İngiliz donanmasına saldırıyı planladığı belirtilmiştir.

2003'te İtalyan yetkililer tarafından ortaya çıkarılan bir şebekenin 200'den fazla genci Almanya, Fransa, İsveç, Hollanda ve İtalya'dan örgüte katarak Ensar El İslam adlı örgütün yanında savaşmak üzere Irak'a gönderdiği ortaya çıkmıştır (Benjamin ve Simon, 2003: 211).

El Kaide terör örgütünün Çeçenlere de Rus işgaline karşı destek verdiği bilinmektedir. Özellikle, El Kaide'nin 1994-1996 yılları arasında Ruslara karşı bağımsızlık savaşı verirken Çeçenlere maddi ve manevi destek verdiği belirtilmiştir. 19 Mart 2002 tarihinde Rus İstihbarat Servisince

zehirli bir mektupla öldürülen Arap asıllı lider Hattab'ın El Kaide'nin Çeçenistan'daki bağlantısı olduğu belirtilmiştir (Demirel, 2003: 115).

El Kaide'nin Kanada ve Fransa'daki Grup Raubaix ile bağlantısı olduğu da belirtilmiştir (Demirel, 2003: 116).

El Kaide'nin Selefi görüşlerini taşıyan ve yayan imamların Hollanda'da bulunduğu belirtilmiştir. Hollanda'daki en önemli örgüt Cemaat El Tebliğ ve El Dava'dır. Ülkede Afgan ve Çeçen savaşına katılmış olan 200 kişinin bulunduğu belirtilmiştir (AIVD [web], 2005). Hollanda'da Kleine- Brogel adlı Amerikan üssüne gerçekleştirilmesi planlanan saldırının failleri olan dört kişinin yakalanması ve Kasım 2004'te Theo Van Gogh adlı yönetmenin öldürülmesi Hollanda'da El Kaide terör örgütünün gerçekleştirdiği düşünülen en önemli olaylar olmuştur.

El Kaide'nin Londra'daki yapılanma sürecinin 1990'lı yıllarda Suudi Arabistan'dan çok sayıda muhalifin sürgün edilmesi ile başladığı belirtilmektedir. Değişik grupları temsil eden pek çok Suudi muhalif Londra'ya yerleşerek mücadelelerine buradan devam etmiştir. Usame bin Ladin'in bu fırsattan yararlanarak yardımcılarında Halit el Favaz'ı Londra'ya göndererek; Öğüt ve Reform Komitesini kurdurduğu, 1996 yılından itibaren Ladin'in, Londra'nın kuzeyinde bir El Kaide birimi kurduğu belirtilmiştir. 1998 Kenya ve Tanzanya saldırılarından sonra Favaz'ın saldırılardaki lojistik desteği ortaya çıkınca Favaz, İngiltere'de tutuklanmıştır. Bu olaydan sonra El Kaide Londra'yı propaganda merkezi olarak kullanmaya devam etmiştir.

El Kaide tarafından İngiltere'nin hedef ülke olmasındaki etken İngiltere'nin ABD'nin müttefiki olması; Irak, Afganistan gibi olaylarda ABD'ye destek vermiş olması olarak yorumlanmıştır (Grice [web], 2005).

11 Eylül saldırılarından sonraki araştırmalar, İngiltere'de lojistik üzerine uzmanlaşmış olan El Kaide üyelerinin bulunduğunu göstermiştir (Observer [web], 2005). Yapılan araştırmalarda Londra'nın El Kaide için önemli bir merkez olarak gösterilmesi ve El Kaide'nin Londra'daki etkinliği Fransız ve Cezayirli yetkililerce "Londonistan" olarak adlandırılmıştır (The Daily Telegraph [web], 2002).

El Kaide'nin yapılanması Londra'da etkin bir şekildedir. İngiltere'de bin kadar aşırı dincinin mevcudiyeti, 100 kadar da intihar saldırısı gerçekleştirebilecek potansiyel militanın olduğu belirtilmiştir (Erkmen, 2002: 24).

11 Eylül'den sonra Madrid, Milano, Paris ve Hamburg'da yapılan araştırmalara göre El Kaide'nin 1998-2002 yılları arasında gerçekleştirdiği saldırıların büyük bir kısmının bir şekilde İngiltere ile bağlantısı olduğu belirtilmiştir (Burke [web], 2002). El Kaide'nin İngiltere'deki birimden yönlendiği iddia edilen saldırılar; Arnavutluk'taki ABD büyükelçiliğine, Strasburg'da bir hedefe, Ocak 2001'de ABD'nin Roma ve Paris büyükelçiliğine yönelik olan saldırılar olarak belirtilmiştir (Gillian ve Norton [web], 2002).

İngiltere'de 2001-2004 arasında 700 civarında El Kaide ile ilişkisi olduğu düşünülen kişi yakalanmış ancak 17'si tutuklanmıştır. Tutuklanan kişiler arasında Ahmet Şah Mesut'un suikast zanlısı Yasir Tefvik Sırrı, gazeteci Daniel Pearl'in öldürölmesinden sorumlu tutulan Ahmet Ömer Said Şeyh gibi isimler bulunmaktadır (Washington Post [web], 2005).

İngiltere'deki 200 İngiliz vatandaşının ve yabancıların El Kaide kamplarına gittiği belirlenmiş olup, bazı istihbarat yetkilileri bu sayının üç bine yaklaştığına inanmaktadırlar (Independent [web], 2005).

Belçika oldukça toleranslı bir ülke olduğu için ve radikal Müslümanların oldukça rahat hareket ettikleri bir ülke olmuştur. Çoğu El Kaide militanı Belçika vatandaşlığına geçmiş ve Belçika pasaportu almıştır. Hollanda'da da Rotterdam, Amsterdam ve Eindhoven gibi şehirlerinde Taliban ve El Kaide kendi yapılanmalarını kurmuşlardır. 11 Eylül öncesinde Zevahiri'nin de Hollanda pasaportu taşıdığı anlaşılmıştır.

İspanya'nın ve Portekiz'in Kuzey Afrika'ya yakın olması sebebiyle göçlerle Müslümanların buraya gelmeleri daha kolay olmuştur. İspanya'da Morokko suç şebekesi tarafından para, uyuşturucu ve insan kaçakçılığı yapması sebebiyle İspanya, teröristlerin buluşma noktası hâline gelmiştir. İspanya teröristler için polis riskinin en düşük olduğu yer hâline gelmiştir.

İspanya polisi, 2000 yılında 200'e yakın radikal İslamcının İspanya'ya girdiğini belirtmiştir (Adolph, 2001: 5).

Brüksel'de Ladin ile ETA'nın temsilcilerinin bir araya geldiği belirtilmiştir. Ancak sonra aralarındaki ilişkinin açıldığı gündeme gelmiştir. New York'taki saldırıyı gerçekleştirenlerden biri olan Muhammed Atta'nın ETA ile El Kaide arasında bağ kurmaya çalıştığı belirtilmiştir (Markinzie Institute [web], 2002). 6 Temmuzda Atta'nın İspanya'ya geldiği ve 11 Eylül saldırılarının son hazırlıklarını burada yaptığı belirtilmiştir. Atta'dan başka İspanya'yı kullanan teröristlerin bulunduğu anlaşılmıştır.

İspanya'da El Kaide ile bağları olan pek çok grup olduğu düşünülmektedir. İspanya gibi İtalya'ya gelen göçmen sayısı da artmaktadır. Arnavutluk ve Kosova'dan da İtalya'ya çoğu Arnavut gelmiştir. İtalya'ya El Kaide kökenli kişiler gemilerle yasadışı olarak gelmekte, kuzeydeki üniversite şehirlerinin bulunduğu bölgede güvenli evlere yerleşmekte ve yeni dokümanları alarak; Bosna'ya, Arnavutluk'a, Çeçenistan'a ve başka cihat nerede sürdürülüyorsa oraya geçmektedirler. İtalya'da gerçekleştirilen bu faaliyetlerin yoğunluğu sebebiyle İtalya istihbaratı bu işleri cihat havayolu olarak belirtmişlerdir (Reeve, 1999: 88).

İtalya'da en önemli El Kaide yapılanması ile ilgili olarak İslami Kültür Merkezi'nin ve Milano'daki Eduardo Jenner Sokağı camii'nin adı geçmiştir. Bu merkez ve cami radikal İslami gruplarla bağı olan bir yer olarak belirlenmiştir (Reeve, 2001: 291). Bu cami özellikle 1993 yılındaki Dünya Ticaret Merkezine yapılan saldırıda ismi duyulan Remzi Yusuf'tan sonra önemli hâle gelmiş, İtalyan polisine göre Remzi Yusuf bu camiyi lojistik yeri olarak kullanmıştır (Hundley, 2001: 48).

2000'lerin başında El Kaide'nin Frankfurt ve Milano hücrelerinin Avrupa'nın çeşitli yerlerinde saldırı eylemleri planladığı ancak başarılı olamadığı belirtilmiştir (Markinzie Institute [web], 2002). İtalya'nın Milano, Cremona ve Parma kentlerindeki hücrelere silah, patlayıcı, belge ve militan sağladığı iddia edilen kişiler hakkında çalışma başlatılmıştır (US Treas [web], 2006).

1998 yılında İtalya'nın kuzeyinde Afgan kamplarında eğitim görmüş olan Essid Sami Ben Khemais El Kaide'nin kollarından birini kurmuştur. Bu kişi Afganistan'a asker göndermiştir. Khemais, Gallarate ve Milan'da hücreler kurmuştur. Sahte kâğıtlarla İsviçre'den Pakistan'a oradan da Afganistan'ın sınır kenti olan Khost'a gitmişlerdir. İtalya'daki El Kaide ile bağlantısı olan bu hücrenin asıl işlevinin para aklama olduğu tespit edilmiştir. Bu hücrenin, büyük miktardaki paraların Londra'daki bir hesaptan terörist hücrelere aktarılmasını sağlayan şirketlere paraların transfer edilmesi ile uğraşmakta olduğu belirtilmiştir (Watson, 2001: 34). BBC'nin tespitlerine göre, Milan-Gallarate hücrelerinin El Kaide'nin Londra'daki destekçileri ile irtibatı olduğu belirtilmiştir.

İtalya'daki bu hücrenin oldukça etkin olduğu istihbarat görevlilerince bilinmektedir. İtalyan polisi tarafından bu oluşumun görevinin, yasadışı göç ile ve çatışma eğitimi için asker toplamak olduğu belirtilmiştir (Watson,2001). Hücre lideri Khemais'in El Kaide ile bağlantısı olduğu ve çeşitli Avrupa'daki eylemlere yardımcı olduğu ve gerçekleştirmek istenilen eylemlerin planlayıcısı olduğu belirtilmiştir (Markinzie Institute [web],2002).

Almanya'da Tunuslu ancak Libya pasaportuna sahip olan Lased bin Heni bulunmaktadır. Diğer terör faaliyetlerinde bulunan El Kaide militanları gibi o da eğitimini Afganistan'da yapmıştır. Heni, Almanya'nın güneyinde yaşamaktadır. Heni, 10 Ekim 2001 tarihinde yani Frankfurt ve Milan hücrelerinin ifşa edilmesinden aylar sonra yakalanmıştır (Markinzie Institute [web], 2002).

El Kaide'nin Balkanlardaki yapılanmasının; 1992 yılındaki Bosna Hersek'teki savaş sırasında pek çok mücahitin bu bölgeye savaşımaya gelmesi ile başladığı belirtilmiştir. Bu yıllardaki bazı grupların Ladin ile bağlantısı olduğu belirtilmiştir. El Kaide, Bosna'daki savaş sırasında tüm cihat savaşçılarınin toplanmasında etkin rol almıştır. Ladin'e bağlı pek çok yardım kuruluşundan milyon dolarlar Bosna'ya aktarılmıştır (Bergen, 2001: 3). El Kaide Bosna savaşı sonrasında varlığını sürdürmeyi başarmıştır. 2001'de gerçekleştirilen yakalanmalar El Kaide yapısının Bosna'da yok olması için

yeterli olmamıştır. Bosna bugün bile El Kaide için iyi bir saklanma yeri olmaktadır.

El Kaide Avrupa'ya açılmada üs olarak Arnavutluk'u görmüş ve burada örgütlenmeye gitmiştir. Buraya 300-1000 silahlı İslamcı militanın üye olduğu belirtilmiştir (Reeve, 2001: xxxiii).

Bulgar İstihbarat Servisinin hazırladıkları rapora göre, El Kaide hücrelerinin Bosna, Hırvatistan, Kosova ve Romanya'da bünyelerine yeni üyeler kattığı ve operasyonları genişlettiklerini belirtilmiştir (Reeve, 2001: xxxiii).

Arnavutluk'ta, Kosova'da ve Makedonya'da El Kaide birimleri olduğu belirtilmiştir. Arnavutluk 1990'lı yıllarda Kosova'ya yardım için kullanılmıştır. Kosova'daki Yugoslav kuvvetlerine karşı özel bir operasyon Ayman el Zevahiri tarafından koordine edilmiştir (Der Spiegel, 2001: 15). Bu sırada Kosova'ya Kuzey Arnavutluk'tan girmiştir. Sonrasında ise Kosova Makedonya için atlama tahtası olarak kullanılmıştır. El Kaide operasyonları, Kosova Kurtuluş Ordusu (UCK) arasında ve Makedonya'daki radikal Arnavutlar arasında bazı asker toplanmalarına sebep olmuş ve onlara eğitim ve para sağlanmıştır. Bazı Makedon UCK üyelerinin Çeçenlilerle tanıştıkları Afganistan'da eğitim aldıkları belirtilmiştir (Markinzie Institute [web], 2002).

NATO'nun Balkanlardaki operasyonları sayesinde El Kaide'nin bu bölgedeki etkisi azaltılmıştır.

c. El Kaide Terör Örgütünün Afrika'daki Yapılanması

El Kaide Cezayir'deki köktendinci bütün grupları desteklemiştir. Cezayir'deki Silahlı İslami Grup (GIA), Safi Group for Proselytism and Combat (GSPD) gibi gruplara bağlantısı olduğu belirtilmiştir (Demirel, 2003: 116).

El Kaide lideri Ladin'in emriyle Cezayir'de kurulan Selefici İbadet ve Savaş Grubu (SİSG) Cezayir hükûmetinin Ladin ile birlikte hareket etmesiyle sayısız katliamlar gerçekleştirdikleri belirtilmiştir. Bu Örgütün El Kaide ile olan bağlantıları kesin kanıtlarla bulunmuştur. Cezayirli teröristlerin Batı'daki

eylemlerde adlarının yer alması ile birlikte FBI direktörü Louis Freeh, güvenlik yetkilileri ile görüşmek üzere Mart 2001'de Cezayir'i ziyaret etmiştir (Reeve, 2001: xxxiii).

El Kaide'nin Eritre'deki İslami Cihat örgütüne para yardımı yaptığı belirtilmiştir. Etiyopya'da Oromo İslami Cephesinin bütün militanlarının eğittiği, Ürdün'de yerel örgüt olan Beytül İmam ile bağlantıları belirtilmiştir.

1994 ile 1998 yılları arasında Ürdün'de El Kaide varlığı tespit edilmiştir. Selefilik ideolojisi taraftarlarının Ürdün'de arttığı düşünülmektedir (Benjamin ve Simon, 2003: 191).

Batılı devletler tarafından Somali'nin El Kaide yapılanması açısından gözden kaçırılmış bir ülke olduğu belirtilmektedir. Somali, Afganistan örneğine benzetilmiştir. Somali'de pek çok farklı kabile bulunması sebebiyle Afganistan'daki gibi istikrarsızlığın ve bölünmelerin olduğu belirtilmiştir (Demirel, 2003: 116).

Somali'deki istikrarsızlık ve bölünmüşlük radikal gruplar tarafından tespit edilmiş ve buraya ilgi gösterilmeye başlanılmıştır. Somali'de açlık çeken halka Ladin tarafından yiyecek yardımı yapılmıştır. Ancak bunun karşılığı olarak ise oradaki halktan orduya karşı savaşmalarını istemiştir. Bu yönde silahlanmalarını desteklemiştir (Demirel, 2003: 116).

Ladin'in 1990'ların başında Somali'nin kuzeybatısında bulunan aşırı İslamcı bir örgüt olan İttihad el-İslamiye'yi desteklemeye başladığı belirtilmiştir. El Kaide Somali'ye para ve silah yardımının yanında Afgan savaşında bulunmuş tecrübeli askerlerini gönderdiği ve El İttihad grubunun askerlerini eğittiği belirtilmiştir (Reeve, 2001: xxxiv).

ABD, El Kaide militanlarının Somali'de bulunduğu gerekçesi ile 11 Ocak 2007 tarihinde Somali'nin güneyine saldırıda bulunmuştur (BBC Turkish [web], 2007).

1991 ve 1996 yılları arasında Sudan'da yaşayan Ladin, Sudan'ı El Kaide'nin merkezi hâline getirmek için yoğun çaba harcamıştır. Bu amaçla

birçok inşaat faaliyetinde bulunmuş, Sudan'da üç gerilla eğitim kampı kurmuştur.

Mısır'da 1970'lerin ortalarından itibaren ekonomik güçlükler meydana gelmiştir. Ekonomik güçlüklerle ilgili olarak hükûmetler sosyal hizmetlerde, eğitimde ve sağlık konularında yetersiz kalmaya başlamışlardır. İslami gruplar ise bu boşlukları görerek bu konularda hizmet sağlayan bir hükûmetin oluşturulması gereğini görmüşlerdir.

Müslüman Kardeşler Teşkilatı, Mısır'daki sürekli muhalefetin sesi olmuştur. Mısır hukukunda İslami partiler yasaklanmıştır. Müslüman Kardeşlerin ülke içinde tanınmasının sebepleri çeşitli sosyal yardımları halka sunmasından kaynaklanmaktadır. Mübarek döneminde etkinliğini sürdürmüştür.

Mısır'da Müslüman Kardeşler Teşkilatı'nın varlığı yalnızca rejimin tehlikede olmasına sebep olmamıştır. Cihatçılar başka bölgelere giderek varlık göstermişlerdir. Muhammed Atta, Ali Muhammed El Kaide içerisinde etkin yerlere gelen Mısırlı militanlardır. El Kaide'de faaliyet gösteren Mısırlı militanlar bulunmuştur. Mısır'ın kendi topraklarında var olan oldukça etkili terör kanunları sayesinde ülkesinde bu oluşumlara izin verilmemiştir. Ancak başka ülkelere eğitim ve operasyonlar için oldukça büyük bir göç yaratılmıştır.

ç. El Kaide Terör Örgütünün Türkiye'deki Yapılanması

Türkiye'deki El Kaide unsurlarının ve radikal İslami grupların oluşumu Millî Görüş'e dayandırılmıştır. Radikal İslami gruplar, Güneydoğu kökenli İslami Hareket İstanbul'da; Selam Grubu Ankara'da; Hizbullah ise Güneydoğu'da faaliyet göstermiştir.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün raporuna göre Afgan Rus savaşı sırasında, Bosna Hersek, Çeçenistan ve Ogadin gibi bölgelerde gerçekleşen direniş hareketleri içerisinde Türklerin olduğu belirtilmiştir (Faraç, 2004: 121).

Türkiye'den başka ülkelerdeki, Kafkasya, eski Yugoslavya, Filistin ve Afganistan gibi bölgelere yaklaşık 150 civarında Türk'ün gittiği belirtilmiştir.

Bazı kaynaklara göre giden kişi sayısının 2 bin civarında olduğu belirtilmiştir. Afganistan'da yalnızca Türklerin eğitildiği bir kamptan söz edilmektedir. Bu dönemde Afganistan'a giden gruplar arasında Kuran'i Çağrı Grubu, Balcıoğlu Grubu ve İmamlar Birliği Örgütü üyelerinin bulunduğu belirtilmiştir. Ayrıca "Müslüman Gençlik" çatısı altındaki Vehhabi Feyzullah Birleşik Grubu, Vahdet ve Akabe grupları ile Hizbullah örgütü ile bağlantılı bazı kişilerin adları sayılmıştır (Faraç, 2005: 122).

Türkiye'deki üniversite ve yüksek okullarda Müslüman Gençlik çerçevesinde bazı oluşumlar mevcuttur. Zamanla bu gruplar aralarında bölünmüşlerdir. Müslüman Gençlik hareketleri Pakistan'lı Mevdudi ve Mısırlı Seyyid Kutub'un düşünce sisteminden etkilenmiştir.

Müslüman Gençlik Hareketi, yurtlarda sohbetler düzenlemiştir. Bu sohbetlerde El Kaide'nin Türkiye'deki eylemlerini gerçekleştiren Habib Aktaş, Baki Yiğit gibi isimler sorumlu düzeyde olmuşlardır. Müslüman Gençlik grubu Çeçenistan'a, Afganistan'a ve Pakistan'a gruplar gitmesini sağlamıştır.

Bu gruba üye olan kişiler Ladin'in ABD'ye ve İsrail'e savaş açmasına olumlu bakmış ve El Kaide'nin Vehhabi kökenli olmasına karşın bu örgüte sempati duymuşlardır. Zamanla bu örgüte katılarak Afganistan ve Pakistan'daki kamplarda eğitilmişlerdir (Demirel, 2005: 65).

1990'lı yıllarda Türkiye'de üniversitelerde faaliyet gösteren Müslüman Gençlik imzasını taşıyan üç grubun olduğu belirtilmiştir. Bunlar Müslüman Genç, Tohum ve Malatyalılar grubudur. Bu gruplar, üniversitelerdeki gençleri kendi taraflarına çekmeye çalışmış, Afganistan ve Pakistan'da eğitime göndermişlerdir. Türkiye'de gerçekleştirilen eylemlerin bazı sanıkları bu cephelerden gelmiştir. Bu sanıklar vermiş oldukları ifadelerde üniversite döneminde bu gruplar aracılığıyla Afganistan'a gittiklerini ve El Kaide ile bağlarının geliştiğini belirtmişlerdir. Habib Akdaş'ın Tohum grubundan sonra El Kaide'ye geçtiği belirtilmiştir (Demirel, 2004: 169).

Malatyalıların ve Müslüman Genç gruplarının İstanbul'daki tüm üniversitelerde faaliyet gösterdiği; Tohum grubunun ise sadece Marmara üniversitesinde faaliyet gösterdiği belirtilmiştir. Bu grupların kendilerine ait

Malatyalıların Grubunu Haftaya Bakış Dergisi, Tohum Grubunun Yürüyüş Dergisi, Müslüman Genç dergileri olduğu belirtilmiştir. Malatyalılar grubunun sorumlusu Zekeriya Şengöz, Tohum grubunun emiri Hasan Karakaya; Müslüman Genç grubunun lideri ise Mehmet Güney'di. Müslüman gençler bünyesinde İnsan Vakfı, Tohum Grubunun bünyesinde ise İrfan Vakfı faaliyet göstermektedir.

Afganistan'daki kamplara giderek Türkiye'deki ilk El Kaide unsurlarını oluşturanlar Habib Aktaş, Harun İlhan, Gürcan Bağ, Baki Yiğit ve Adnan Ersöz olarak belirtilmiştir. Bu kişilerin Ladin ile doğrudan görüştükleri belirtilmiştir. Özellikle bu kişiler El Kaide'nin askeri sorumlusu olan Hafs El Mısri ile görüştükleri ve ondan parasal yardım aldıkları Türkiye'deki her türlü eylemin gerçekleştirilmesinde Mısri'den fikir ve yardım alındığı, bu görüşmelerin daha çok Habib Aktaş ile yapıldığı belirtilmiştir.

Kurani Çağrı Grubu ile İmamlar Birliği emiri olduğu belirtilen Ali Üzüm'ün Afganistan'da kamplara sahip olduğu belirtilmiştir. Hizbullah, Akabe ve Vahdet gibi yapılanma yandaşlarının da aynı amaçlarla ülke dışına çıktıkları belirtilmiştir (Demirel, 2005: 65).

Türkiye'deki Danışma Kurulu üyeleri ve bütün hücre yapılanması 1997-2001 yılları arasında Afganistan'ın Kabil ve Kandahar kentlerinde bulunan terör kamplarında siyasi ve askeri eğitimden geçmiş militanlardan oluşmuştur. Bu yapı oluşturulduktan sonra 2000 yılı içinde yapılan görev paylaşımında Mardin'in Kızıltepe ilçesi nüfusuna kayıtlı Habib Aktaş örgütün Türkiye Emiri seçilmiştir.

Habib Aktaş Türkiye emiri iken, Gürcan Bağ, Harun İlhan ve Baki Yiğit ise Danışma Kurulu üyeleri olarak seçilmişlerdir. Adnan Ersöz ise örgütün yurtdışı irtibatını sağlamakla görevlendirilmiştir. Diğer militanlar örgütün hücre yapılanmasını oluşturmuştur. Habib Aktaş ve Baki Yiğit örgüt adına gerekli ortamı sağlamak üzere Afganistan'a gitmişlerdir. Harun İlhan siyasi ve askeri eğitim almak üzere yurtdışına gidecek militanların organizasyonunu sağlamak üzere Türkiye'de kalmıştır. Adnan Ersöz ise eğitim amaçlı Türkiye'den gönderilecek kişilerin Afganistan'da bulunan örgüt

kamplarına ulaştırılmasını sağlamak için Pakistan'a gitmiştir (Faraç, 2004: 125).

Türkiye'de yapılan görev paylaşımını ardından Afganistan'a giden Akdaş ve Yiğit, Ürdünlü İbni Şeyh aracılığıyla El Kaide askeri sorumlusu Ebu Hafs El Mısıri ile Türkiye'den Afganistan'a gidecek olan militanların siyasi ve askeri eğitimlerinin sağlanması ve bu eğitimlerin verileceği kampların yerlerinin ayarlanması konusunda görüşmüşlerdir (Faraç, 2004: 125).

Türkiyeli militanların eğitimi Pakistan ve Afganistan'da gerçekleştirilmiştir. İlk olarak Pakistan ve Afganistan'daki yurtlara, El Kaide ideolojini benimsemiş olan kişiler aracılığıyla bu davaya gönül vermiş olan kişiler toplanmıştır. Radikal düşüncelere sahip olan bu kişilere kamplardaki eğitimler eklenince örgütün vazgeçilmez militanları hâline gelmişlerdir. Türkiye'deki gençlerin El Kaide'ye kazandırılması amacıyla çalışan kişilerin Afganistan'a turistik gezi bile düzenleyebilecek kadar finansmana ve organizasyona sahip oldukları anlaşılmıştır (Demirel, 2005: 69).

Türkiye'deki El Kaide'nin kaynak bulması üniversitelerdeki Selefi düşüncesine yakın olan gençlerle örgüt üyelerinin irtibata geçirilmesi şeklinde gerçekleşmiştir. Beyoğlu'ndaki Neva Şalom ve Şişli'deki Beth İsrail Sinagoglarına yapılan saldırıların hazırlık aşamasında bulunan Harun İlhan, üniversite yıllarında tanıştığı Berat Çokgezer'in ona Afganistan'da eğitim alarak cihat edilmesi gerektiğini anlattığını ve bu görüşme sonrasında Afganistan'a gittiğini belirtmiştir. Baki Yiğit aynı şekilde El Kaide ile üniversite yıllarında tanıştığı belirtilmiştir.

El Kaide terör örgütünün Türkiye'deki her üniversite için ayrı bir sorumlu seçtiği belirtilmiştir. El Kaide'nin amacı üniversitelerdeki ders halkaları ile gerçekleştirilmiştir. Örgüte sempatican kazandırılmış, Selefi Salihin kitabından Akide Dersleri verildiği belirtilmiştir. Üniversite dışında ders halkaları devam ettirilmiş ve El Kaide'nin İslami hayatı hâkim kılınmaya çalışılmıştır (Demirel, 2005: 76).

Ders halkalarının sonrasında ise hücre şeklinde yapılarıdaki kişiler Afganistan'a askeri eğitime veya Afganistan ve Pakistan'daki dini

medreselerde eğitim almak için gönderilmiştir. Dersler sırasında El Kaide'nin tanıtım CD'lerinin gösterildiği ve bu CD'lerde Ladin'in görüntülerinin bulunduğu; ayrıca militanların El Kaide terör örgütüne nasıl katılacağına dair bilgilerin olduğu belirtilmiştir.

El Kaide militanlarından olan Ahmet Demir isimli şahıs örgütün kendi fikirlerine yakın kişilerle birlikte piknik düzenlediğini ve bu pikniklerde yoğun şekilde söyleşiler yapıldığını belirtmiştir. Türkiye'de çeşitli yerlerde eylem gerçekleştirmiş olan militanların bu toplantılara katıldığı tespit edilmiştir. İki sinagoga düzenlenen bombalı eyleminin intihar eylemcilerinden olan Yusuf kod adlı Gökhan Elaltuntaş'ın bu toplantılarda bulunduğu belirtilmiştir (Demirel, 2005: 78).

Türkiye'deki çeşitli Selefi grupların El Kaide ile bağlantılı olduğu belirtilmiştir. 2001 yılında Van'da yakalanan İmamlar Birliği örgütüne mensup 4 kişinin El Kaide bağlantısı saptanmıştır (Faraç, 2004: 23). Türk Hizbullah'ı, İBDA-C gibi gruplarla El Kaide'nin bağlantısı olabileceği belirtilmiştir.

Türkiye'den yurtdışına giden kişilerin genel olarak Adapazarı, Düzce, Bolu, Konya, Kayseri, Bingöl ve İstanbul'dan olması dikkat çekicidir. Afganistan'daki kamplarda Türkiye'nin her bölgesinden insanın eğitim aldığı belirtilmiştir.

İstanbul'daki eylemleri gerçekleştiren militanların sorgularında Usame bin Ladin'in adamı olduklarını belirtmişlerdir. Emniyet görevlilerine göre İstanbul'da gerçekleştirilen eylemleri El Kaide'nin Türkiye hücreleri gerçekleştirmiştir. Bu hücrelerin İslam'ın katı ve radikal düşünce sistemlerini referans alan Selefi-Vehhabi ideolojisine bağlı olduğu belirtilmiştir.

El Kaide terör örgütünün genel yapılanmasına bakıldığında yerel gruplarla işbirliği yapmakta olduklarının ve Türkiye'deki şeriatçı gruplarla bağlantılarının olabileceği belirtilmiştir.

Türkiye'de gerçekleştirilen saldırıların finansmanı Pakistan'da bulunan Adnan Ersöz aracılığıyla El Kaide'nin askeri işler sorumlusu

Misri'den gelmiştir. Ayrıca Ladin'in kişisel servetinin de maddi kaynak olarak kullanıldığı belirtilmiştir.

Misri, Adana'daki incirlik üssü ve Mersin Limanına gelip giden İsrail gemilerine eş zamanlı bombalı saldırı eylemi gerçekleştirilmesini istemiştir. Aktaş ise kendi grubunun bunu gerçekleştirebileceğini belirtmiştir. Bu sırada Türkiye'deki El Kaide hücresi Ladin ile görüşmüştür. Aktaş bu eylemin gerçekleştirilebilmesi için Türkiye'ye dönmüştür. Adnan Ersöz ise finansmanın sağlanması için Pakistan'da kalmış, bu eylem gerçekleştirilmesi için Türkiye'den başka bir grup, aynı paraya bu işi yapacaklarını ileri sürmüşlerdir (Faraç, 2004: 126). Bu göstermektedir ki Türkiye'de El Kaide'nin taşeronluğunu yapacak ve buna istekli olan bazı unsurlar bulunmaktadır.

Aktaş, bu olay için gerekli parayı El Kaide mensubu Alaattin kod adlı Alaa Fettahi aracılığıyla almış ancak bu eylem gerçekleştirilemeden militanlar yakalanmıştır.

Militanlar Türkiye'de Beyyat-ı El İmama, Müslüman Gençlik ve Kuzey Irak'ta faaliyet gösteren Süleymaniyeli Necmeddin Faraj Ahmed önderliğinde aşırı dinci Araplardan oluşan Ensar El İslam gibi örgütlerin militanlarını örgüte kazandırmıştır.

İstanbul'daki eylemlerin gerçekleşmesi emrini veren kişi Harun İlhan'dır. Bu kişi eylem gerçekleştikten sonra yakalanmıştır. Şu an Kocaeli 1 nolu F tipi kapalı cezaevinde bulunmaktadır. Harun İlhan, Türkiye emiri Habib Aktaş'ın ve Gürcan Baç'ın Irak'ta savaşırken ölmesi sonucunda Türk El Kaidesi için önemli bir isim hâline gelmiştir (Ünlü, 2006: 14).

İstanbul Başsavcılığı'nca hazırlanan iddianameye göre Louai Sakka, El Kaide'nin özel görevli üst düzey yöneticisi olarak değerlendirilmiştir. 15-20 Kasım 2003 tarihinde İstanbul'daki bombalı eylemlerinin planlayıcısı olduğu ve eylem finansmanı için gereken 150 bin doları aktardığı belirtilmiştir (Erdem, 2006: 17).

Sakka ile Harun İlhan tanışmadıklarını belirtmiştir. İlhan'a göre Sakka'ya farklı bir misyon yüklenilmek istenmektedir. Sorgusu için CIA

gelmek istemiştir. Ancak hücreler şeklinde yapılanma söz konusu olduğundan iki militanın birbirini tanımamış olması muhtemeldir. Sakka'nın Zerkavi ile yakın ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. Bu sebeple dosyasının üzerine kaçabileceği ya da kaçırılabilceği yazılmıştır. Duruşmada savcı Sakka için müebbet hapis isteminde bulunmuştur (NTVMSNBC [web], 2006). Ancak, ağırlaştırılmış müebbet cezası almıştır.

İstanbul saldırıları sonrasında Türk El Kaide'den polisin yakaladığı ve tutukladığı kişilerin isimleri şunlardır: Fevzi Yitiz, Adnan Ersöz, Yusuf Polat, Harun İlhan, Osman Eken, Seyit Ertul, Baki Yiğit, Hamed Obysi ve Louai Sakka(Realist [web], 2006); tahliye edilenler ise şu kişiler: Mustafa Atlıhan, Şükrü Hakan Yiğit, Halil Ökçe, Ahmet Demir, Nurettin Gündüz, Servet Özcan, Abdülmenaf Dağaç, Mehmet Yılmaz, Suat Şarman, Hayrettin Basınlı, Cahit Öztürk, Ali Yaman, Murat İdrak ve İsmail Duru'dur.

Günümüzdeki Türkiye'nin El Kaide komutanı Ömer bin Abdulvedud olduğu ileri sürülmektedir. Bu kişi Türkiye doğumlu ve Türk vatandaşıdır. Çocukluk ve gençlik dönemini Türkiye'de geçirmiş, Bosna'daki savaşa katılmış ve burada El Kaide ile tanışmıştır. İstanbul'daki bazı cemaatlerle bağlantı kurarak Bosna'ya gitmiştir. Kendi aralarında El Kaide terimini kullanmadıklarını bunun yerine cihat kelimesini kullandıklarını ve bunu yapanlara mücahit dediklerini belirtmişlerdir.

El Kaide'nin basın ve istihbarat sorumlusu Ali İsa bin Ubeydullah'ın imzası ile İnternet üzerinden gelen yazısına göre, El Kaide'nin Türkiye komutanın Ömer bin Abdulvedud'un olduğunu; bu görevi Ladin'in temsilcilerinin ilettiği anlaşılmıştır. Abdulvedud, Türkiye'nin bin yıllık bir İslami geçmişine olduğunu ve bu mirasın Batılı güçlerce değiştirilmek istendiği belirtilmiştir (Subaşı, 2005: 227).

Abdulvedud, Türkiye'den Fethullah Gülen Cemaatinden, Nakşi Tarikatından kendilerine katılım olduğunu bildirmiştir (Subaşı, 2005: 27). El Kaide'ye Türkiye'den pek çok tarikat üyesi katıldığı anlaşılmaktadır. El Kaide uzantılarının Türkiye'deki tarikatlar ve cemaatlerle irtibatları yerel güçleri kullanma özelliği olması sebebiyle bağlantılar dikkat çekicidir.

Türkiye'nin El Kaide Komutanı olduğunu iddia eden 25 yaşındaki Ömer bin Abdülvedud kod adlı Avukat M.T. İzmir'de 10 Aralık 2006 tarihinde yakalanmıştır (Önce Vatan Dergisi [web], 2006). Gerçekleştirilmiş olan eşzamanlı operasyonlarla İzmir'de bu kişi yakalanırken Ankara ve İstanbul'da da El Kaide militanları ve İBDA-C elemanları olan kişiler yakalanmıştır. Avukat M.T. için 38 yıl istemiyle dava açılmıştır (Hürriyet Gazetesi, 2007: 23).

2. EL KAİDE TERÖR ÖRGÜTÜNÜN EYLEMLERİ

11 Eylül 2001 saldırılarıyla El Kaide terör örgütünün aktif olarak ortaya çıkmasından sonra "Küresel Terör" kavramları ortaya atılmıştır.

Dünyanın neresinde olursa olsun bir eylem gerçekleştirildiğinde insanların akıllarına El Kaide terör örgütü gelmektedir. El Kaide'nin bunca eylemi gerçekten gerçekleştirip gerçekleştirmediği tam olarak bilinmemekle birlikte bu eylemler ona mal edilmektedir. Hiçbir terör örgütü arkasında büyük güçler yani devlet destekleri olmadıkça bu şekilde rahat hareket edip böyle eylemleri gerçekleştiremeyecektir. El Kaide terör örgütü tarafından gerçekleştirilen ya da bu örgüt tarafından gerçekleştirdiği ileri sürülen eylemler aşağıda incelenmiştir.

a. 11 Eylül Öncesi Eylemleri

El Kaide terör örgütünün 11 Eylül 2001 tarihinden önce gerçekleştirdiği veya bu örgüt tarafından icra edildiği ileri sürülen eylemler, faaliyetler aşağıda kronolojik olarak sunulmuştur:

1 Aralık 1992: Yemen'de ABD'li Askerleri Hedef Alan Otel Bombalama Eylemleri.

23 Şubat 1993: New York'ta Dünya Ticaret Merkezinin bombalanması. Bodrum katında patlayan büyük bir bomba 8 kişinin ölümüne ve binden fazla insanın yaralanmasına sebep olmuştur.

3 ve 4 Ekim 1993: Mogadişu'da 18 Amerikan askeri öldürülmüştür.

1993: Ladin'in yardımcısı Muhammed Atif, ABD güçlerine nasıl saldırılacağına karar vermek amacıyla birçok kez Somali'ye gitmiştir.

9 Nisan 1994: Suudi Arabistan Hükûmeti, krallığın çıkarları ile çatışan ve kardeş ülkelerle olan ilişkileri bozma riski olan davranışları nedeniyle Ladin'i vatandaşlıktan çıkarmıştır.

1994-1995: El Kaide kampları Cezayir Silahlı İslami Grubunun üyelerini eğitmeye başlamıştır. Burada eğitim gören bazı GIA militanları Paris metrosunu bombalayarak 8 kişinin ölümüne sebep olmuştur.

Ocak 1995: Filipinlerde Papa'ya suikast girişiminde bulunulmuştur.

26 Haziran 1995: Etiyopya'nın başkenti Adis Ababa'da Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek'e yönelik suikast girişimi olmuştur.

Kasım 1995: Suudi Arabistan'ın başkenti Riyad'da beş ABD'li askerin ölümüne yol açan bombalama olayı meydana gelmiştir.

Kasım 1995: Pakistan'daki Mısır Büyükelçiliği'nin bombalanması sonucu 17 Kişi ölmüştür.

Haziran 1996: Suudi Arabistan'ın Hobar Kentinde 19 Amerikan askerin ölümüne yol açan patlama gerçekleştirilmiştir.

23 Ağustos 1996: Kâfirleri kutsal topraklardan kovun çağrısıyla ABD'ye cihat ilan edilmiştir.

18 Eylül 1997: Cemaati İslami militanları Kahire'deki bir müzesine ziyaret yapan bir tur otobüsüne saldırı düzenlemiştir. 9 Alman ve 1 Mısırlı ölmüştür (Anonymous, 2003: 199).

17 Kasım 1997: Mısır'da gerçekleştirilen saldırı sonucunda 58 turistin ölümüne sebep olmuşlardır (US State Department, 1997: 48).

Şubat 1998: Mısır, Bangladeş ve Pakistanlı birkaç küçük grupla birlikte Yahudilere ve Haçlılara karşı Uluslararası İslami Cephe'yi kurmuştur.

7 Ağustos 1998: Amerikan askerlerinin kutsal topraklara girişinin sekizinci yıldönümünde Kenya Ve Tanzanya'daki ABD Büyükelçiliklerine bombalı saldırı düzenlendi ve toplam 301 kişi öldü, 5000 kişi yaralanmıştır.

20 Ağustos 1998: ABD misilleme olarak Sudan'da bir fabrikayı ve Afganistan'daki eğitim kamplarını bombalamıştır. Ladin'in yakalanması için 5 milyon dolar ödül konmuştur.

23 Eylül 1998: İngiliz yetkilileri Londra'da, 7 El Kaide üyesini tutuklamıştır.

24 Eylül 1998: Olası bir El Kaide tehdidine karşı Hamburg'daki ABD elçiliklerini korumak için 100 kadar Alman polisi ve askeri görevlendirilmiştir.

13 Şubat 1999: Taliban Ladin'in Afgan kamplarında kaybolduğunu duyurmuştur.

7 Haziran 1999: FBI, Ladin'i en çok aranan 10 kişi listesine koymuştur.

10 Haziran 1999: Katar televizyonunda yayınlanan bir röportajda Ladin'in üzgün olduğu ve Afganistan'da savaşırken şehit olacağına inandığını belirtmiştir.

7 Temmuz 1999: Bill Clinton, Taliban'a Ladin'i barındırdığı için yaptırımlar uygulamaya başlamıştır. Yaptırımlar, ekonomik ve ticari yönden Ladin'le her türlü ilişkiyi yasaklamıştır.

30 Temmuz 1999: Taliban, Ladin'e güvenli bir sığınak sağlamak için cihadı bahane ederek onu Afganlıların konduğu olarak alenen çağırmıştır.

13 Ekim 1999: Ladin'in yardımcılarından Mahruz Hamduni, İstanbul'da Interpol tarafından havaalanında tutuklanmıştır.

16 Ekim 1999: BM güvenlik Konseyi, Taliban'a, Ladin'i sınır dışı edinceye kadar yaptırımlar uygulamaya başlamıştır.

20 Ekim 1999: El Kaide'nin sekiz kişilik komando biriminin iki üyesi, İran sınırını geçtikten sonra Türkiye'de yakalanmıştır.

19 Kasım 1999: Taliban'a karşı olan Kuzey İttifakı'nı destekleyen din adamları Ladin'in öldürülmesinin şeriat kurallarına göre yasal olduğuna dair fetva çıkarmıştır.

23 Ocak 2000: ABD Adalet Bakanlığı, El Kaide'nin yapısını gösteren belgeleri ortaya çıkarmıştır. Bu belgeler, para kaynakları, silahlar ve pasaportların nasıl elde edildiğine ilişkin bilgileri içermiştir.

22 Şubat 2000: Ladin'in sağlığının bozulduğunu ve El Kaide'nin yönetimini El Zevahiri'ye devredeceği belirtilmiştir.

Mart 2000: Başkan Clinton tarafından Bangladeş'teki bir köye yapılması planlanan ziyaret, Ladin ve El Kaide'nin olası bir saldırıya karşı önlem olarak iptal edilmiştir.

18 Eylül 2000: El Kaide'nin nasıl adam topladığını ve operasyonları nasıl düzenlediğini içeren ansiklopedisi ele geçirilmiştir.

12 Ekim 2000: Yemen'in Aden Limanında USS Cole'a yönelik intihar saldırısında 17 Amerikan denizcisi öldü, 39 kişi yaralanmıştır (Highbeam [web], 2006).

19 Aralık 2000: BM Güvenlik Konseyi, Afganistan'daki terörist kamplarını kapatmak ve Ladin'i yetkililere teslim etmek için Taliban'a bütün askeri yardımları yasaklayan 1333 sayılı kararı kabul etmiştir.

28 Aralık 2000: Alman polisi dört El Kaide üyesini, Frankfurt'ta, büyük miktarda silah ve patlayıcı madde ile birlikte ele geçirmiştir.

10 Ocak 2001: Kenya'da 8 El Kaide üyesi tutuklanmıştır.

14 Şubat 2001: Ladin'in eski iş ortağı Essam el Ridi, New York Güney Bölge Mahkemesindeki ifadesinde; Ladin'in Komisyoncu el Hacı ile birlikte Stinger füzelerini Pakistan'dan Sudan'a taşımak amacıyla özel bir uçak aldığı belirtmiştir (Özbek, 2002: 109).

11 Eylül 2001: İkiz Kulelere Ve Pentagon'a Düzenlenen Saldırılarda 3000 Kişi Öldü. 19 terörist kaçırdıkları uçaklarla Dünya Ticaret Merkezine ve ABD savunma Bakanlığı Pentagon'a intihar saldırılar yapmıştır. Mali kayıp oldukça fazladır. Ladin bu saldırıları açıkça üstlenmemiş ancak övgüyle bahsetmiştir (Demirel, 2003: 120).

b. 11 Eylül 2001: ABD'deki İkiz Kulelere ve Pentagon'a Saldırıları

(1) Eylemin Hazırlık Safhası ve Eylemin Gerçekleştirilmesi:

11 Eylül saldırısını gerçekleştirenler "Hamburg Hücresi" ve "Çekirdek Grup"tan oluşmuştur. Avrupa, Uzakdoğu ve Körfez'deki bazı örgüt elemanları, saldırı planlarının hazırlanması ve uygulanmasında etkili olmuştur (Burke, 2004: 277).

Çekirdek Grup; Ladin'in üst düzey yardımcılarından, iki genç Suudi Halid el Midhar ve Navaf el Hazmi'den oluşmuştur.

Hamburg Hücresi; Muhammed Atta, Ziyad Cerrah ve Mervan el Şehdi'den oluşan gruptur. Hamburg Hücresinin bütün üyeleri Almanya'ya 1992 ile 1996 arasında ayrı ayrı gelmişlerdir. Ortak arkadaşları ve özellikle Hamburg'un merkezinde bulunan, radikal bir cami olan El Kuds Camii çevresindeki sosyal ağlar sayesinde bir araya gelmişlerdir. En yaşlıları olan Atta'nın, grubun Almanya'ya gelen ilk üyesi olduğu belirtilmiştir. Grup bağımsız olarak geliştirdikleri planları uygulamalarını sağlayacak kaynaklara ulaşmak için 1990'larda bin Ladin'le ittifaka giden gruplarla örtüşmüştür.

Hava korsanlarından bir bölümünün görevi eğitimli pilotlar uçakları hedefe götürürken, yolcuları denetim altında tutmak olmuştur. Bu gruptaki 13 hava korsanından 12'sinin Suudi Arabistanlı olduğu öğrenilmiştir (Washington [web], 2001).

Muhammed Atta, Dünya Ticaret Merkezinin güney kulesine giren UA175'i kullanacak olan Mervan el Şehhi'yi Hamburg'taki el Kuds Camii'nde ya da Goethe Enstitüsünde tanımıştır. İkisi de eğitim için Almanya'da

bulunmuşlardır. Hamburg'taki hücrede bulunan bu kişiler Cerrah da dâhil 11 Eylülün mimarı oldukları ileri sürülmüştür (Burke, 2004: 285).

Hamburg hücresinin 1998 yılında faaliyette olduğunu savunanlar bulunmaktadır. Hücrenin 7 öğrenciden oluştuğunu ve dışarıya karşı yalıtılmış bir örgüt olarak değerlendirenler bulunmaktadır (Nehm, 2002: 48). Bu grupta Atta, Cerrah, el Şehhi, Bahaci, bin el Şibh ve Hamburg Teknik üniversitesinde okuyan Faslı Münir Mutasaddık ve Zekeriya Essebar yer almıştır.

Kasım 1999'da Atta, Cerrah, el Şehhi ve Bin El Şibh Afganistan' a gitmiştir (Frantz ve Butler, 2002). Bu ziyaret sırasında Alman yetkililere göre plan bu hücre tarafından yapılmış ve gerekli finansmanın sağlanması için oraya gidilmiştir. Ancak diğer istihbaratçılara göre Atta'nın ekibi uyuyan hücredir ve bu ziyaret ile uyandırılmıştır.

Afganistan'a gittikten sonra Atta, 31 uçuş okuluna e- posta göndermiştir. 26 Mart'ta Cerrah Florida'da Venedik'te bir uçuş okuluna kaydolmuştur. Haziran 2000'in sonuna gelindiğinde Atta, el Şehhi, Cerrah Amerika'ya gelmiştir. İkinci grupta bulunan el Midhar ve el Hazmi çoktan bu ülkede yerlerini almışlardır (Burke, 2004: 287). El Midhar ve el Hazmi 15 Ocak'ta ABD'de San Diego'ya yerleşmiş ve uçuş derslerine başlamışlardır.

Hava korsanlarının diğer kısmı ise Amerika'ya 23 Nisan ve 29 Haziran 2001 tarihleri arasında birerli ikiyeşerli gruplar halinde gelmişlerdir. Bunların çoğu Suudi Arabistanlı ve sabıkası olmayan kişilerden seçilmiş militanlardır.

25 yaşındaki Veyl ile 21 yaşındaki Velide el Şehri kardeşler, Suudi Arabistan'da Afganistan'a gelmişler ve burada Haldan kampına sonrasında ise el Faruk kampında kalmışlardır. Buradaki bağlantılar ile El Kaide kampına kaymışlardır. Belkemiği niteliğindeki hücrede bulunan diğer kişiler ise, Medine'deki bir kabilenin şefinin oğlu olan AA77 sefer sayılı uçakta ölen Mecid Mokid, Bureyde'deki Muhammed ibn Suud Üniversitesine gitmiştir. UA93'te ölen Ahmed el Nami ise Suudi Arabistan'daki Kral Halid İslam Hukuku Okuluna bitirmiştir.

Suudi gönüllülerin 11 Eylül saldırısına nasıl katıldıkları tam olarak belli değildir. Tahminlere göre 2000 yılında çekirdek El Kaide'nin üst düzey isimleri, Afganistan'daki eğitim kamplarındaki binlerce gönüllü arasından on-on ikisini seçmiştir. En istekli ve yetkin gönüllülerin gönderildiği el Faruk Kampı, bu işte kullanılmıştır. Özellikle Suudi vatandaşlarının seçilme sebebi ise ABD ile müttefik olduklarından dolayı vize konusunda sıkıntı çekilmeyecek olması olmuştur (Burke, 2004: 290).

Büyük ihtimalle ABD'ye yönelik saldırı kararının 1998 sonu ile 1999 sonu arasında Host, Kandahar, Celalabad ya da muhtemelen Kabil'de düzenlenen bir dizi toplantıda alındığı belirtilmiştir. Bu toplantılara kimin katıldığı tam olarak bilinmemekle beraber bin Ladin, el Zevahiri, Muhammed Atif, Ebu Zübeyde, Saif el Adil ve Halid Şeyh Muhammed, yani o dönemde Afganistan'da çekirdek El Kaide'yi oluşturan küçük grubun kilit üyelerinin toplantıya katıldığı belirtilmiştir (Burke, 2004: 291).

Remzi bin el Şibh'in 2002 yazının sonunda Karaçi'de saklandığı dönemde El Cezire muhabirine anlattıklarına göre Ladin'in planın geniş kapsamı ile olayı bilmediği, amaçlarını bilse bile operasyonun tüm ayrıntılarından haberdar olmadığını belirtmişlerdir. Uçakların kulelere çarpması ile oluşacak olan hasarı Ladin'in inşaat mühendisliği bilgisini kullanarak hesapladığı belirtilmiştir (Fouda ve Fielding, 2003: 52).

Ladin ve Zevahiri, Amerikanın kendi topraklarında vurulmasına ilişkin olarak hazırlanan planlarının ayrıntıları üzerinde çalışılmasını gönüllülere vermiş ve bunların seçilmesi işini de Atif ve Halid Şeyh Muhammed'e vermiştir. Şeyh el Cezire Televizyonuna vermiş olduğu bir söyleşide saldırı için uçakları kullanma fikrinin kendisine ait olduğunu belirtmiştir (Burke, 2004: 292).

Bazı istihbaratçılara göre aynı anda Hamburg hücresinin de aynı planı geliştirmiş olduğu sonucuna varılabilir. Hamburg hücresinin bu planı uygun zamanda El Kaide'nin çekirdek kadrosuna danıştığı değerlendirilmiştir. 1999 sonunda strateji toplantısının ardından grubun üst düzey askeri planlamacıları, Amerika'ya yönelik saldırı planının ayrıntılarını netleştirmeye

çalışmıştır. Halid Şeyh Muhammed el Cezire televizyonuna o dönemdeki en büyük sorunlarının Batı'ya aşına uygun insanların seçilmesi olduğunu belirtmiştir (Fouda ve Fielding, 2003: 52). Atta ve arkadaşlarının çekirdeğini oluşturduğu plan genişletilerek; El Hazmi ve el Midhar yeni plana dâhil edilmiş ve güvenlik gerekçesi ile de ayrı yerlerde tutulmuştur.

11 Eylül saldırıları, terörist gruplara yaklaşık olarak 500 bin dolara mal olmuştur. Bu meblağın İslami bankacılık sistemi dâhilindeki paralardan, Ladin'in yakın çevresinden çekilmiş olabileceği gibi bir ya da birkaç bağışçıdan toplanmış olabileceği belirtilmiştir. Paranın Dubai'deki bazı kişilerce hava korsanlarına gönderildiği belirtilmiştir (Intelligence Senate [web], 2002).

2000'in Ocak ayında Malezyalı güvenlik ajanları El Kaide terör örgütü elemanlarının CIA'in emriyle Kuala Lumpur'da buluştuklarını gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Örgüt elemanlarından birisinin ise Halid el Midhar olduğunu belirtmişlerdir. Bu dönemde el Midhar'ın birleşik devletlere birkaç kez girip çıktığı belirtilmiştir (Marrs, 2005: 126). Muhammed Atta'nın ise 2000'in başlarında beş ay boyunca ABD istihbarat birimleri tarafından izlendiğine dair raporlar olduğu belirtilmiştir.

Alman dergisi Focus, ABD'nin FBI ve CIA ajanlarının Atta'yı Mayıs 2000'de büyük miktarda kimyasal madde satın aldığı tespit edilmesi üzerine izlenmiş, buna göre ABD ajanları, Alman otoritelerine Atta hakkında bilgi vermiştir (Marrs, 2005: 127).

El Şehhi, el Hazmi ve el Midhar'a paranın Dubai üzerinden gönderildiği belirtilmiştir. El Şehhi Temmuz 2000'de Amerika'ya gelişinden kısa bir süre sonra Florida'daki Sun Trust bankasından Atta'yla birlikte ortak bir çek hesabı açmış sonraki üç ayda ise bu hesaba toplamı 109 bin 500 doları bulan; FBI'nın 11 Eylül saldırılarının ana mali kaynağı olan dört transfer yapılmıştır. Bu transferlerin ise yine Dubai'den yapıldığı belirtilmiştir. Belkemiği grubunun birçok üyesine nakit yardımda bulunulmuş Suudi Arabistan Amerika'ya giderken aktarma yaptıkları Dubai'de para seyahat çekine çevrilmiştir. Diğer militanlar ise yalnızca Suudi Arabistan ya da BAE

bankalarına ait yabancı çek hesaplarını ya da kredi kartlarını kullanmışlardır. Paranın büyük bölümü ise belkemiğinin Suudi olmayan tek üyesi BAE vatandaşı Faiz Ahmed üzerinden aktarılmıştır. El Kaide üyeleri güvene dayalı bir bankacılık işlemi olan havale işlemini kullanmamıştır (Burke, 2004: 295).

2001 yazının sonlarına doğru, 11 Eylül saldırılarının son hazırlıkları yapılmıştır. El Hamzi ve el Midhar'ın kaçırılmış bir uçakla pilotluk yapamayacağını anlaşılmaması üzerine San Diego merkezli hücreye onların yerini alacak yeni bir pilot bulunmuştur. Atta ise son yılını el Şibh ile diğerlerini koordine etmek amacıyla Avrupa ve ABD arasında seyahat ederek geçirmiştir. 11 Eylül için ABD'de Atta'nın üstünde bir kişinin bulunup bulunulmadığına dair bir kanıt bulunamamıştır. Ağustos'un son haftalarında Atta, ekiplerin hedeflerin yakınında toplanmasını sağlamıştır. Son dakika gözetimi ile araştırmalarını gerçekleştirmiştir. Ağustos 2001'in sonlarına doğru 19 eleman Amerika'nın doğu kıyısındaki motellere, otellere ve dairelere yerleşmeye başlamıştır.

29 Ağustos 2001 saat 03.00'te Atta, saldırıları için hangi tarihin belirlendiğini bildirmek için Hamburg'da Marienstrasse'deki dairesinden el Şibh'i aramıştır. Sonraki birkaç gün içinde hava korsanlarıyla bağlantılı 20 kişi Hamburg'dan ayrılmıştır. Ancak bu gruptan bazılarının kimliği belirlenememiştir (Burke, 2004: 297).

6 Eylül 2001'de Ladin, planın işlemekte olduğuna dair bir not almıştır. 10 Eylül akşamı hava korsanlarının tümü eyleme hazırlanmıştır. Eylemcileri cesaretlendirmek için mektuplar gönderilmiştir. Hava korsanlarına şehitler olarak cennetle ödüllendirilecekleri hatırlatılmıştır (ICT [web], 2001).

11 Eylül 2001'de saat 07.58'de United Airlines'ın UA175 sefer sayılı bir boeing 767 California, Los Angeles seferini yapmak üzere Massachusetts, Boston'daki Logan Uluslararası Havaalanından ayrılmıştır. Uçakta 61 yolcu, 11 mürettebat, 26 bin galon kerosen yakıtı bulunmakta olduğu belirtilmiştir. Kalkıştan kısa bir süre sonra Birleşik Arap Emirlikleri vatandaşı Mervan el Şeyhi liderliğindeki beş yolcu uçağının denetimini ele geçirmiştir. Bunlardan

bir dakika sonra Boeing 767, Amerikan Airlines'ın AA11 sefer sayılı uçağı UA175'in biraz önce geçtiğı piste girmiştir. O uçak da Los Angeles'a gitmek için havalanmıştır. AA11 81 yolcu, 11 mürettebat taşıyordu. Kalkıştan 14 dakika sonra Muhammed Atta adlı Mısırlı liderliğindeki beş adam tarafından kaçırılmıştır.

08.20'de, Amerikan Airlines'ın AA77 sefer sayılı uçağı, Boeing 757, Washington D.C.'nin dışındaki Dulles Uluslararası Havaalanından kalkmıştır. Uçak, Los Angeles'a gitmek için havalanmıştır. AA77'nin 58 yolcusu, 6 mürettebatı bulunuyordu. Uçakla son rutin telsiz bağlantısı 08.50'de kurulmuştur. Dört dakika sonra uçak güneye doğru izinsiz bir dönüş yapmış ve kısa süre sonra da telsiz bağlantısı kesilmiştir. 08.42'de, UA93 sefer sayılı United Airlines uçağı Newark'tan kalkmıştır. Bu da 37 yolcusu ve 7 mürettebatıyla San Francisco'ya giden bir başka Boeing 757'dir.

AA11, 08.35'te New York'taki Dünya Ticaret Merkezi'nin kuzey kulesine çarpmıştır. Yarım saat sonra on milyonlarca televizyon izleyicisinin önünde UA175 güney kuleye girmiştir. 09.39'da AA77 Pentagon'un batı kanadına çarpmıştır. UA93 saat 10.03'te Pennsylvania, Stoney Creek kasabası yakınlarındaki bir bataklığa düşmüş; uçaktaki herkesin öldüğü belirtilmiştir (Intelligence Senato [web], 2002).

Saat 10.02 iken ikiz kulelerden birinde büyük bir patlama meydana gelerek dev kule çökmeye başlamıştır. 11 Eylül sabahı kaçırılan uçak sayısının 4 olduğu belirtilmiştir. Büyük binalardaki insanlar tahliye edilmiş; saat 10.16 itibariyle Manhattan'ın bütün giriş ve çıkışlar tamamen yasaklanmıştır. İnsanlar arasında ise yalan haberlerin yoğunluğu dikkati çekmiştir (Demirel, 2003: 148).

Saat 10.30'da ise diğer ikiz kule de çökmüştür. 4000'e yakın insan bu saldırılar neticesinde hayatını kaybetmiştir. Saat 10.42'de ise ABD'nin Pensylvannia eyaletinde büyük bir yolcu uçağının kaçırıldığı ve uçağın Beyaz Saray'a yöneldiğı gerekçesi ile savaş uçaklarınca düşürüldüğü belirtilmiştir.

Pentagon gerçekleştirildiğı iddia edilen saldırılar sırasında Amerikan Savunma Bakanı Donald Rumsfeld'in de orada bulunduğu ve son anda dışarı

çıkartıldığı öğrenilmiştir. Bu saldırıda Pentagon'un hedef alınmasının sebebi olarak Amerika'nın saldırılara anında müdahale edilmesinin engellenmek istenmesi şeklinde değerlendirilmiştir (Vatandaş ve Aydın, 2004: 26).

New York'taki saldırılar sonrası Florida'ya yaptığı geziyi keserek Washington'a döneceğini bildiren ABD Başkanı'nın Ulusal Güvenlik Konseyini toplamak üzere Beyaz Saray'ın altındaki bomba sığınağında korunması düşünülmüş ancak sonrasında Washington dışında koruma altına alınmıştır. Saat 12'de ABD'li yetkililer Başkan Bush'u korumaya almışlardır. Savaş uçakları eşliğinde Başkan Bush saatlerce havada tutulmuştur. Saldırılar sonucunda 19 terörist dört uçakla üç binaya çarparak 3.800 kişinin ölümüne sebep olmuştur (Burke, 2004: 30).

(2) Eylemi Gerçekleştirenler

Amerikan Hava Yolları'nın Boston'da Los Angeles'a giden 11 sefer sayılı uçağı, Amerikan saati ile 08.45'te insanları Dünya Ticaret Merkezinde yakalamıştır. Yine aynı havayoluna ait Washington Dulles Havaalanından kalkan 77 sefer sayılı diğer bir uçak da güney kuleye çarpmıştır.

Amerikan Havayollarının Boston'dan kalkarak Los Angeles'a giden 175 sefer sayılı diğer bir yolcu uçağı da Pentagon'un batı kanadına çakılmıştır. New Jersey Newark'tan kalkarak San Francisco'ya giden 93 sayılı diğer yolcu uçağı ise Somerset'te düşmüştür.

Saldırılar sonrası eylemleri biri Japon diğeri Filistinli iki örgüt üstlenmiştir. Amerika yetkililerine göre sorumlu ise Ladin ve El Kaide terör örgütü olarak değerlendirilmiştir. Olayın ABD'nin kendi bünyesindeki bazı devlet istihbarat kurumlarınca organize edildiğini açıklayanlar olmuştur. İsrail Gizli Servisi Mossad'ın yapmış olabileceğine dair düşünceleri olanlar da bulunmuştur. Pakistan Gizli Servisi (ISI) eski başkanı General Hamid Gül, bu tarz bir operasyonun Mossad tarafından gerçekleştirilebileceğini belirtmiştir. Hamid Gül'e göre, birinci uçağın düşmesi ile Pentagon arasında 75 dakikalık bir süre bulunduğunu ve bu süre zarfında Pentagonun hiçbir şey yapmadığını belirtmiş ve ayrıca bu saldırının Amerikanın işi olduğunu belirtmiştir (Demirel, 2003: 173).

Ladin bu olayla ilgili olmadığını açıklamıştır. Amerika tarafından 11 Eylül saldırılarının bir numaralı faili olarak gösterilen Ladin, Pakistan'ın Peşaver kentinde bulunan Afgan İslami Basın Ajansına gönderdiği açıklamada ABD'nin onu suçladığını ancak bu eylemi asla kendisinin yapmadığını belirtmiştir. Ladin, yardımcısı Abdüssamed aracılığıyla ajansa gönderdiği açıklamada bu eylemi yapanların kendi çıkarları için yaptıklarını, bu tür eylemlere izin vermeyen Molla Ömer'e bağlı olduğunu belirtmiştir. Bu açıklamadan sonra El Kaide liderine Molla Ömer sahip çıkmıştır (Demirel, 2003: 174).

13 Aralık 2001 yılında CIA'nın ele geçirdiği bir kasette ise Ladin olayı üstlenmiş ve eylemin başarısından bahsetmiştir.

ABD'nin 11 Eylül'ü Ladin'in yaptığına dair müttefikleri için hazırlamış olduğu gizli belgede Uluslararası toplumun saldırıları El Kaide'nin yaptığına ve Taliban'ın teröristleri beslediğine dair Kuzey Atlantik Antlaşması Teşkilatının (NATO), 5. maddesini yürürlüğe sokarak, 12 Eylül 2001'de 56. BM Genel Kurulunda bir numaralı kararı çıkararak ve 28 Eylül 2001 1373 sayılı kararı; 12 Eylül 2001 1368 sayılı kararı; 19 Aralık 2001 1333 sayılı kararı, 15 Ekim 2001 1267 sayılı kararı ile geçirilerek kabul edildiği belirtilmiştir (Demirel, 2003: 217).

Amerikan yetkililerinin yapmış olduğu çalışmalar sonucunda 14 Eylül 2001 tarihinde eylemi gerçekleştirenlerin kimlikleri belirlenmiştir. İkiz kulelerden ilkinе çarpan 11 sefer sayılı uçakta bulunanlar: Valid el-Şeri Aka Valid el-Şeri, Muhammed ATTA, Abdul Alomari, Satam Sugami; Dünya Ticaret Merkezinin ikinci kulesine çarpan Amerikan Hava Yollarına Ait ikinci uçağı kaçıranlar: Mervan el-Şeyhi, Fayez Ahmet, Mohald el-Şeyhi, Hamza el-Hamdi, Ahmet el-Hamdi olarak belirlenmiştir.

Pentagon'a çarpan üçüncü uçaktaki teröristler: Halid el-Mihdhar, Mecid Mokid, Navaf el-Hazmi, Salim el-Hazmi 'dir. Mindhar'ın ve Hazmi'nin El Kaide'nin militanları olduğu ABD'li yetkililerce tespit edilmiştir (Demirel, 2003: 218).

Pennsylvania'da düşen dördüncü uçakta bulunduğu öne sürülen uçakta bulunanlar: Ahmet el-Haznevi, Ahmet elNami, Zaid Jarrah, Said el-Hamdi'dir (Demirel, 2003: 175). Uçağı kaçırın ise Ziyad El Cerrah'tır. 11 Eylül saldırılarının lojistik desteğini ise Remzi Binalşip yapmıştığı belirtilmiştir (Milliyet [web], 2003).

FBI yapmış olduğı çalışmalar sonucunda teröristlerin Almanya'nın Hamburg kentinde uzun süre kaldığını bu şehirde pilot eğitimi aldığı belirtilmiştir. 11 Eylül saldırılarını gerçekleştiren hava korsanları ile Hamburg'taki El Kaide hüccresinin bağlantıları saptanmıştır.

Şüphelilerden önde geleni Muhammed Atta olmuştur. Florida'daki Huffman Aviation uçuş okulunda uzun süre uçuş eğitimi alan Atta'nın ikiz kulelere çarpan uçağı kullandığı iddia edilmiştir (Yeni Şafak [web], 2001).

18 Eylülde çıkan News Week dergisinin askeri kaynaklardan derlediğı bilgiler ışığında; eylemci olan 19 kişiden üçünün, ehliyetleri ve otomobil ruhsatlarında, adres olarak Pensacola/Florida'daki bir askeri üssü (The Naval Air Station) gösterdiklerini yazmıştır. Dördüncü bir kişinin Montgomery/Alabama'daki askeri akademide (Air War College) strateji ve taktik dersleri aldığını, beşinci bir kişinin ise San Antonio/Teksaş'taki bir askeri üssün (Lackland Air Force Base) dil okulunda İngilizce öğrendiğı tespit edilmiştir. Dördüncü ve beşinci 'eylemciler'in Suudi Arabistan ordusuna mensup pilotlar olduğı belirtilmiştir (Yeni Şafak [web], 2001).

Her ne kadar ABD bu saldırıyı gerçekleştiren olarak Ladin'i suçlamışsa da yeterli kanıtları ortaya koyamadığı için pek çok kişi bu açıklamalardan memnun kalmamıştır.

11 Eylül saldırılarından aylar önce Ladin'in adamlarının ABD'de yolcu uçağı kaçırma planları Bush'a her gün sunulan çok gizli istihbarat raporları olan "Top Secret threat Matrix"de de yer aldığı Beyaz Saray sözcüsü Ari Fleishher tarafından da belirtilmiştir (Demirel, 2003: 181). Ancak Sözcü, uçakları füze olarak kullanacaklarının tahmin edilmediğini ileri sürmüştür.

New York Times gazetesinin haberine göre Arizona'daki FBI yetkilisi bir kişi 11 Eylöl'den aylar önce ABD'de uçuş eğitimi alan Orta Doğu kökenli kişilerin Ladin bağlantılı olabilecekleri iddiası ile soruşturulmalarını istemiştir. Ancak FBI'nın bu uyarıyı ciddiye almadığını iddia etmiştir.

11 Eylöl saldırılarından sonra Arap medyasında ise İsrail Gizli Servisi MOSSAD'ın Dünya Ticaret Merkezinde alışan personelinin işe gitmediği iddialarını ortaya atmıştır. İddialara göre İsrail iç istihbarat örgütü 'Shabak' ikiz kulelere yapılacak eylemden önceden haberdar olduğu ve Ürdün'de çıkan 'el-Watan' gazetesine göre, binalarda alışan İsrailileri o gün işe gitmemeleri konusunda uyarmıştır. İsrail'de çıkan Yadiot Ahranot gazetesi ise, o gün New York'ta yapılacak bir Musevi festivaline gitmesi beklenen Başbakan Ariel şaron'un seyahatini de Shabak'ın engellediğini yazmıştır (Kıvanç [web], 2001).

Yuval Dror imzalı Ha'aretz "İki Odigo alışanı DTM saldırısını öngören mesaj aldılar" başlıklı haberine (26 Eylöl 2001) göre: "Anında mesaj servisi olan Odigo, ikiz kulelere 11 Eylöl günü yapılan saldırıyla ilgili olarak, iki çalışanının, saldırıdan iki saat önce mesaj aldıklarını belirtmiştir (Kıvanç [web], 2001).

Lübnan'da çıkan Daily Star gazetesinde Rita Bustani imzalı bir haberde İlerici Sosyalist Parti lideri Walid Jumblatt'ın saldırılardan CIA ve Mossad'ı suçlamış, Orta Doğu lâbirentlerini ve süpergü politikalarını iyi bilen Jumblatt, bir törende: "Saldırıların ardında istihbarat örgütleri var; amaç savaş çıkartıp Orta Doğu'yu işgal etmek" tezini savunmuştur (Yeni şafak [web], 2001).

Bazı iddialara göre Amerika'nın içinde Aryan Nation ve Aryan Action adlı iki ırkçı ve faşist saf Amerikalılar Beyrut'taki toplantıda İslami radikal gruplarla ilişki kurarak 11 Eylölü gerçekleştirilmesinde etkili olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca Beyrut'taki bu zirvede Alman neo- Nazilerin de etkin bir şekilde temsil edildiği belirtilmiştir (Turgut, 2001: 47).

11 Eylöl saldırılarının Amerikan derin devletinin işi olduğunu düşünönlör de bulunmaktadır. Bu eylemi Ladin'in üstlenmemesi ve Amerika

içinde doğudan batıya en uzun mesafede beş saat seyahat edebilen depoları dolu dört uçağın aynı anda kaçırılması üç ayrı hedefi vurmayı başarması bu düşünceyi savunan kişilerin temel dayanağını oluşturmuştur (Demirel, 2003: 186).

ABD'de intihar saldırılarının Amerikan'ın içinden yardım aldığına dair düşünceler de bulunmaktadır. Saldırıların düzenlendiği saatlerde Florida'da bulunan Başkan George Bush, Washington'a dönmeye çalıştığı sırada, CIA yetkilileri, Başkan'ın uçağı Air Force One için, "Air Force One, bir sonraki hedefimiz" şeklinde bir mesaj almıştır (Vatandaş ve Aydın, 2004: 27). Washington'daki kaynaklara göre, burada en şaşırtıcı nokta, teröristlerin, "Air Force One, bir sonraki hedefimiz" şeklindeki mesajını, Beyaz Saray'ın çok gizli, özel şifresiyle iletmeleri olmuştur. Washington yönetiminin en çok merak ettiği konular arasında, teröristlerin Beyaz Saray şifrelerini nasıl ele geçirdikleri olmuştur. Bu özel şifreli sözcüklerin kullanılmasının, Beyaz Saray, gizli servis, Federal Soruşturma Bürosu FBI, Federal Havacılık Kurumu veya CIA içinde de, teröristlerin yardımcılarının olduğuna işaret ettiği tartışılmıştır (Yeni Şafak [web], 15 Eylül 2001).

11 Eylül saldırılarının gerçekleşmesi ile ilgili olarak pek çok soru akla gelmektedir. Uçaklar kaçırıldıktan çarpmaya kadar geçen yarım saatlik sürede uçak rotalardan sapmış olarak uçmuştur. Havalimanı kuleleriyle, uçakla telsiz bağlantısı kurmamıştır. Pilotların da kaçırılma sinyali vermedikleri belirtilmiştir. Ayrıca Pentagon'un hava sahasına girebilmek için çok gizli kodlar kullanılması gerektiği bilinmektedir. Bunda da anlaşılmaz bir durum vardır. Uçakların bulunan kara kutuları ise boş çıkması da ilginç olan bir diğer konu olmuştur.

Dünyanın en büyük istihbarat örgütüne sahip olan Amerika'nın bu eylemi önceden tespit edememesi de dikkatlerin üzerine çekilmesinde etkili olmuştur. CIA, FBI ve NSA nasıl olmuş da böyle bir olayı tespit edememiştir. Dünyadaki tüm telefon konuşmalarını süzen, seçilmiş 100 ya da 150 kelimelik çok stratejik kelime ve imalar bir görüşmede sık olarak geçtiğinde hemen o görüşmeyi kayda alan, Amerika'nın ve İsrail'in herhangi bir terörist saldırıdan en az üç ay önce haberdar olmasını sağlayan, dünyayı takip

etmek için kullanılan Echelon sistemi (Marrs, 2005: 124) gibi bir sistemi kullanan NSA nasıl olmuş da Amerikan İstihbarat yetkililerince 1998 yılında planlandığı belirlenen 11 Eylül olaylarının gerçekleşme sürecinde hiçbir şey yakalayamamıştır.

İkiz Kulelere ilk uçağın çarpması kaza olarak yorumlanabilirken 18 dakika sonra ikinci uçağın diğer kuleye çarpmasına kadar Amerikan yetkililerinin tamamen elektronik aygıtlarla koordine ve kontrol edilen bir düzenekte nasıl bir ihmal yapabildikleri sorusunu akla getirmiştir.

11 Eylül saldırılarından bir ay önce CIA Başkanı George Tenet, El – Mecelle dergisine verdiği demeçte Amerika'nın Ladin'i adım adım takip ettiğini ve Ladin'in zeki birisi olduğunu ancak ABD istihbaratını atlatacak kadar güçlü bir askeri komutan olmadığını da belirtmesi saldırıların El Kaide tarafından yapılmadığının düşünülmesine sebep olmuştur (Vatandaş ve Aydın, 2004: 29).

ABD başkan adaylarından Lyndon La Rouché 11 Eylül sabahı Salt Lake City, Utah'taki K-TALK sabah radyosunda canlı yayında bulunmuştur. Yerel saate göre 07.15-09.00 saatleri arasında saldırılar yaşanmadan önce ve yaşanırken söyleşi gerçekleşmiştir. La Rouché bu söyleşi sırasında böyle bir eylemin Orta Doğu'lu bir sarıklı tarafından gerçekleştirilemeyeceğini ve bunun Amerika'nın kurumlarında programlı bir tepki için kasıtlı bir kışkırtma olduğunu belirtmiştir (Laroucheinnet [web], 2001).

2004 ABD başkanlık adayı olarak ilan edilen Lydon LaRouché'nin ifadesi ile 11 Eylül, 1inci Dünya Savaşını çıkaran İngiltere ve 2nci Dünya Savaşını çıkaran Almanya'nınla aynı maksatla yapılmıştır. Kontrol edilemeyen bölgeleri de hâkimiyet alanına alarak yeni hâkimiyet alanı oluşturmak; böylelikle yeni geliştirilen silahların da denenmesini, mevcut ekonomiyi durgunluktan kurtarmayı ve petrol kaynaklarının ele geçirilmesiyle tüm dünyayı kendi kontrolleri altına almayı hedefleyen ABD'nin gizli bir operasyonu olarak değerlendirmiştir (Laroucheinnet [web], 2001).

Eski CIA ajanı olan Michael Ruppert ise saldırıların CIA tarafından gerçekleştirildiğini savunmuştur. Ruppert hazırlamış olduğu rapora göre ABD,

bu saldırıyı yıllar öncesinden planlamaya başlamış ve aşamalı olarak uygulamaya geçirmiştir. 1998-2000: ABD eski başkanı Bush, savunma sanayi şirketi Carlyle Group adına Suudi Arabistan'a gitmiştir. Kraliyet ailesinin yanı sıra Ladin'in ailesi ile görüştüğü belirtilmiştir (FTW [web], 2001).

Buna göre; Mayıs 2001'de: Eski bir CIA ajanı olan Dışişleri Bakanı Yardımcısı Richard Armitage, CIA başkanı George Tenet'le Pakistan'a gitmiştir. Devlet Başkanı Pervez Müşerref'le gizli bir görüşme yapmıştır. Bu gezi sırasında Tenet Pakistan Gizli Servisi (ISI) Başkanı General Mahmud Ahmed'le de görüşmüş ancak konuyla ilgili detaylar verilmemiştir.

Temmuz 2001'de: Üç Amerikalı yetkili; Tom Simmons (ABD'nin eski Pakistan büyükelçisi), Karl Inderfurth (Dışişleri Bakanlığı eski Güney Asya müsteşarı), Lee Coldren (Dışişleri Bakanlığı eski Güney Asya uzmanı) Berlin' de Taliban temsilcileriyle görüşmüş ve ABD'nin Ekim' de Afganistan'a askeri bir harekât düzenleyeceğini söylemiştir. Toplantıda Rus ve Alman istihbaratçılar da bulunmuşlardır.

Amerikan Savunma Bakanlığı görevlisi Dr. Jeffrey Starr, Ocak ayında Tacikistan'ı ziyaret etmiştir. Gazete, Amerikan sınır komandolarının Kırgızistan'da eğitim gördüğünü, Tacik ve Özbek özel kuvvetleri birliklerinin de Alaska ve Montana'da eğitim aldıklarını bildirilmiştir.

Pakistan Gizli Servisi şefi General Mahmud Ahmed, 11 Eylül saldırısını gerçekleştiren teröristlerin elebaşı Muhammed Atta'ya 100 bin dolar para göndermiştir. Haberi FBI doğrulayınca Ahmed istifa etmiştir.

Temmuz 2001'de: Alman İstihbarat Servisi BND, CIA'yı ve İsrail Gizli Servisi Mossad'ı, Orta Doğulu teröristlerin ticari uçakları kaçırarak Amerikan ve İsrail kültürünün önemli sembollerine saldıracakları konusunda uyarmıştır.

Ağustos 2001'de FBI, Boston' da Ladin'le bağlantılı İslamcı bir militan yakalamıştır. FBI'ın yaptığı sorgulamada El Kaide'nin önemli yöneticilerinden biri olan adamın uçuş dersleri aldığı ve üzerinde Boeing uçaklarının kullanma kılavuzu bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Rus istihbaratı CIA'yı 25 terörist pilotun bir intihar saldırısı için eğitim aldığı konusunda uyarmıştır. Bu konudaki haberler Rus basınında yer almıştır.

4 ile 14 Temmuz 2001 tarihleri arasında Ladin, BAE'nin, başkenti Dubai'deki Amerikan hastanesinde böbrek tedavisi görmüştür. Hastanede CIA yetkilileriyle görüşmüştür.

Ağustos 2001 başında Rusya lideri Vladimir Putin, Rus istihbaratına ABD'yi havaalanlarına ve hükûmet binalarına düzenlenebilecek saldırılar konusunda uyarma talimatı vermiştir.

9 Eylül 2001: Bir İran vatandaşı Amerikan polisini arayarak Dünya Ticaret Merkezi'ne bir saldırı yapılacağını ihbar etmiştir. Telefon görüşmesi Alman istihbaratı tarafından da doğrulanmış ancak CIA'in hiçbir tedbir almadığı görülmüştür.

10 Eylül 2001 tarihlerinde Falkland Savaşı'ndan beri yurtdışına gönderilen en büyük İngiliz askeri gücü olan 25 bin asker "Temel Hasat" tatbikatı için Arap yarımadasının Pakistan'a en yakın noktasında bulunan Umman'a gitmiştir. Aynı dönem de iki Amerikan savaş gemisi de Arap Körfezi'ne hareket etmiştir. 17 bin Amerikan askeri "Parlak Yıldız" tatbikatına katılmak üzere Mısır'daki 23 bin NATO askerine katılmıştır. Bütün bu askeri güçler 11 Eylül Öncesi bölgeye konuşlanmıştır.

6 ve 7 Eylül 2001'de United Hava Yolları'nın 4744 hissesi borsada satışa çıkarılmıştır. Hisselerin çoğu CIA direktörü A.B. "Buzzy" Krongard'ın 1998 yılına kadar yöneticisi olduğu DeutscheBank/ AB Brown tarafından satın alınmıştır.

6 ile 11 Eylül 2001 tarihleri arasında United ve Amerikan Havayollarının satışı normale göre yüzde 600 artmıştır. Diğer havayolu şirketlerinde ise böyle bir hareketlilik yaşanmamıştır.

11 Eylül 2001'de Muhammed Atta'nın yakın arkadaşı olan ISI şefi General Mahmud Ahmed, Taliban adına görüşmelerde bulunmak üzere Washington'a gelmiştir.

11 Eylül 2001'de Uçaklar 08.15'te kaçırılmasına rağmen 09.05'e kadar ABD başkanı bu konuda uyarılmamıştır. Genelkurmay 4 uçağın kaçırıldığını bildiği hâlde savaş uçaklarına kalkış emri vermek için 75 dakika beklemiştir. Hava Kuvvetleri'ne ait savaş uçakları 09.30'da havalanmış ancak çok geç kalmıştır. Federal Havacılık Dairesi bu konuda uçakların kaçırıldığı bölgelerin radarlar tarafından görülemeyen kara delikler olduğunu ve İkiz Kuleler'e çarpana kadar uçakları radardan takip edemedikleri açıklamasını yapmıştır.

Bu incelemeleri sonucunda Eski CIA ajanı Ruppert olaydan Amerika'nın haberi olduğunu ve CIA'nin düzenlediğini iddia etmiştir.

Bağımsız ABD Ulusal Araştırma Komisyonu'nun raporunda 11 Eylül saldırılarını gerçekleştiren kişilerin pasaportlarındaki ABD'ye giriş vizelerinin sahte olmasına, vize başvurularında yanlış beyanda bulunmalarına göz yumulduğu, ülkede kalacak adres bile gösteremeyen kişilere ülkeye giriş izni verildiği belirtilmiştir. Ayrıca ABD sınır görevlilerine Suudi Arabistan uyruklulara karşı sert tavır takınılması yönünde talimat verildiği de belirtilmiştir (Karakoç, 2006: 68).

San Francisco Valisi Willie Brown 11 Eylül sabahı New York'a uçmak için plan yaptığı ancak bir gün önceki sabah onu birisinin arayarak o gün havayollarını kullanmaması gerektiğini belirttiklerini söylemiştir (Thomas ve Hosenball, 2001: 97).

11 Eylül saldırısı sonrasında Dünya Ticaret Merkezi'nin 1993 yılındaki saldırı ertesinde tamiri için çalışmış olan bir mimar Dünya Ticaret Merkezini her türlü terör eylemine, yangına ve çeşitli saldırılara karşı korumalı olarak yaptıklarını ancak bu şekilde nasıl olup da kulelerin çöktüğünü anlamadığını belirtmiştir (You Tube [web], 2006). Ancak daha sonra gelen raporunda beyanını değiştirmiştir. Bu da Dünya Ticaret Merkezinin alttaki kolonlarına patlayıcı koyulduğu iddialarının ortaya atılmasına sebep olmuştur.

Brigham Young Üniversitesi Fizik Profesörü Steven Jones, jetlerin kulelere çarpmasının ve ardından çıkan yangının, binaların çökmesi için

yeterli olamayacağını iddia etmiştir. Kulelere önceden yerleştirilen uzaktan kumandalı bombaların patlatılarak binaların yıkıldığını savunmuştur. Normal şartlar altında ikiz kulelere çarptığında kuleleri delip geçmesi gerekirken anında kulelerin içinde infilak etmesi ve binaların fizik kurallarına meydan okurcasına yıkılmakta iken tüm camlarının patlamasını da binaya bomba yerleştirildiği ihtimalini güçlendirdiğini belirtmiştir.

İkiz Kulelerin çöküşü 9 saniyede gerçekleşmiştir. Uzmanlar, hiçbir binanın bu kadar hızla çökemeyeceğine işaret etmiştir. Binaların ancak kat kat ve uzun sürede çökmesinin mümkün olduğunu belirtmişlerdir. Sadece çeliğin erimesi sonucunda bu olayın gerçekleşebileceği ancak çeliğin erimesi için gerekli olan ısıнын ise 1500 santigrat olduğunu ve uçak yakıtının 800 santigrat dereceden fazla ısı oluşturmayaacağı belirtilmiştir (Der Spiegel, 2006: 56).

Pentagon'a çarpan uçakla ilgili olarak da bu cismin uçak değil, füze olduğu savunulmuştur. Uçağın açtığı deliğın 19 metre olduğu ve 38 metre olan uçağın kanat boyunun nasıl olup da bu ölçüde olduğu da herkesi şaşırtmıştır. Görüntüleri analiz eden uzmanlar cismin hızının 810-900mt/sn olarak hesaplandığını ve eğer 600 km/saat ile uçuyorsa bir Boeing'in hızı 160mt/sn olması gerektiği belirtilmiştir. Pentagon'a çarpan cismin hızının ise Boeing'in çarpış hızından 5-6 kat fazla olduğu belirtilmiştir (Sayın, 2006: 22).

11 Eylül saldırılarında Dünya Ticaret Merkezinin ikinci binasının vurulmasından yaklaşık on dakika sonrasında CNN, saldırıyı düzenleyen teröristin Ladin olduğunu duyurmuştur (Karakoç, 2006: 64). Bu terör eylemini önceden tespit edemeyen aradan geçen onca zamana rağmen ikinci ve üçüncü saldırının önlenmesinde aciz kalan ABD'nin, eylemleri yapanları bu kadar kısa sürede açıklaması oldukça ilginçtir.

Bir grup Stratejist kullanılan uçakların uzaktan kumanda edilen bomba yüklü birer yakıt ikmal uçağı olduğunu belirtmiştir. Esasen yolcu uçağı olduğu iddia edilen uçakların pencerelerinin olmadığının görülmesi dikkat çekicidir. Ayrıca 4 kara kutunun da okunamaz olduğunun ve yangında

teröristin pasaportunun sağlam çıkmasının tesadüf olmadığını iddia etmişlerdir (Karakoç, 2006: 66).

11 Eylül saldırıları, ABD'nin Pearl Harbour baskınından sonra ülkesinde gördüğü ve en çok kayıp verdiği bir diğer saldırı olmuştur. Ancak bu iki saldırı ile ilgili olarak dikkat edilmesi gereken noktalar bulunmaktadır. Roosevelt döneminde ikinci dünya savaşı içerisinde yer almak isteyen ABD, savaşa istekli olmayan halkına savaşın meşru olmasını göstermesi gerekmiştir. Nitekim Pearl Harbour saldırılarının gerçekleştirileceğinin istihbaratının önceden alındığı ancak bir önlem alınmadığı bilinmektedir. Bu saldırılardaki sorun pek çok tarihçi tarafından o dönemde ABD içinde farklı gruplaşmalar olduğu ve istihbaratın yeterince diğer kurumlara iletilmediği şeklinde açıklanması ile ifade edilmiştir.

Pearl Harbour ile Amerika, İkinci Dünya Savaşı sonrası oluşumlarda yer almış, bölgesel şekillenmeleri kaçırmamıştır. Amacının da bu olduğu düşünülmektedir. Yine aynı şekilde Orta Doğu'ya ilişkin düşüncelerinin gerçekleştirilip ilk olarak Afganistan'a operasyonla müdahale edilmesi ve diğer bölge ülkelerine de müdahale etmesi 11 Eylül saldırısı ile meşrulaştırılmak istenmiştir. Bu sebeple 11 Eylülle ilgili olarak önceden alınan istihbaratlar değerlendirilememiştir ya da değerlendirilmek istenmemiştir.

(3) Eylem Sonrası Tepkiler

Saat 12.24'te Fransız Haber Ajansını arayan bir kişi saldırıyı Japon Kızıl Ordusu adına üstlenmiştir. HAMAS, saldırıyla bağlantılarının olmadığını açıklamıştır. Filistin'deki İslami Cihad örgütü ise bu saldırılar sayesinde Amerikalıların Filistinli halkın neler çektiğini daha iyi anlayacaklarını belirtmiştir.

Almanya eski Başbakanı Gerhard Schröder, saat 13.01'de ABD'ye gerçekleştirilen saldırıların tüm medeni dünyaya yapıldığını belirtmiştir. Amerikan Kongre liderleri ise saldırıyı kınayarak, Başkan Bush'a her türlü desteği vereceklerini bildirmişlerdir.

Türkiye'den o zamanki Dışışleri Bakanı İsmail Cem yaptığı açıklamada, Türkiye'nin Amerikanın acısını paylaştığını ve gereken her şeyin yapılacağını belirtmiştir (Demirel, 2003: 152).

Tüm dünya liderleri olayla ilgili olarak kınama mesajları göndermiştir. Her ülke Amerika'ya yardım tekliflerinde bulunmuş ve bundan sonraki gelişmelerde Amerika'ya yardım edeceklerini belirtmiştir. Özellikle İtalyan Dış İşleri Bakanı Renato Ruggieronun bu olayla ilgili olarak yapmış olduğu saptama oldukça doğrudur. Ruggiero, yaşanan olayın dünyanın kaderini değiştirebilecek olan büyük bir trajedi olarak görmüştür.

Her ülke üzüntülerini bildirirken Irak yönetimi, ABD'deki terörist saldırı dalgasının ABD'nin insanlığa karşı işlemiş olduğu cinayetlerin ürünü olduğunu iddia etmiştir.

ABD ölü sayısını net bir şekilde açıklamaktan kaçınmış, Amerikan Hava Yolları iki adet uçağının düştüğünü ve 262 yolcusunu kaybettiğini ifade etmişse de hiçbir zaman ölen yolcu isim listesi açıklanamamıştır.

ABD yetkililerinin Ladin'i saldırılardan sorumlu olarak ilan etmesine karşın; 12 Eylül 2001'de saat 00.36 iken Ladin, saldırılarla ilgisi olmadığını ancak saldırıyı gerçekleştirenleri tebrik ettiğini belirtmiştir.

11 Eylül saldırıları sonucunda Amerikan doları diğer para birimleri yanında değer kaybetmiştir. Avrupa Borsalarında da 4-5 puan düşüşlere sebep olmuştur. Saldırılarda ise yolcu uçaklarının kullanılması birçok uçak şirketinin iflas etmesine sebep olmuştur. Dev binaların saldırı sonucu çökmesi petrol fiyatlarının da yükselmesine sebep olmuştur. Piyasadaki altın fiyatları da değer kazanmıştır. 11 Eylül saldırıları ekonomiyi oldukça derinden etkilemiştir.

11 Eylül saldırıları Müslüman olan bir grup tarafından gerçekleştirildiği için tüm dünyadaki Müslümanlar, diğer dine inanan kişilerce rahatsız edilmiştir. Yabancı ülkede yaşayan Müslümanlar özellikle terörist olarak görülmüştür.

Amerika saldırılardan sorumlu tuttuğu Ladin'in ve El Kaide'nin kamplarının Afganistan'da olduğu gerekçesi ile öncelikle Taliban lideri Molla Ömer'den Ladin'i istemiş ancak verilememesi üzerine 7 Ekim 2001 tarihinde askeri operasyon emri verilmiştir. Bu Operasyona "Sonsuz Özgürlük" adı verilmiştir. Öncelikle Kabil, Kandahar ve Celalabad vurulmuştur. İngiltere'de bu operasyon sırasında ABD'li askerlerin yanında yer almıştır. Bu saldırılar sırasında Ladin'in ikinci adamı Muhammed Atif öldürülmüştür. Sonrasında ise Irak'a operasyon gerçekleştirilmiştir.

c. 11 Eylül Sonrası Eylemleri

20 Mart 2002'de Lima'daki ABD Büyükelçiliği yakınlarında bomba yüklü bir aracın patlaması sonucu 9 kişi öldü, 30 kişi yaralanmıştır.

11 Nisan 2002'de Tunus'un güneyindeki tatil beldesi Cerba adasında bir sinagoga düzenlenen saldırıda, 14'ü Alman turist 21 kişi öldü, 22 kişi yaralanmıştır. Saldırının sorumluluğunu El Kaide üstlenmiştir.

22 Nisan 2002'de Filipinlerde meydana gelen patlamalarda 14 kişi ölmüş 50 kişi yaralanmıştır. Meydana gelen patlamaları El Kaide bağlantısı olan Ebu Sayyaf örgütü üstlenmiştir.

8 Mayıs 2002'de Pakistan'da, tersane çalışanlarını taşıyan otobüse bomba yüklü araçla düzenlenen saldırıda 11'i Fransız 14 kişi ölmüş, 20'den fazla kişi yaralanmıştır. Pakistan mahkemesi, yasa dışı hareket-ül mücahidin grubunun 3 üyesini suçlu bulmuştur.

14 Haziran 2002'de Pakistan'ın Karaçi kentindeki Amerikan Konsoloslugu önünde infilak eden bomba yüklü araç, 9 Pakistanlının ölümüne, 50 kadar kişinin yaralanmasına yol açmıştır. Bu saldırıyla ilgili olarak da Hareketül Mücahidin grubunun 4 üyesi suçlu bulunmuştur.

12 Ekim 2002'de Endonezya'nın Bali Adasında, bir diskotek ile bar restorana düzenlenen çifte saldırıda, çoğu turist 202 kişi hayatını kaybetmiştir.

Ekim 2002'de Yunanistan'ın açıklarında bir Fransız gemisine saldırı düzenlenmiştir. Meydana gelen patlamayı Aden-Abyan İslami Ordusu üstlenmiştir. Bu grubun El Kaide'nin bir kolu olduğu ve saldırının bizzat El Kaide tarafından düzenlendiği söylenmiştir.

28 Kasım 2002'de Yemen'deki hükûmet binalarının bulunduğu bölgelerde sabahın erken saatlerinde patlamalar meydana gelmiştir. Kenya'da, Mombasa'daki İsraillilere ait bir otele bomba yüklü araçla düzenlenen saldırıda 3'ü israili 18 kişi öldü, 40 kişi yaralanmıştır. Aynı sıralarda, Mombasa'dan havalanmakta olan İsrail havayolu şirketi Arkia'nın bir uçağına da 2 füze fırlatıldı, ancak uçağı isabet etmemiştir.

12 Mayıs 2003'de Suudi Arabistan'ın başkenti Riyad'da 3 ayrı yerde gerçekleştirilen bombalı intihar saldırılarında 9'u Amerikalı 35 kişi öldü, 194 kişi yaralanmıştır. ABD, saldırıyla ilgili olarak El Kaide'yi suçlamıştır.

16 Mayıs 2003'de Fas'ta, yabancıların gittiği restoran ve barlara yönelik 5 ayrı saldırı düzenlenmiştir. Saldırılarda 44 kişi ölmüştür. Saldırıyla ilgili olarak, El Kaide ile dolaylı bağlantısı olan Selefçi Cihad Grubu üyeleri suçlu bulunmuştur.

7 Haziran 2003'de Afganistan'da, Alman Barış Gücü askerlerini taşıyan otobüse düzenlenen intihar saldırısında 4'ü asker 6 kişi ölmüş, 31 kişi yaralanmıştır. Almanya El Kaide'yi suçlamıştır.

5 Ağustos 2003'de Endonezya'nın başkenti Jakarta'da, Marriott Otel'i'ne düzenlenen bombalı saldırıda 10 kişi ölmüş, 150 kişi yaralanmıştır. Endonezya İslam Cemaati Grubunu suçlamıştır.

19 Ağustos 2003'de Bağdat'taki BM karargâhına düzenlenen bombalı saldırıda BM Irak temsilcisi Sergio Vieira De Mello'nun aralarında olduğu 22 kişi ölmüştür. Saldırıyı El Kaide'ye bağlı olduğu belirtilen Şehit Ebu Hafs El Mısri Tugayları üstlenmiştir.

15 Kasım 2003'de İstanbul'da İki Sinagogu hedef alan eşzamanlı bombalı intihar saldırısında 24 kişi ölmüştür. Saldırı sonrası yapılan

operasyon neticesinde eylemin El Kaide bağlantılı Türkiye unsurları tarafından gerçekleştirildiği ortaya çıkartılmıştır.

20 Kasım 2003'de İstanbul'da İngiliz Konsolosluğuna ve HSBC Bank Genel Müdürlüğüne düzenlenen bombalı intihar saldırısında 31 kişi ölmüştür. Saldırı sonrası yapılan operasyon neticesinde eylemin El Kaide bağlantılı Türkiye unsurları tarafından gerçekleştirildiği ortaya çıkartılmıştır.

11 Mart 2004'de Madrid'te 4 tren istasyonu havaya uçuruldu. El Kaide bombaları Atocha Tren İstasyonunu Sabah Saat 07.37'de yerle bir etmiştir. Patlamalarda 199 kişi hayatını kaybetmiş, 500'den fazla kişi de yaralanmıştır. Patlama 14 Mart 2004'te yapılan İspanya genel seçimlerini de etkilemiştir. Bu olay, tarihe "Avrupa'nın 11 Eylülü" olarak değerlendirilmiştir.

21 Nisan 2004'de Suudi Arabistan'ın Riyad kentinde güvenlik güçlerinin idari merkezlerinin bulunduğu Genel Güvenlik binasının 15 metre uzağında bomba yüklü iki araç patlatılmıştır. Patlamada 10 kişi ölmüş, onlarca kişi yaralanmıştır.

27 Nisan 2004'de Suriye'nin başkenti Şam'da patlama sesi duyulmuştur. Meze mahallesindeki BM bürolarının bulunduğu binaya saldırı düzenleyen 3 kişi güvenlik görevlilerince öldürülmüştür. Saldırganların kullandığı otomobil de daha sonra patlamıştır.

21 Temmuz 2005'de İngiltere'nin başkenti Londra, tam iki hafta önce 56 kişinin öldüğü intihar saldırıları sonrası bugün de heyecan dolu saatler yaşamıştır. Kentte, bugün meydana gelen bir dizi patlama, yoğun bir güvenlik operasyonun başlatılmasına yol açmıştır.

25 Temmuz 2005'de Saatler gece yarısını gösterdiğinde, Mısır'ın turistik kenti Şarm El-Şeyh'te meydana gelen patlamada 88 kişi ölmüş; 200'den fazla kişi de yaralandı. Ölenlerin arasında 5 de Türk vardır.

10 Ağustos 2005'de Londra'da Orta Doğululara benzediği için Brezilyalı genç öldürülmüştür (Demirel, 2005: 45).

19 Ağustos 2005'de Ürdün'ün Akabe Limanında Amerikan savaş gemilerine roket atılmıştır. Ürdün makamları Akabe limanındaki bir depodan 19 Ağustos 2005 sabahı yerel saatle 8.30'da limanda bulunan iki Amerikan savaş gemisine katyuşa roketleri atıldığını bildirmiştir. Gemilere isabet etmeyen roketlerden birinin bir askeri depoya, diğerinin de askeri hastane yakınına düştüğü belirtilmiştir. Saldırıda bir ürdün askeri ölmüş, bir asker de yaralanmıştır.

9 Kasım 2005'de Ürdün'ün başkenti Amman'da üç turistik otele bombalı saldırılarda 60 kişi ölmüştür. Ölenler arasında Hz. Muhammed'in hayatının anlatıldığı Çağrı filminin yönetmeni Mustafa Akkad ve kızı da bulunmaktadır (Mercan, 2006: 203).

(1) El Kaide Terör Örgütünün Türkiye'deki Eylemleri

El Kaide'nin eylemleri için seçtiği ülkelerden birisi de Türkiye olmuştur. 15 Kasım 2003 Cumartesi günü saat 09.30 sıralarında Beyoğlu'ndaki Neva Şalom Sinagogu ile aynı gün ve aynı saatte Şişli'deki Beth İsrail Sinagogu önünde patlayan bombalar; 20 Kasım 2003 Perşembe günü saat 10.55 sıralarında Levent'teki HSBC Bank Genel Merkezi ve Beyoğlu'ndaki İngiliz Başkonsolosluğu ön kapısı önünde bomba yüklü kamyonların patlatılması eylemlerinde masum insanlar hayatını kaybetmiştir. Yüzlerce kişi yaralanmıştır.

Sinagog saldırılarının hazırlık aşamasında görev alan Harun İlhan dünyada ABD ve İsrail'in hukuk tanımazlığının devam etmesi hâlinde dünyanın çeşitli yerlerindeki ABD, İsrail ve İngiliz hedeflerine yönelik olarak her yerde saldırı gerçekleştirebileceklerini belirtmiştir.

Türkiye'deki El Kaide adına eylem düzenlenmesi talimatını veren kişinin Ladin olduğu belirtilmiştir. Saldırıları sonrasında yakalanan örgüt militanlarının ifadelerine göre ise Türkiye'deki sorumlularından üç kişi eylem düzenlemek için Ladin'den izin istemiştir. El Kaide Türkiye sorumlularından Baki Yiğit ve Adnan Ersöz ile Hüseyin kod adını da kullanan örgütün Türkiye Emiri Habib Akdaş Türkiye'de eylem düzenlemek isteyen kişiler olarak belirtilmiştir. Bin Ladin'e bu isteklerini örgütün askeri kanat sorumlusu Ebu el-

Mısri aracılığıyla ilettiklerini belirtmişlerdir. El-Mısri aracılığıyla Ladin'le bir görüşme yapılması sağlanmıştır. Habib Aktaş ve Baki Yiğit 11 Eylül öncesinde Afganistan'da kendi aralarında, batılı hedeflere yönelik olarak bir saldırı düzenlenmesi gereğini konuşmuşlardır. Türkiye'de eylem yapma isteklerini Ladin'in yardımcısı Ebu Hafs'a iletmışlerdir. Ladin'in fikre olumlu baktığı Türkiye'deki unsurlardan Adana ve İncirlik Hava Üssü ile o dönemdeki Mersin Limanına gelen İsrail yolcu gemisine yönelik eylem yapılıp yapılamayacağını sormuştur. Türkiye'de öncelikle bu hedeflere yönelik istihbarat çalışması yapılmıştır. İncirlik üssündeki aşırı güvenlik önlemleri bu eylemden vazgeçilmesine sebep olmuştur.

Yeni hedefler tespit edilmiştir. Bunlar İstinye'deki ABD Konsoloslugu, Beyoğlu'ndaki Neva Şalom Sinagogu, Şişli'deki Beth İsrail Sinanogu ve Levent'teki HSBC Bankasının Genel Müdürlük binası, İsrail konsoloslugu ve o dönemde Antalya'nın Alanya ilçesine gelen İsrail yolcu gemisi olmuştur. Yapılan istihbarat çalışmaları sonucunda İsrail Konsolosluğunun müstakil bir yerde bulunmaması sebebiyle bu saldırıdan vazgeçildiği belirtilmiştir. Bomba yüklü araç Alanya'ya gitmiş ancak hava koşulları yüzünden İsrail gemisinin iki hafta üst üste gelmemesi sebebiyle bu araç İngiliz Konsolosluğuna yönlendirilmiştir. Eylem planlarının yapılması ise 2002 yılının ilkbahara yaz dönemine denk gelmiştir. Örgüt üyeleri hazırlık safhasında gerekli olan finansı sağlamak amacıyla Ladin'in yardımcılarıyla irtibata geçmiştir. İlk amaçlarının 2003 yazında bu eylemlerin gerçekleştirilmesini sağlamak olmuştur. Gerekli olan para; temin edildikten sonra, araç temini, iş yeri kiralama, şirket kurma, eğitim CD'leri hazırlama, patlayıcılarda kullanılacak kimyasal maddelerin alımında kullanılmıştır.

Afganistan ve Pakistan'daki El Kaide yöneticilerinin de onayı alındıktan sonra intihar eylemlerinin hazırlanacak olan bomba yüklü kamyonetlerle gerçekleştirilmesine karar verilmiştir. Gerekli malzemelerin temini için 2002 yılı Haziran ayında çalışmalara başlanmıştır.

Örgüt militanlarından Yusuf Polat, verdiği ifadede Türkiye'deki hedeflerinin yalnızca bunlarla sınırlı olmadığını belirtmiştir. Polat kendilerine saldırı emirlerinin Yasir kod adlı Feridun Uğurlu ve Habib Akdaş tarafından

verildiğini belirtmiştir. İstinye'deki Amerikan konsolosluğu'nun güvenlik duvarları sebebiyle eylem planından çıkarıldığı belirtilmiştir.

El Kaide'nin Türkiye Emiri Habib Akdaş ile örgütün Türkiye'deki üst düzey sorumluları Adnan Ersöz ve Harun İlhan, Türkiye'de düzenlenecek eylemlerin planlarını hazırlamıştır. Eylem planına göre ülke içindeki farklı noktalara ölüm arabaları ile intihar saldırıları düzenlenecektir. Eylemler hazırlanacak bomba yüklü kamyonetler ile intihar saldırıları şeklinde gerçekleştirilecektir.

Habib Akdaş bomba yapımı konusunda uzman olduğu için bombaları onun yaptığı belirtilmiştir. Kimyevi çalışmaların yapılabileceği bir iş yerinin kurulması gerekmiştir. Bu iş yerinin, bir deterjan firması olması kararlaştırılmıştır. Bu firmaların kuruluşu ve burada yapılacak işleri Habib Akdaş ve Gürcan Baç üstlenmiştir. İş yeri kontratı Gürcan Baç adına yapılmıştır. Ancak firma Fevzi Yitiz adına açılmıştır. Bu işyerinde yürütülen faaliyetler Habib Akdaş tarafından anlatılmıştır.

Saldırıların düzenleneceği hedefler belirlendikten sonra bomba yüklü kamyonetlerin hazırlanması, intihar eylemcilerinin saldırı için bilgilendirilmeleri ve saldırı günlerine ait eylem planlarının çıkartılması kalmıştır (Demirel, 2005: 116).

Şişli'deki saldırıların gerçekleştirilmesinden önce Yusuf Polat, Beth İsrail sinagogunun bulunduğu bölgedeki kapalı yolları telefonla bildirerek onların yönlendirilmesini sağlamıştır. Beth İsrail Sinagoguna saldırıyı Mesut Çabuk gerçekleştirmiştir. Eş zamanlı olarak diğer eylemci Gökhan Elaltuntaş Neva Şalom Sinagoguna düzenlenecek intihar saldırısını gerçekleştirmiştir.

Yapılan planlar hedeflerine ulaşmış bu sırada sinagogta bulunan Yahudiler ile caddeden geçen halktan ölenler ve yaralananlar olmuştur. Bu saldırıda biri polis 25 insan ölmüş, 303 kişi de yaralanmıştır (Yılmaz, 2003).

20 Kasım 2003'te Levent'teki HSBC Bankasının Genel Müdürlük Binası ve Beyoğlu Galatasaray Meşrutiyet Caddesi üzerinde bulunan

İngiltere Başkonsolosluğu bombalanmıştır. 32 kişi hayatını kaybetmiş, 450 kişi de yaralanmıştır (Yılmaz, 2003).

İlk saldırı HSBC Bankasının Levent'teki Genel Müdürlük Binası önünde gerçekleşmiştir. Buradaki saldırıda 11 kişi hayatını kaybetmiştir. Beyoğlu'nda meydana gelen saldırının hedefi İngiltere'nin İstanbul Başkonsolosluğu olmuştur. Saldırıda İngiltere'nin İstanbul Başkonsolosu Roger Short ile yardımcısı Anette Elizabeth Kunna hayatlarını kaybetmiştir. Beyoğlu'ndaki saldırıda ikisi polis toplam 16 kişi hayatını kaybetmiştir.

9 Mart 2004 gecesinde El Kaide sempatizanı iki kişi "Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasına" bağlı "Kartal Yakacık" binasında silahlı ve bombalı bir saldırı düzenlemişlerdir. Bu saldırılar sırasında 2 kişi hayatını kaybetmiştir. 40 kişi yaralanmıştır.

İstanbul'da 2003 Kasım ayında gerçekleşen bombalı saldırıların planlayıcılarından Abdülkadir Karakuş'un Bağdat'ta yakalandığı ve Ebu Garib Cezaevi'ne konduğu açıklanmıştır. Bomba eylemlerinden sonra El Kaide'nin Türkiye yapılanmasının lideri Habib Akdaş ile Azat Ekinci, Gürcan Bağ, Abdülkadir Karakuş ve Burhan Kuş'un Irak'a kaçtıkları belirlenmiştir. Türkiye, Karakuş ve Kuş'un iadesi için başvuruda bulunmuştur. İstanbul saldırılarını planlayan isimlerden Abdülkadir Karakuş'un Bağdat'ta ABD askerleri tarafından yakalandığı ortaya çıkmıştır.

Akdaş'ın Irak'ta öldüğüne dair kaset ortaya çıkmış, incelenmek üzere İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne getirilmiş, burada dayısı olduğu tespit edilen A. K. tarafından ölen kişinin Akdaş olduğu teşhis edilmiştir.

Türkiye'ye İstanbul saldırıları ile radikal İslamcı bir terör örgütü hatırlatılmış ve "Yaratılan Küresel Terör" politikalarına dâhil edilmek istenmiştir.

(2) El Kaide Terör Örgütünün İspanya'daki Eylemleri

11 Mart 2004'te Madrid'de El Kaide 4 tren istasyonunu havaya uçurmuştur. Bu saldırı ülkede yapılacak olan genel seçimlerden üç gün önceye rastlatılmıştır. Eylemi ETA'nın gerçekleştirdiği sanılmıştır. Hangi

örgütün tam olarak gerçekleştirdiği bilinmeyen ancak El Kaide'nin gerçekleştirildiği düşünülen saldırıda, El Kaide bombaları Atocha tren istasyonunu sabah saat 07.37'de yerle bir etmiştir. Burada 199 kişi hayatını kaybetmiş, 500'den fazlası da yaralanmıştır (Demirel, 2005: 158).

Saldırıları, İspanya'da 14 Mart 2004'te yapılan genel seçimleri etkilemiştir. ETA'ya karşı başarılı olmuş ve ülkeyi huzura kavuşturmuş olan Aznar başarısızlığa uğramıştır (Woodworth, 2004). Terör olaylarının, İspanya Hükûmeti'nin ABD'ye verdiği destekten kaynaklandığına inanan İspanyollar, oylarını savaş karşıtı olan Zapatero'ya vermiştir. Yeni hükûmet saldırıyla ilgili 39 kişiyi tutuklamıştır. Hükûmetin ilk icraatlarından biri de Irak'taki askerlerin geri çekilmesi olmuştur. Bu nedenle El Kaide, Madrid eylemleriyle istediğini elde etmiştir.

Eylemi gerçekleştirenler Fas İslam Savaşçıları Grubu'na mensup Faslı ve Cezayirli teröristler olduğu belirtilmiştir. İspanyol güvenlik güçleri olaydan bir süre sonra, Madrid Leganes'de El Kaide bağlantılı bu örgüte ait bir hücre evini tespit etmiştir. 3 Nisan 2004 tarihinde eve bir operasyon düzenlenmiş ancak baskını sezen 7 terörist bombaları patlatarak bulundukları evi ve kendilerini havaya uçurmuşlardır (Global Terörizm [web], 2004).

El Kaide'nin Madrid saldırısı onun ve onun müttefiki grupların öncelikli hedefinin Batının olduğunu düşündürmüştür (Gunaratna, 2004).

(3) El Kaide Terör Örgütünün Londra'daki Eylemleri

İngiltere ABD'nin en yakın müttefiki olması ve Irak Afganistan gibi olaylarda ona destek vermesi nedeniyle El Kaide için doğal bir hedef hâline gelmiştir (Independent [web], 2005). Aralık 2004'te radikal İslamcı gruplara yakın bir web sitesinde İngiltere'nin Irak savaşındaki tavrı nedeniyle bir hedef hâline geldiği açıkça ortaya konulmuştur. Ayrıca Usame bin Ladin ve Ayman El Zevahiri'nin söylemlerinde İngiltere halifeliğinin yıkılmasının sorumlusu, Filistin Sorununun en önemli mimarı, Keşmir Sorununun yaratıcısı ve Iraklıları bombalayan ülke olarak tasvir edilmiştir (BBC [web], 2003).

İngiltere'nin; Çeçenistan, Keşmir, Filistin ve Irak konularındaki politikaları müslüman gençler arasında büyük bir öfke yarattığı düşünülmüştür. Yabancılaşmanın asıl nedeni ise, modern İslami kimlik ile modern laik kimlik arasında çelişkiye düşmek ve buna bağlı olarak ortaya çıkan kimlik bunalımları olarak tespit edilmiştir.

Avrupa'nın birçok ülkesinde son zamanlarda artış gösteren İslam fobisi ve bunun yarattığı sorunlar, gençlerde aşırılıkçı çevrelere kayma eğilimini arttırmıştır. İslamcı örgütlerin ülke içindeki çabaları önemli bir etken olarak değerlendirilmiştir. Sosyo ekonomik koşulların ağırlaştırdığı yaşam koşulları İslamcı teşkilatların etkinliğini artırması için zemin hazırlamıştır (Global Security [web], 2004).

2004 Madrid saldırıları sonrasında Gilles Kepel ve Jean Louis Bruguere gibi radikal İslamcı gruplar üzerine çalışmaları ile tanınan uzmanlar da yeni hedefin Avrupa ve özellikle de Londra olacağını belirtmiştir (New Yorker [web], 2004).

7 Temmuz 2005'te sabah saatlerinde arka arkaya patlamalar meydana gelmiştir. Biri iki katlı otobüste, üçü metroda olmak üzere dört büyük patlama olmuştur. İngiltere'nin başkenti Londra'da arka arkaya meydana gelen patlamalarda 56 kişi ölmüş; 150'si ağır 700'den fazla kişi de yaralanmıştır.

El Kaide'ye bağlı olduğunu söyleyen bir grup, İslamcı bir internet sitesinde yayımladığı mesajla saldırıyı üstlenmiştir. Londra polisi ise eylemlerden önce uyarı almadıklarını, saldırıda intihar bombacılarının kullanıldığını ya da El Kaide'nin sorumlu olduğu iddialarını doğrulayamayacaklarını söylemiştir (BBC [web], 2005).

Eylemler, dünyanın en zengin liderlerinin Afrika'da yoksulluk ve iklim değişikliği gündemiyle İskoçya'da toplandığı günde meydana gelmiştir. Patlamaların hepsi, milyonlarca Londralının işlerine gitmek üzere evden çıktığı sırada ve yaklaşık bir saat içinde meydana gelmiştir.

Patlama saat 08.51'de Liverpool Street istasyonuna girmek üzere olan metroda olmuştur. İkinci patlama saat 08.56'da Russell Square ve King's Cross istasyonları arasındaki metroda meydana gelmiştir. Saat 09.17'de Edgware Road metrosunda üçüncü patlama olmuştur. Saat 09.47'de Tavistock meydanındaki otobüste meydana gelen dördüncü patlama ile Londra halkı ve İngiliz yöneticilerde panik havası başlamıştır.

Patlamalar binden fazla kişinin yaralanmasına neden olurken ikisi Türk 56 kişi ölmüştür. Dört ayrı intihar eylemcisi, sırt çantalarında getirdikleri patlayıcılarla havaya uçmuştur. Bu kişilerin İngiliz vatandaşı oluşu, yetkilileri şaşırtmıştır. Kenti saran kamera görüntülerinden, intihar eylemcilerinin kimlikleri ortaya çıkmıştır. Saldırıları "El Kaide'nin Avrupa Cihadı Gizli Örgütü" üstlenmiştir.

Londra 21 Temmuz 2005 Perşembe günü, 56 kişinin öldüğü 7/7 saldırılarından tam iki hafta sonra, yeni bir eylem dizisine sahne olmuştur. Üç metro istasyonu ve bir otobüste aynı anda gerçekleşen patlamalarda ölen olmamıştır.

Warren Street, Shepherd's Bush ve Oval istasyonlarında, sadece fünüye patlamasından oluşan patlamalar meydana gelmiştir. Hackney'de bir otobüste gerçekleşen patlama, aracın camlarının kırılmasına yol açmıştır. Bir süre paniğe neden olan olaylar sırasında 3 metro hattı trafiğe kapatılmıştır. Saldırıları 7/7 olaylarında olduğu gibi El Kaide'ye bağlı Ebu Hafs El-Misri Tugayları üstlenmiştir. Eylemler sanki bu kez bir uyarı niteliğinde olmuştur. Polis saldırganları kısa sürede tespit ederek ele geçirmeye başlamıştır. Yapılan saldırılarla İngiltere de ABD'nin yanına çekilmeye çalışılmıştır.

3. 11 EYLÜL'ÜN DÜNYAYA VE TÜRKİYE'YE ETKİLERİ

Masum insanların ölümüne sebep olan terörizm 11 Eylül 2001'den itibaren boyut değiştirmiştir. 1990'lar sonrası terör kavramı değişmiş ve terörizmde ideolojik boyutlar ön plana çıkmaya başlamıştır (Drake, 1998: 55).

11 Eylül olayları sonrasında her ne kadar kimi yazarlara göre küresel terör tehlikesi ortaya çıkmışsa bile, bazı yazarlar ise "sentetik terör" (Tarpley,

2006: 59) kavramının ortaya çıktığını iddia etmişlerdir. Bu terör olayının devlet destekli, yanlış kişilerin bayraktarlığının yapıldığı suni, yapay bir terör kavramı olduğu şeklinde belirtilmiştir. Popüler politik meşruluğun sağlanabilmesi için çoğu devlet tarafından bu terör kullanılmaktadır. Bir ülkede politik ve ekonomik kriz bulunuyorsa devlet destekli terörün gerçekleşebileceğinden söz edilmiştir. Bu terör çeşidinde aldatılan kişilerin, köstebeklerin, profesyonellerin, medyanın ve kontrol eden kişilerin bulunduğu belirtilmiştir.

Büyük ülkeler çeşitli İslami yapılanmaları kullanarak kendi millî menfaatlerinin gerçekleştirilebilmesi için çalışmaktadırlar. Bu çerçevede birçok bölgedeki İslami faaliyetler desteklenmiştir. Bugün itibariyle ABD dünyanın birçok bölgesinde konuşlanma yoluna gitmiştir. Suudi Arabistan'dan sonra Balkanlar, Özbekistan, Türkmenistan, Afganistan, Gürcistan ve Irak'ta güçleri bulunmaktadır. BM'lerdeki Amerikan etkinliği ise artmıştır. 11 Eylül sonrasındaki süreçte ABD dünya egemenliğini daha da kuvvetlendirmiştir.

11 Eylül 2001'den sonra Bush "Ya Bendensin Ya Da Düşmanımsın" çift kutupluluğuna "Önleyici Saldırı Doktrini" eklenmiştir. Bu doktrine göre ABD kendisine yönelik bir saldırı ihmalinin olgunlaşmasını beklemeyecek, tehdit henüz anlamlı bir varlık göstermeden ona müdahale edecektir. Bir müddet sonra ise Dick Cheney'in %1 Doktrini bütün bunlara eklenmiştir. Düşman devletlerden herhangi birinin kitle imha silahları edindiği yönündeki %1'lik şüpheye %100'lük bir kesinlikle bakılacaktır (Balci, 2006: 42).

ABD ve Avrupa ülkeleri terörle mücadele konusunda yasalar çıkartmaya başlamıştır. Yasaların değişmesi ile barış, huzur, demokratik hak ve özgürlüklerin sağlanması yoluyla güvenliğin teminini öngören devlet gitmiş yerine güvenliğin temini uğruna barıştan, huzurdan, temel hak ve özgürlüklerden vazgeçebilen bir sistem hâline gelmiştir.

Kollektif savunma anlayışı yeniden ön plana çıkmış ve NATO'yu sadece nükleer tehdide karşı ve ikinci öncelikli bir yapılanma olarak görmek

isteyen Avrupalı üyeleri, NATO'nun önemini yeniden anlamaya başlamışlardır.

Avrupa ülkeleri Avrupa kıtasında kendilerini tehditten uzak görmüşlerdir. Ancak İspanya ve Londra'da gerçekleşen saldırılar sonrasında terörün onları da tehdit edebileceğini görmüşler, politikalarını ve güvenlik sistemlerini ona göre geliştirmişlerdir.

11 Eylül saldırıları sonrasında Batılı devletler dünyadaki önceliklerini yeniden belirlemeye başlamışlardır. Batı devleti öngörülebilirlik ve tahmin edilebilirlik üzerine kurulu pozitivist bir medeniyettir. Terörün öngörülebilir olmaması ve çözüm için şimdiye kadar öne sürülen teorilerin New York, Londra ve İspanya saldırıları sonrasında çözüm bulamaması sebebiyle Batılı toplumları huzursuz etmeye başlamıştır.

11 Eylül saldırıları sonrasında ABD'ye Orta Doğu'da istemediği oluşumlara daha rahat müdahalede bulunma şansı vermiştir. 11 Eylül saldırıları sonrasında ABD teröristlere destek verdiği iddia ettiği ülkelere meşru yollardan müdahale şansı yakalamıştır. 11 Eylül sonrasında oluşan konjonktür ABD'nin yapmak isteyip de yapamadığı bazı uygulamalar için son derece uygun bir ortam yaratmıştır. 11 Eylül saldırısı sonucunda yenedünya düzenini kurarken ABD, uluslararası örgütleri kullanmadan hareket etmeye başlamıştır.

11 Eylül sonrasında Rusya devlet başkanı Putin'in yapmak istediği Asya Platformu gerçekleştirilememiştir. Rusya, Çin, Hindistan ve Japonya arasında gerçekleşmesi planlanan işbirliği ortamı bozulmuştur. Hindistan ve Pakistan arasındaki çatışmalar yeniden gündeme gelmiş ve her iki ülkeyi ABD'ye daha bağımlı hâle getirmiştir. ABD Rusya yaklaşması yalnızca Asya Platformunu değil, Avrupa Rusya ilişkilerini de etkilemiştir. Askeri yönü ağır basan ABD merkezli bir dünya düzeni Amerika'nın çıkarları doğrultusunda yeni bir zemin kazanmıştır. 1990 sonrasında Dünyada savunma harcamaları azalmışken 11 Eylül 2001 sonrasında artma eğilimi göstermiştir. Bundan en fazla payı ABD almıştır. Orta Asya ve Kafkasya

petrol ve doğal gazının alternatif çıkış yolları ABD'nin denetimine girmiştir (Özbek, 2002: 46).

11 Eylül saldırıları sonrasında artan savunma harcamaları sayesinde ABD, büyük üstünlüğe sahip olduğu silah gücünü kullanarak kendi stratejik konumunu güçlendirmiştir. Enerji kaynakları ve yolları üzerinde egemenliği yayılmıştır. Asya'daki ve Avrupa'daki ABD karşıtı oluşumları erteletmiş ya da işlemez hâle getirmiştir. Siyasi, askeri ve iktisadi olarak üstünlüğünü pekiştirmiştir.

11 Eylül sonrasında yeni bir dönemin başlangıcı ya da tarihsel bir dönüm noktası olacağı tezleri siyasal açıdan iki argümana dayandırılmıştır. Bunlardan ilki, uluslararası siyasete bu tarihten itibaren yaratılan küresel terör konseptinin geliştirilmesidir. İkincisi ise tarihin yeni dönemindeki gelişmelerin ABD tek taraflılığınca belirleneceğine dair düşüncelerdir. Dünyanın geleceğinin artık tek başına ABD siyasal kadrolarınca belirleneceği düşünülmektedir.

11 Eylül'de pek çok masum insanın ölmesi eylemden sonraki süreçte ABD politikalarının terörle mücadele olarak tanımlanmasına yol açmıştır. Ancak pek çok gözlemciye göre bu politikalar 1990'ların başından itibaren ABD'nin sınır belirsiz bir coğrafyada egemenlik kurma ya da egemenliğini pekiştirme konusundaki girişimlerinin bir uzantısı olarak yorumlanmıştır (Dingiloğlu, Tokdemir ve Birdal, 2003: 9). Böylece 11 Eylül 2001, bu stratejik mücadelenin araçlarına ve hedeflerine bir tanım getirmiştir.

AB, Rusya ve Çin hem siyasal hem de ekonomik olarak ABD'nin karşısında bulunmaktadır. Ancak 11 Eylül Terörizminin yarattığı psikolojik ortam nedeniyle ABD'ye Afganistan'da ve Irak'ta verilen destek ABD'nin dünya egemenliğini pekiştirmesine ve genişlemesine katkıda bulunmaktadır (Boztemur, 2003: 88). 11 Eylül Amerika'nın bugünkü yönetimine birtakım imkânlar sağlamıştır.

11 Eylül olaylarının ne şekilde planlandığı ve gerçekte nasıl geliştiği aynı ABD tarihindeki Kennedy olayı gibi belirsizliğini koruyacaktır. ABD 11 Eylül 2001 sonrasında birinci hedef olarak enerji kaynaklarının denetim altına

alınmasını ikinci olarak da silah sanayinde yeni teknolojiler geliştirerek rakip ekonomileri dünya piyasasında değersizleştirmektir. 11 Eylül olayı ise ABD'nin bu amaçlarına yardımcı olmuştur.

11 Eylül saldırıları ABD halkını olumsuz yönde etkilemiştir. New York'ta 10 bin kişinin sağlığının bozulduğu belirtilmiştir. Ayrıca 80 bin kişi işsiz kalmıştır. Toplumda sürekli bir terör saldırısı gerçekleşebileceği düşüncesi ile güvensizlik duygusu oluşturulmuştur.

11 Eylül, Amerikan ekonomisine 500 milyar dolara mal olmuştur. Havayolları şirketleri sigorta şirketleri bu durumdan olumsuz etkilenmiştir. Ancak 30 yıl sonrasında baktıklarında bile teröre karşı kazanılmış bir başarı ve yeni Amerikan yüzyılının tesis edildiğini düşünmektedirler (Ferguson, 2006: 23).

11 Eylül saldırıları sonrasında ABD terörle mücadele için harekete geçmiştir. Bush hükûmeti terörle mücadele çerçevesinde yeni ittifaklar kurmuştur. Çin, Rusya ve AB'yi kuşatmak için çeşitli ülkelerde üsler edinmiştir. Afganistan ve Irak'ta büyük katliamlara ve insan hakları ihlallerine sebep olmuştur. 11 Eylül sonrası ABD politikasının katı politikaları dünya çapında Amerikan karşıtlığının artmasına sebep olmuştur (Şalvarcı, 2006: 46).

ABD'nin Soğuk Savaş dönemindeki Sovyet tehdidi ve hür dünya söylemlerinin bugün yerini radikal İslam ve küresel terör söylemleri almıştır. Ancak bu söylem bazı Batılı ülkelerin işine gelmektedir. İç siyasal yapılanmalarında terörle mücadeleyi bir gerekçe olarak kullanmaktadırlar. İç düzenlemelerindeki sorunlara demokratik ülke özelliklerine yakışmayan anti demokratik yasal ve siyasal düzenlemeler getirmişlerdir.

11 Eylül sonrasında ABD ile AB'nin ilişkileri düzelmiştir. AB, ABD ile işbirliğine gitmiştir. İki tarafında çıkarlarına uygun şekilde politikalar güdülmektedir. AB'nin birlik üyelerinin ekonomik ve siyasal konulardaki işbirliği sağlanması için 11 Eylül ertesinde aceleci tavır yerini sakin ve soğukkanlılığa bırakmıştır. AB'de, Avrupa Özgürlük, Güvenlik ve Adalet

Sahası içinde yer alan 1999 yılında yayımlanan Tampere Deklarasyonu kapsamındaki bölgesel politikalara ağırlık verilmiştir.

11 Eylül Saldırıları batı toplumlarının müslüman toplumlara bakışını değiştirmiştir. Doğu ile Batı arasında var olan dengesizlikler, batılı devletlerin ve toplumların doğulu toplumlara ve özel olarak müslümanlara ve onların dinlerine karşı geliştirdikleri olumsuz tutumla derinleşmektedir. Batılı toplumlar içinde yer alan farklı dinlerden insanlara uygulanan baskılar, dine dönüşü hızlandırmakta ve radikal dinsel ideolojileri güçlendirmektedir. ABD ve İngiltere’de Müslüman ve koyu tenlilerin tutuklanması ve Fransa’da Müslümanların çeşitli işlere kabul edilmemesi, Hollanda ve Belçika’da ırkçılığın yükselmesi Rusya’da Putin rejiminin sertlik politikaları bunlara örnek verilebilir. 11 Eylül devletlerin güvenlik adına özgürlük ve haklardan vazgeçmesine sebep olmuştur (Üstündağ, 2006: 52).

11 Eylül olayları ertesinde 1,2 milyar müslüman ‘öteki’ olarak algılanmaya başlanmıştır. Radikal Müslümanlar ise bu ötekileşmeyi daha da hissettikçe düzene karşı eleştirileri artmakta ve eylemler içerisinde yer almaktadır.

Irak Savaşı’nda Amerika’nın baş müttefiki olan İngiltere, Londra’daki saldırılar ile terörü kendi ülkesinde görmüştür. Terör İngiltere’yi de etkilemiştir. Anti terör yasası çıkararak birey hak ve özgürlüklerini sınırlandırmıştır. Afganistan, Irak ve Lübnan saldırıları sırasında tavizsiz destek veren İngiltere başbakanı Blair, popülaritesi en düşük başbakan hâline gelmiştir (Şalvarcı, 2006: 47).

11 Eylül sonrasındaki en önemli değişikliklerden birisi de İspanya’da gerçekleşmiştir. ABD yanlısı olan hükûmet İspanya’da seçimlerden 3 gün önce 11 Mart 2004’te gerçekleşen saldırılarla birlikte değişmiştir. Benzer bir değişiklik İtalya’da da gerçekleşmiştir. Nisan seçimlerinde Amerikan yanlısı Berlusconi hükûmetini devirerek iktidara Romana Prodi gelmiştir. Prodi’nin ilk işi Irak’taki asker sayısını azaltmak olmuştur.

11 Eylül saldırıları sonrasında ABD’nin Irak ve Afganistan’da başarısızlığa uğraması bölgede oluşan otorite boşluğunu İran’ın

doldurmasına sebep olmuştur. Irak içindeki Şii güçler, İran'ın Bağdat üzerindeki nüfuzunu arttırmıştır. Ayrıca bölgede Amerikan yanlısı bilinen yönetimlere karşı olan hoşnutsuzluk, bazı kesimlerde İran sempatisine dönüşmüştür. 11 Eylül sonrası ABD politikaları diğer pek çok ülkede olduğu gibi İran'da da silahlanmayı teşvik etmiştir.

Suriye ise Irak operasyonundan sonra ABD tarafından müdahale edilecek bir bölge olarak görülmesine karşın bu varsayım gerçekleşmemiştir. Ancak ABD'nin Suriye'ye olan baskısı İran'a yakınlaşmasına sebep olmuştur.

11 Eylül saldırıları sonrasında en çok etkilenen bir ülke de hiç şüphesiz Irak olmuştur. Demokrasi ve hürriyetin getirileceğine ilişkin söylemler boş çıkmış ve Irak halkı Saddam dönemini arar olmuştur. Ülkede büyük bir iç savaş devam etmektedir. ABD, itibarından Irak yüzünden çok şeyler kaybetmiştir. BM'ler kararı olmadan Saddam ile El Kaide bağlantısı ve kitle imha silahları olduğu iddiası ile girdiği Irak, Başkan Bush'un halk desteğini düşürmüştür.

11 Eylül sonrasında ABD'nin Orta Doğu'da son yıllardaki tek başarısı olarak değerlendirilen Libya, ABD'nin Irak'a girmesinden 4 ay sonra 1988 yılındaki 270 yolcunun bulunduğu uçağın düşmesi ile sonuçlanan Lockerbie faciasındaki sorumluluğunu kabul etmiş ve kitle imha silahı programını ilga etmiştir. Bu gelişmeler üzerine Libya, ABD tarafından terörist listeden çıkarılmıştır. Libya'nın Batı ile olan ilişkileri kökten değişmiştir.

Afganistan Savaşı'nda ABD'ye en büyük lojistik desteği sağlayan Pakistan hükûmeti, ABD ile iç politika arasında sıkışmıştır. Ülkedeki Sünni-Şii gerilimi artmıştır. 11 Eylül sonrasında Çin'i kuşatma ve Orta Doğu enerji havzalarını kontrol altına alma projesi çerçevesinde ABD Hindistan ile ilişkilerini düzeltmiştir.

7 Ekim 2001'de Afganistan'a El Kaide ve Taliban'ın devrilmesi amacıyla giren ABD, o dönem için Taliban liderlerini durdurmayı başarmıştır. Geçen altı yıl süre zarfında Afganistan NATO güvenliğinde ve Karzai yönetiminde bulunmasına karşın Taliban merkezli çatışmalar da ülkede etkinliğini devam ettirmektedir.

El Kaide'nin Türkiye'ye saldırıları sonrasında AB'den Türkiye'nin üyeliğine kuvvetli destekler gelmiştir. ABD'nin Irak işgali sırasındaki Türkiye'nin tezkereye olumsuz yaklaşması sonucunda Kuzey Irak'ta 'Çuval Krizi' yaşanmıştır. Ayrıca sonraki süreçte Irak'a demokrasi yerine iç çatışmalar ve Kürt devleti kurulma planları gelmiştir.

Türkiye'nin senelerdir teröre karşı vermiş olduğu mücadelelerle Türkiye, PKK'nın terörist grup olduğunu kabul ettirme çabalarında başarılı olmuştur. Bu amaçla teröre karşı verdiğimiz mücadelenin kabul edilmesi, kabul görmesi 11 Eylül sonrasında gerçekleşmiştir. PKK, terörist gruplar listesine alınmıştır.

ABD'nin 1989 yılından beri Irak konusunda yapmak istedikleri açıktır. Irak'a silah vererek 7-8 yıl İran'la savaşmasını sağlamıştır. Bölgeden İran etkinliğinin azaltılması için çabalamıştır. Savaştan sonra ise Irak'ın Kuveyt'e saldırmasına sebep olmuştur. Bugün Kuzey Kürdistan'ın kurulma hazırlıklarına ortam hazırlamaktadır. PKK'yı ise bir yandan terör örgütü olarak nitelendirirken öte yandan da İran ve Türkiye'ye karşı kullanmaya çalışmaktadır.

ABD, Genişletilmiş Orta doğu Stratejisini devreye sokarak bu strateji ile İslam dünyası içinde umut adacıkları oluşturarak batılı devletler içerisinde bulunan radikalleşmiş ve radikalleşmekte olan Müslüman halklara umut yolu göstererek terörün ve yükselen radikal İslam'ın önünü almak istemektedir. ABD radikal İslam'ın önünü almak için Türkiye ve Malezya örneklerini ele almıştır. Bu amaçla müslüman toplumlarda artan batı karşıtlığını ve batı toplumlarında artan İslam karşıtlığını dengelemenin yolu olarak Türkiye'nin batı'ya entegrasyonunu amaçlamaktadır (Aytaç ve Uslu, 2005: 72).

Yüzde doksan dokuzu Müslüman olan Türkiye, ABD için şu açıdan önem teşkil edebilir: Orta Doğu'ya yönelik olarak laik, demokratik ve Müslüman olma özelliği ile radikal olan diğer ülkelere örnek teşkil etmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

ABD'nin, Orta Doğu ile ilgilenmesi Birinci Dünya Savaşı'nın sona erdiği yıllarda başlamıştır. 20nci yüzyıl başında bölgede petrol rezervlerinin bulunması ile bölgedeki rekabet artmıştır.

ABD'nin Körfez Bölgesi'ne yönelik politikasını ekonomik, stratejik ve siyasi nedenler belirlemektedir. Bunlar, Körfez petrolünün makul bir fiyatla ve miktarda kesintisiz olarak, gelişmiş batı ülkelerine akışını sağlamak, yabancı ve bölgesel bir gücün Körfez'de üstünlük kurmasına engel olmak ve İsrail'in güvenliğini sağlamaktır.

ABD, dünya petrollerinin dörtte birini kullanan bir ülke olması ve bu ihtiyacının artması sebebiyle; dünyadaki petrol ve doğalgaz kaynaklarının bulunduğu bölgeleri hâkimiyeti altına almasını sağlayacak politikalar uygulamaya başlamıştır.

ABD, petrol ihtiyacının yüzde 30'unu Orta Doğu'dan sağlamaktadır. Dünya rezervlerinin yüzde altmış beşinin bu bölgede bulunduğu göz önüne alındığında ve ABD'nin petrole bağımlılığı bu şekilde devam ettikçe; bölgeye olan ilgisi ve egemen olma isteği devam edecektir. Bu sebeple bölgeyi kendi kaderine bırakmayacağı değerlendirilmiştir.

ABD, egemenliğini sağlamak için bölgede bulunan unsurlara destek sağlamıştır. Gelişen durumların kendi istediği şekilde yönlenmesini istemiştir. Amerika, Müslüman Kardeşler Teşkilatı'nı kullanarak Ortadoğu'da var olan ulusal uyanış hareketlerinin İslamcı söylemle engellenmesi amacını gütmüştür. Bu amaçla, 1940'lı ve 50'li yıllarda ABD'nin; Suudi Arabistan ve ARAMCO petrol firması aracılığıyla Müslüman Kardeşler Teşkilatını desteklediği anlaşılmıştır.

1968 yılında İngiltere'nin bölgeden ayrılacağını ilan etmesi SSCB'nin Orta Doğu'ya ilgisini arttırmış ve ABD bu yönde politika yapmaya karar vermiştir. Bu tarihten itibaren Orta Doğu, ABD ve SSCB'nin egemenlik mücadelelerine sahne olmuştur.

SSCB, 1979 yılında Afganistan'a müdahale etmiştir. İran'da devrim gerçekleşmiştir. Bu iki gelişme karşısında bölgedeki güç dengesi SSCB lehine değişmiştir. Bu nedenle, Amerika politikasını değiştirmiştir. ABD yeni politikası gereğince, Orta Doğu'daki petrolün güvenliğinin sağlanması için askeri güç de dâhil gerekli her türlü güce başvurabileceği açıklamıştır.

Sovyetler Birliği'nin 1979 yılında Afganistan'da egemenlik sağlama çabasına karşılık olarak Afganistan'daki yerel radikal gruplar ABD tarafından desteklenmiş ve El Kaide terör örgütünün temeli atılmıştır. El Kaide terör örgütünün kuruluşunda ve üyelerinin eğitilmesinde ABD'nin etkisi büyük olmuştur.

1979 yılında Orta Doğu'da Arap milliyetçiliği, İran Şiiliği ve Sovyet komünizmi egemen güçler olarak bulunmuştur. ABD, bölgede etkin güç olabilmesi için Suudileri finanse ederek, Vehhabi akımını ve Pakistan'daki Deobandizmi kullanarak bölgedeki Sünniliği desteklemiştir. Desteklenen cephelerden en önemlisi El Kaide terör örgütü olmuştur. Bölgedeki kendi menfaatleri için ABD bu örgütün kuruluşunda etkili olmuştur.

El Kaide terör örgütü; Vehhabiliği, Selefiliği benimseyen ve dini ideolojisi olan bir örgüttür. Vehhabilik, bugün birçok radikal İslami örgütün çekirdeğini oluşturan hareketlerin çıkış noktası olarak görülmüştür. Vehhabiliğin güçlenen siyasal İslamcı gücü, yirminci yüzyılda kendini Müslüman Kardeşler örgütünde göstermiştir.

Müslüman Kardeşler Teşkilatı ile İslam, dini ve siyasi bir boyut kazanmış; Avrupa modeline karşılık olarak İslam modelini geliştirmiştir. Müslüman Kardeşler Teşkilatı dini siyasallaştırmış ve bu yönde bir teşkilat kurmuş olan ilk örgüttür. Kendisinden sonra gelen El Kaide gibi örgütlere de referans olmuştur.

Sovyetler Birliği'nin yıkılması sonrasında bölgeden ayrıldığı izlenimi veren ABD güçleri, bölgeyi kendi kaderine bırakmış gibi görünmesine karşın Afganistan'da hâkim olan Taliban güçleri ile görüşmesini sürdürmüştür. ABD, Orta Asya petrol ve doğalgaz yataklarının denetimi için Taliban'la görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Taliban Hareketi lideri Molla Ömer, Afganistan topraklarında El Kaide terör örgütü militanlarına güvenli kalma yerleri temin etmiş; bu örgütün amaçlarını ve hedeflerini desteklemiştir. Taliban hareketinin ise Afgan Cihadı sonrasında ABD tarafından desteklendiği belirlenmiştir.

El Kaide terör örgütü ile ABD arasındaki ilişkiyi 2000'li yıllara kadar sürdüren ve çeşitli faaliyetlerde kullanılan kişinin Ali Muhammed olduğu değerlendirilmiştir. Bu kişi, CIA tarafından El Kaide terör örgütünün düşünce sistemleri hakkında bilgi edinilmesinde ve bu örgüt tarafından gerçekleştirilen terörist faaliyetlerin takip edilmesinde ve araştırılmasında kullanılmıştır.

11 Eylül öncesinde pek çok istihbarat örgütü CIA yetkilileri ile El Kaide militanlarının ilişkilerini tespit etmiştir. Pakistan İstihbarat Servisi eski şefinin 11 Eylül eylemlerini gerçekleştiren kişilerden biri olan Atta'ya para verdiği belirtilmiştir. Temmuz 2001'de Ladin'in Amerikan hastanesinde tedavisi sırasında CIA ve Suudili yetkililerce ziyaret edildiği tespit edilmiştir. 11 Eylülle ilgili olarak gelen istihbaratların yeterince değerlendirilmemesi, zamanında yeterli tedbirlerin alınmaması ve Dünya Ticaret Merkezi kulelerinin yıkılma nedenin resmen ve kesin bir şekilde açıklanmaması gibi sebepler nedeniyle kamuoyunun konuyla ilgili yeterince aydınlatılmaması dikkatleri ABD'nin üzerine yöneltmiştir.

Nasıl ki Pearl Harbour ile Amerika, İkinci Dünya Savaşı sonrası oluşumlarda yer alabilmiş ve bunun sonucunda dünya ve bölgenin şekillenmesini kaçırmamışsa; 11 Eylül saldırılarında da Orta Doğu'ya ilişkin düşüncelerinin gerçekleştirilip ilk olarak Afganistan'a ve bunu takiben diğer bölge ülkelerine müdahale etmesinin meşrulaştırılmasını istemiştir. Bir bakıma, 11 Eylül'le ilgili olarak önceden alınan istihbaratlar değerlendirilememiştir ya da değerlendirilmek istenmemiştir.

11 Eylül 2001 saldırısı sonrasında gündeme oturtulan El Kaide terör örgütünün, bazı devletler tarafından gerektiğinde kendi politikalarına uygun kullanılmasını sağlamak amacıyla oluşturulduğu ve desteklendiğini fikri ağırlık kazanmıştır. Tüm bu bilgiler ışığında El Kaide terör örgütünün kuruluşundan günümüze kadar ABD ile ilişkili olduğu ve bu irtibatın halen de devam ettiği anlaşılmıştır.

11 Eylül saldırıları, kontrol edilemeyen bölgeleri hâkimiyet alanına alarak yeni hâkimiyet alanı oluşturmak; böylelikle yeni geliştirilen silahların da denenmesini, mevcut ekonomiyi durgunluktan kurtarmayı ve petrol kaynaklarının ele geçirilmesiyle tüm dünyayı kendi kontrolleri altına almayı hedefleyen ABD'nin "Gizli bir Operasyon"u olarak değerlendirilmektedir.

11 Eylül saldırıları, ABD'ye Orta Doğu'da istemediği oluşumlara daha rahat müdahalede bulunma şansı vermiştir. 11 Eylül saldırısı sonucunda yeni dünya düzenini kurarken ABD, daha dayatmacı, daha tek taraflı, uluslararası örgütleri çok fazla kullanmadan hareket eden bir ülke hâline gelmiştir.

ABD, on yıl önce hayal bile edilemeyecek yerlerde konuşlanma başarısını elde etmiştir. Suudi Arabistan'dan sonra Balkanlar, Özbekistan, Türkmenistan, Afganistan, Gürcistan ve Irak'ta güçleri bulunmaktadır. BM'lerdeki Amerikan etkinliği ise artmıştır. 11 Eylül sonrasındaki süreçte ABD dünya egemenliğini daha da kuvvetlendirmiştir.

11 Eylül'de pek çok masum insanın ölmesi eylemden sonraki süreçte ABD politikalarının terörle mücadele olarak tanımlanmasına alan açmıştır. Bu politikalar 1990'ların başından itibaren ABD'nin sınır belirsiz bir coğrafyada egemenlik kurma ya da egemenliğini pekiştirme konusundaki girişimlerinin bir uzantısı olarak yorumlanmıştır.

11 Eylül saldırıları Batı toplumlarının Müslüman toplumlara bakışını değiştirmiştir. Batılı toplumlar içinde yer alan farklı dinlerden insanlara uygulanan baskılar, dine dönüşü hızlandırmakta ve radikal dinsel ideolojileri güçlendirdiği görülmüştür.

Tüm dünyada güvenlik kavramları ön plana çıktığı için ABD’de, Avrupa ülkelerinde ve daha pek çok ülkede terörle mücadele kanunları çıkarılarak temel hak ve özgürlüklerin kısıtlandığı bir ortam doğmuştur.

İstanbul’daki saldırılar yoluyla Türkiye ABD’nin “Yaratılan Küresel Terör” mücadelelerine dâhil edilmek istenmiş ve ABD’nin terörizmle mücadele programlarında beraber hareket etmesi sağlanmıştır.

Sonuç olarak;

ABD’nin kendi jeopolitik, stratejik ve ekonomik çerçevede milli menfaatleri sözkonusu olduğunda dünyanın herhangi bir bölgesini kendi kaderine terk etmediği ve çeşitli oluşumları kullanarak kendi menfaatlerini burada tesis etmeye çalıştığı değerlendirilmiştir.

El Kaide terör örgütünün kuruluşundan günümüze kadar ABD ile ilişkisi olduğu ve bu sebeple kendi başına kurulmuş bir örgüt olmadığı düşünceleri ağırlık kazanmıştır.

11 Eylül 2001 saldırılarının El Kaide terör örgütü tarafından gerçekleştirildiğini kesin olarak söylemek mümkün değildir.

El Kaide terör örgütünün gerçekleştirildiği ileri sürülen 11 Eylül saldırıları neticesinde; ABD’nin 1990’larda planladığı jeopolitik ve stratejik projelerinin uygulama fırsatı bulduğu; ABD’nin dünyadaki siyasi ve askeri liderliğinin güç kazandığı; ABD merkezli bir dünya düzeninin pekiştirilmesi için ortam yaratıldığı; Orta Doğu, Orta Asya, Kafkasya petrollerinin alternatif çıkış yollarının ABD’nin denetimine girdiği; dünyadaki savunma harcamalarının arttığı ve ABD’nin bundan en olumlu etkilenen ülke olduğu değerlendirilmiştir.

11 Eylül sonrasında ABD tarafından “Küresel Terör” kavramı ortaya atılarak tüm dünyaya bu kavram benimsetilmeye çalışılmıştır. Terörün, belli güçlerin kullanabileceği “sentetik terör” hâline geldiği değerlendirilmiştir.

Günümüzde bu çapta eylemleri yapabilecek hiçbir terör örgütünün arkasında bir devlet desteği olmadan var olamayacağı ve ayakta duramayacağı değerlendirilmektedir. Askeri donanım ve en son askeri güce

ve istihbarat imkânına sahip olan bir ülkenin, terör saldırısına uğraması ve reaksiyon süresi bulunmasına rağmen hiçbir önleyici tedbir almaması, bu eylemin gerçekte El Kaide terör örgütü tarafından veya başka bir güç merkezi tarafından gerçekleştirmiş olabileceği değerlendirmelerini çağrıştırmaktadır.

El Kaide terör örgütü gevşek yapılanma sistemine sahip olduğundan dolayı bu terör örgütünün çeşitli ülkeler, yerel gruplar ve devlet dışı organizasyonlar tarafından kullanılmaya uygun olduğu değerlendirilmiştir. ABD'nin bu örgütü kendi amaçları için kullanmasına karşılık, yerel örgütlerin de kendi amaçları için kullanmış oldukları düşünülmektedir. Bu sebeple tek bir El Kaide'den bahsetmek mümkün değildir.

El Kaide terör örgütü merkezi bir organizasyon yapısına ilaveten bu merkeze bağlı çeşitli ülkelerde bulunan hücrelerden oluşmaktadır. El Kaide terör örgütü aynı zamanda pek çok yerel örgütü kapsamı itibariyle bir şemsiye örgüt olarak isimlendirilmektedir.

El Kaide terör örgütü ABD ve batılı ülkelere göre bir terör örgütü olarak belirtilmekle beraber; pek çok müslüman ülke tarafından müslüman ülkelerin hak ve menfaatlerini koruyan, onlara karşı yapılan haksızlıklara ve saldırılara karşı koruyucu bir güç olarak görülmektedir.

El Kaide terör örgütünün ideoloji olarak İslam dinini esas aldığını belirtmesi İslam dininin, tüm dünya tarafından çağdaş medeni hayatın gereklerini yerine getiremeyen, ilkel toplumların ihtiyaçlarına cevap verebilen düzeydeki bir din gibi algılanmasına sebep olmuştur. İslam dinine zarar verdiği değerlendirilmiştir.

El Kaide terör örgütünün, gelecekte ABD politikaları açısından önem arz eden diğer bölgelerde çeşitli amaçlarla kullanılabileceği ve eylemlerini sürdürebileceği dikkate alınmalı, bu Örgütün faaliyetleri tüm ülkelere yakından takip edilmelidir.

El Kaide terör örgütünün, yerel yapılanmaları kullandığı göz önüne alındığında Türkiye'deki bazı radikal grupları, tarikat veya cemaatleri de kullanabileceği değerlendirilmektedir. Bu sebeple radikal İslamcı olan bu gibi

örgütlerin faaliyetleri istihbarat ve güvenlik birimlerince takip edilmeli ve devlet güvenliğinin gerektirdiği tüm tedbirler alınmalıdır.

El Kaide terör örgütünün nasıl bir örgüt olduğu hakkında kamuoyu bilgilendirilmeli, bilinçlendirilmeli ve radikal İslamcı olan bu gibi örgütlerin kişilerin dini duygularını istismar ederek örgütlerin faaliyetlerinde yer almalarının engellenmesi için halk eğitilmelidir.

El Kaide terör örgütü ve benzeri yapıların; ideolojileri, çalışma ve eylemleri dikkate alınarak konunun ekonomik, sosyolojik, psikolojik ve kültürel boyutu düşünülerek gerekli önlemler ilgili kurumlar tarafından alınmalıdır.

KAYNAKÇA

ABUZA, Zachary. **Militant Islam in Southeast Asia Crucible of Terror**, Lynne Rienner Publishers, London, 2003.

ADOLF, Steven. "'Taliban van Baskenland' Onder Druk Door Antiterreur," **NRC Handelsblad**, 1 Kasım 2001.

AHMAD, Baidura. "Strong Growth Seen for Islmaic Banking and Takaful", **NST**, 2 Ekim 2001.

AHMAD, Reme. "Osama Family Did Projects in Malaysia", **ST**, 30 Eylül 2001.

AKSİYON, "Zerkavi Öldü, Direniş Duracak mı?", 12.06.2006, <<http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=24555>>.

ALDEMİR, Safa. " Selef ve Selefiliğin Kısa Tarihi", 16. 09. 2006, <<http://www.blogcu.com/safaaldemir>>.

ALDEN, Edward. "The Money Trail: How a Crackdown on Suspect Charities Is Failing to Stem the Flow of Funds to Al Queda", **FT**, 18 Ekim 2002.

ALEXANDER, Y. ve Swetnam, M. **Usame bin Laden's Al Queda: Profile of a Terrorist**, NetworkTransnational Publishers, Ardsley, New York, 2001.

Akşam Gazetesi, "Irak Paketinden İran Çıktı.", 12 Ocak 2007, sf 10.

AMMAR, Ali. "Irak'taki Direniş Tartışmaları ve Tekfirciliğin Ümmete Büyük İhaneti", <http://turkish.trib.ir/salahaddin_yazilar1.htm>.

ANONYMOUS, **Through Our Enemies' Eyes: Osama Bin Laden, Radikal İslam and the Future Of America**, Brassey's Inc, Washington, 2003.

ARİBOĞAN, Ülke Deniz. " Irak Planı Analizi", **Akşam Gazetesi** 12 Ocak 2007.

ATAY, Mehmet. "Avrasya Balkanları", **Avrasya Dosyası**, Afganistan ve Pakistan özel sayısı, ASAM Yayınları, Sonbahar kış 1998\1999 sf 10- 25.

AYDIN, Çetin. "Ebu Garib'deymiş", 13 Temmuz 2005, <<http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2005/07/13/671615.asp>>.

AYTAÇ, Ö. ve E. USLU, "Kaide, PKK ve AB Projesi", Radikal Gazetesi, 20 Temmuz 2005, <<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=159108&tarikh=20/07/2005>>.

BAKKER, Edwin. "Radikal İslam in the Netherlands", Terrorism Monitor, Cilt: 3, Sayı 1, 13 Ocak 2005, <<http://www.aivd.nl/contents/pages/42345/fromdawatojihad.pdf>>.

BALCI, Kerim. "Son Batıl Din 11 Eylülizm", **Aksiyon Dergisi**, Sayı: 614, İstanbul, 11 Eylül 2006.

BARNETT, R. Rubin. "Afghanistan Under the Taliban", **Current History**, February 1999, Vol. 98, No. 625.

BAŞYURT, Erhan. **Kabal: Dünya İmparatorluğu Peşindeki Seçkinler**, Kara Kutu Yayınları, İstanbul, 2005.

BBC Turkish, "Londra Kalbinden Vuruldu.", 7 Ağustos 2005, <<http://www.bbc.turkish.com>>.

BBC, "Who is Osama Bin Laden?", 18 Eylül 2001, <http://news.bbc.co.uk/1/hi/english/world/south_asia/newsid_155000/155236.stm>.

BBC Turkish, "ABD: Somali'de Hedefi Vuramadık.", 11 Ocak 2007, <http://www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2007/01/070111_somalia_us.shtml>.

BENJAMIN, D. ve SIMON, **The Age of Sacred Terror: Radical Islam's War Against America**, Random House Trade Paperback, USA, 2003.

BENNETTO, Jason. "Predicted Bomb Attacks Reveal Intelligence Gaps On Al Qaeda", Independent, 8 Temmuz 2005, <<http://news.independent.co.uk/uk/crime/article297637.ece>>.

BERGEN, Peter. **Holy War. Inside the Secret World of Osama Bin Laden**, London: Weidenfeld & Nicolson, 2001.

BLACKBURN, Robin. Terror and Empire, bölüm 3, "The US Alliance with Militant İslam", <<http://www.counterpunch.org/robin3.html>>.

BOMBARDIERI, M. ve N. SWIDEY. " American Prepares the Personel and Political: In Cambridge, a Bin Laden Breaks Family Silence", **Boston Globe**, 7 Kasım 2001.

BOZTEMUR Recep'le röportaj, **Tarihin 11 Eylül Uğrağı**, Seyir kitabevi, İstanbul, Şubat 2003.

BULAÇ, Ali. "Terör ve İslamî hareketlerin seyri", 15 Kasım 2001, <<http://arsiv.zaman.com.tr/2001/11/15/yorum/yorum.htm>>.

BURKE, Jason. " Think Again: Al Queda", Foreign Policy, Mayıs- Haziran 2004, <www.foreignpolicy.com>.

BURKE, Jason. "Al Queda Trained Hundreds from UK", The Observer, 24 Şubat 2002, <http://observer.guardian.co.uk/uk_news/story/0,6903,656208,00html>.

BURKE, Jason. **El Kaide Terörün Gölgesi**, Everest Yayınları, İstanbul, 2004.

BYMAN, D. ve J. GREEN. "The Enigma of Political Stability in the Persian Gulf Monarchies", Middle East Review of International Affairs, vol 3, no 3, Eylül 1999, <<http://meria.idc.ac.il/journal/1999/issue3/jv3n3a3.html>>.

CANNISTRARO, Vincent. **The Emerging Security Enviroment: Preemptive War and International Terrorism After Iraq**, Mediterranean Quarterly: Fall 2003.

CENSA, "Al Queda: the Link and Threat to Europe", 6 Ocak 2003, <<http://www.censa.net/publications/Gorka/TSMalQandEuroJan03.pdf>>.

CNN, "Informant Describes Founding of Bin Laden's Organization", 2001, <<http://www.cnn.com/2001/LAW/02/06/embassy.bombings.02/index.html>>

COLE, Juan R. Ve Nikki R. KEDDİE. **Shi'ism and Social Protest**, New Haven: Yale University Press, 1986.

COLL, S. ve A. GLASSER. In London, Islamist Radikals Found a Haven", Washington Post, 10 Temmuz 2005 A01, <<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2005/07/09/AR2005070901390.pf.html>>.

COLL ve Glasser. "In London, Islamic Radikals"; AL- Queda Urges More Attacks, Al Zavahiri tape, 22 Mayıs 2003, El Cezire, <http://www.aljazeeraah.info/news%20archives/2003%20news%20archives/May%202003%20News/22%20n/AIQueda%20Urges%More%20Attacks.htm>; "Al Queda' Statement: Full Text", BBC, 21 Mayıs 2003, http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/3047903.stm.

Committee on International Relations, VIDINO Lorenzo, "Islamic Extremism in Europe", 27 Aralık 2005, <http://www.internationalrelations.house.gov/archives/109/20917.PDF>.

Committee on International Relations, MONIQUET Claude, "The Radikalisatıon of Muslim Youth In Europe: The Reality and The Scale of The Threat", 27 Nisan 2005, <http://www.internationalrelations.house.gov/archives/109/mon042705.pdf>.

ÇAKIR, Ruşen. "El Kaide Hakkında Yanlış Bildiğimiz 10 şey", Vatan Gazetesi, 22. 11. 2003, <http://www2.vatanim.com.tr/root.vatan?exec=yazardetay&sid=&Newsid=17987&Categoryid=4&wid=73>.

DEMİREL, Emin. **Taliban, El Kaide, Ladin ve Paylaşılamayan Ülke Afganistan**, IQ Yayıncılık, İstanbul 2003.

DEMİREL, Emin. **Terör**, IQ Yayıncılık, İstanbul 2002.

DEMİREL, Emin. **Türkiye'de El Kaide Unsurları**, IQ Yayınları, İstanbul 2005.

Der Spiegel, 24 September 2001.

Der Spiegel Special, "9/11 Fact File", International Editon, No: 6/2006, Hamburg Almanya sy 12- 18.

DICKEY, J. ve C. LEVINE. "Making a Symbol of Terror", 1 Mart 1999, News Week, <http://www.highbeam.com/doc/1G1-53960729.html>.

DİNGİLOğLU, S. ve L. TOKDEMİR ve A. BİRDAL. **Tarihin 11 Eylül Uğrağı Türkiye'den Akademik Bakış**, Seyir Kitabevi, İstanbul, şubat 2003.

DORAN, Michael Scott. "The Saudi Paradox," **Foreign Affairs** 83, no. 1 January/February 2004.

DORAN, Michael Scott. "Somebody Else's Civil War", **Publicaffairs Report**, New York 2001.

DRAKE, C.J.M. "The Rol of Ideology in Terrorists Target Selection", **Terrorism and Political Violence**, Cilt: 10 (2), Yaz 1998.

ECER, Ahmet Vehbi. **Tarihte Vehhabi Hareketi ve Etkileri**, ASAM Yayınları, Ankara 2001.

ECER, Vehbi. **Tarihte ve Günümüzde İhvan ül- Müslimin Örgütü**, Erciyes Üniversitesi Yayınları, Kayseri, 1992.

"El Kaide Nedir", <http://elkaide_c.sitemynet.com/elkaide/id3.htm, 2006>.

ELLIOT, Michael. " Could 9/11 Have Been Prevented?", **Time**, 4 Ağustos 2002.

ENGEL, Richard. " Inside Al- Queda: A Window into the World of Militanat Islam and the Afghani Alumni", **Jane's Online**, 28 Eylül 2001.

ERDEM, Ali Kemal. "El Kaide Bombacısı Sakka ile Görüşme", **Haftalık Dergisi**, Sayı: 157, 7-13 Nisan 2006, İstanbul.

ERKMEN, Serhat. "11 Eylül 2001: Terörizmin Yeni Miladı", **Stratejik Analiz Dergisi**, Cilt: 2, Sayı: 18, Ankara, Ekim 2001.

ERKMEN, Serhat. "El Kaide, Londra ve Sonrası", **Stratejik Analiz Dergisi**, Ağustos 2005, ASAM, Ankara.

ESPOSITO, John. **The Islamic Threat: Myth or Reality**, Oxford University Press, New York, 1992.

FARAÇ, Mehmet. **İkiz Kulelerden Galata'ya El Kaide Turka**, Günizi Yayıncılık, İstanbul 2004.

FBI Başkanı Robert Mueller'in Beyanatı, Senato İstihbarat Komisyonu web sitesi, 26 Eylül 2002, <<http://intelligence.senate.gov/0209hr/020926/witness.htm>>.

Federal Bureau of Investigation, "Usame Bin Laden- Indictment", 1998, <<http://www.fbi.gov/contact/fo/nyfo/pressrels/1998/indict1.pdf>>.

FERGUSON, Niall. "The Nation That Fell To Earth", **Time**, Vol. 168, No: 12, New York, 11 Eylül 2006.

FISK, Robert. " The Reality of This Barbaric Bombing", 8 Temmuz 2005, <<http://news.independent.co.uk/world/fisk/article297623.ece>>.

FORD, Peter. "Al Queda's Veil Begins to Lift", **Christian Science Monitor**, 20 Aralık 2001.

FOUDA, Y. ve N. FIELDING. **The Masterminds of Terror: The Truth Behind the Devasting Terrorist Attack the World Ever Seen**, Arcade Pub, Mayıs 2003.

FRANTZ, D. ve D. BUTLER. "Germans Lay Out Early Qaeda Ties tı 9/11 Hikackers", **New York Times**, 24 Ağustos 2002.

From The Wilderness, "Bin Ladens Bail on Carlyle Group", 26 Kasım 2001, <http://www.fromthewilderness.com/free/ww3/10_26_01_binladens_bail.html>.

Frontline Online, 2005, <<http://www.pbs.org/wgbh//pages/frontline/shows/front/view/>>.

GAREKAR, Bhagyashree. "Osama Spends His Days Watching CNN and Surfing the Net", 24 Ağustos 2006, <<http://www.asiamedia.ucla.edu/article.asp?parentid=51547>>.

GARTH, J. ve J. MILLER. " Threats and Responses: The Money Trail", **New York Times**, 28 Kasım 2001.

GAUSE, Gregory. "The Kingdom In The Middle Saudi Arabia's Double Game", **Publicaffairs Report**, New York 2001.

GILLIAN, A. ve R. NORTON. " Allies Point The Fnger At Britain As Al-Queda's Revolving Door", The Guardian, 14 Şubat 2002 , <<http://www.guardian.co.uk/international/story/0,3604,649709,00.html>>.

GLAZOV, Jamie. "Commentary- Diagnosing Al- Queda", A Front- page magazine, 18 Ağustos 2003, <<http://www.frontpagemag.com/Articles/ReadArticle.asp?ID=9416>>.

GOLDEN, D. , J. BANDLER. ve M. WALKER. "Bin Laden Family Could Profit From A Jump In Defense Spending Due To Ties To U.S. Bank", 27 Eylül 2001, <<http://www.geocities.com/vonchloride/wsjarticle.html>>.

GRICE, Andrew. " Role in Iraq War Has Made Britain A Target for Attacks", Independent, 18 Temmuz 2005, <<http://news.independent.co.uk/uk/politics/article299886.ece>>.

GUNARATNA, Rohan. "The Post-Madrid Face of Al Qaeda", **The Washington Quarterly**, Summer 2004, 27: 3, p: 91- 100.

GUNARATNA, Rohan. **Inside Al Qaeda: Global Network of Terror**, Colombia University Press, New York, 2002.

HART, G. ve W.B. RUDMAN. " Terrorist Finaancing: Report of an Independent Task Force Sponsored by the Council on Foreign Relations, **Council on Foreign Relations**, New York, Ekim 2002.

HEDGES, Stephen. "Saudi Militant Millionaire Defended Muslims in Afghanistan", 21 Ağustos 1998 <http://pqasb.pqarchiver.com/chicago_tribune/access/33270565.html?dids=33270565:33270565&FMT=ABS&FMTS=ABS:FT&type=current&date=Aug+21%2C+1998&author=Stephen+J.+Hedges%2C+Washington+Bureau.&pub=Chicago+Tribune&edition=&startpage=6&desc=AFTER+EMBASSY+BLASTS%2C+A+QUESTION%3A+WHERE+IS+HE%3F>.

HENZEL, Christopher. "The Origins of al Queda's Ideology: Implications for US Strategy", **Parameters**, Cilt: 35, Sayı: 1, Bahar 2005.

Highbeam Enclopedia, "Osama Bin Laden", 2006, <<http://www.encyclopedia.com/doc/1E1-binLaden.html>>.

HIRSCHKORN, P. ve R. GUNARATNA. E. BLANCHE ve S. LEADER. "Blowback: The Origins of Al- Queda", **Jane's Intelligence Review** 13, no:8, 2001.

HOFFMAN, Bruce. "Terorism Trends and Prospects", Ian Lesse(der.), **Countering the New Terrorism**, 1999.

HUBARD, Mark. "Bankrolling Bin Laden", **Financial Times**, 28 Kasım 2001 sf 24.

HUNDLEY, Tom. "Mosque Denies Link as Terror Incubator," **Chicago Tribune**, Internet Edition, 25 Kasım 2001.

Hürriyet Gazetesi, "El Kaide'nin Irak'taki İki Numarası Öldürüldü.", 15.09.2006, sf 20.

Hürriyet Gazetesi, "El Kaide'nin Türkiye Komutanına 38 Yıl Hapis", 21 Ocak 2007, sf 23.

Hürriyet Gazetesi, TURGUT Serdar, "İrkçı-Terörist İşbirliği, 30 Ekim 2001.

Hürriyet Gazetesi, "El Kaide'den iki numaralı lider öldürüldüğüne yalanlama", 04 Eylül 2006, <<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=5029325& tarih=2006-09-04>>.

Hürriyet Gazetesi, "Saddam- El Kaide Bağlantısı Yok", 10 Eylül 2006, sf21

IBRAHİM Anwar, "Who Hijacked Islam?", **Time Asia**, 14 Kasım 2001.

ICT, "Al- Queda", 19.11.2006, <http://www.ict.org.il/inter_ter/orgdet.cfm?orgid=74#history>.

IISS ORG, "The Military Balance 2004/ 2005", the International Institute for Strategic Studies, <<http://www.iiss.org/publications/the-military-balance/military-balance-2004-5>>.

International Crisis Group, " Middle East and North Africa Briefing: Islamism in North Africa II, Egypt's Opportunity", Kahire/ Brüksel, 20 Nisan 2004, <<http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?id=2619&l=1>>.

James Town, ZUHUR Sherifa, "A New Phase for Jihad in Egypt?", Terrorism Monitor, Cilt 3, Sayı 10, 19 Mayıs 2005, <<http://www.jamestown.org/terrorism/news/article.php?articleid=2369698>>.

Jane's Intelligence Report, "Osama Bin Laden's Global "Al-Qaeda" Organisation--Its Strategies And Issues Cut Down To Size In Authoritative Report", 13 August 2001, <http://www.janes.com/press/pc010813_1.shtml>.

JOHNSTON, D. NATA. ve J. MILLER. "Queda's New Links Increase Threats from Far- Flung Sites", New York Times, 16 Haziran 2002, <<http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F70613FC3A580C758DDDAF0894DA404482>>.

JUN, Jan. "Iraq: Britain Seen As Important Link in Iraqi Jihadists Networks", **RFE/RL**, 30 Haziran 2005.

KARACA, Mustafa. **Evanjelizm ve Vehhabilik**, Nokta Kitap Yayıncılık, İstanbul, Kasım 2005.

KARAKOÇ, Zuhâl. "Küresel Yalanın Anatomisi, 11 Eylül'ü Hatırlamak", **Haber Ajanda Dergisi**, sayı: 6, Ankara, Eylül 2006.

KARCIOĞLU, Akif. **Müslüman Kardeşler Teşkilatı**, Dava Yayınları, İstanbul, 1969.

KATZMAN, Kenneth. "Al Qaeda: Profile and Threat Assessment", 17 Ağustos 2005, <<http://www.fas.org/sgp/crs/terror/RL33038.pdf>>.

KELLEY, Jack. "Saudi Money Aiding Terrorist Bin Laden", USA Today, 28 Ekim 1999, <<http://www.freerepublic.com/forum/a381a1aeb6768.htm>>.

KEPEL, Gilles. **Cihat İslamcılığın Yükselişi ve Gerilemesi**, Doğan Kitapçılık, İstanbul, Eylül 2001.

KEPEL, Gilles. **Muslim Extremism in Egypt: The Prophet and the Pharaoh**, Al- Saqi Boks, London, 1985.

KEPEL, Gilles. **The Revenge of God The Resurgence of İslam, Christianity and Judaism in The Modern World**, The Pennsylvania State University Press, University Park Pennsylvania, 1994.

KEPEL, Gilles. **The War For Muslim Minds**, The Belknap Press Of Harvard University Press, USA, 2004.

KICK, Russ. " September 11, 2001: No Surprise, Everthing You Know I Wrong", **The Disinformation Company**, New York, 2002.

KING, Larry. " Interview With Prince Bandar", 1 Kasım 2001, <www.cnn.com/transcripts/0110/01/kl.00.html>.

LAÇİNER, Sedat. "Uşame bin Ladin ideolojisi", 28 Ocak 2005, <http://www.turkishweekly.net/turkce/makale.php?id=53>>.

LEWIS, Bernard. **The Crisis of İslam: Holy War and Unholy Terror**, Random House Inc, New York, 2003.

LINZER, Dafna. " From New York to Kabul and Back: Star Witness at The Embassy Bombing Trial Revealed bin Laden's World", **AP**, in İHT, 1 Ekim 2001.

MACLEOD, Scott. "The Paladin Of Jihad", 6 May 1996, <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,984493-3,00.html>.

MAMDANI, Mahmood. **İyi Müslüman Kötü Müslüman Amerika, Soğuk Savaş ve Terörün Kökenleri**, 1001 Kitap, İstanbul, 2005.

MANDEGARI, Mosin. " Molla Ömer'le Söyleşi", **Stratejik Analiz Dergisi** Cilt: 2, Sayı: 19, Türkçeye çeviren: Fazıl Ahmet Burgut, Ankara, Kasım 2001.

Markinzie Institute, VERMAAT Emerson, " Bin Laden's Terror Networks in Europe", 2002, <http://www.mackenzieinstitute.com/2002/2002_Bin_Ladens_Networks.html#TheKillingOfMassoud>.

MARRS, Jim. **Sırlar Operasyonu Terör mü Politika mı**, Truva Yayınları, İstanbul, Eylül 2005.

MARSDEN, Peter. **The Taliban War and Religion in Afghanistan**, Zed Boks LTD, New York, 2002.

MAYER, Jane. "The House of Bin Laden", New Yorker, 12 Ekim 2001, <www.newyorker.com/fact/content/?011112fa_FACT3>.

Mehmet Faraç'ın kişisel web sayfası, "Bağnazlığın İdeolojisi", 30, 12, 2003, <<http://www.mehmetfarac.com>>.

MEMRI, " Latest Al- Zawahiri Video on Al- Jazeera Reform and Expelling the Invaders from the Lands of İslam will Only be Accomplished by Fighting for the Sake of Allah", 19 Haziran 2005, <<http://memri.org/bin/articles.cgi?Page=subject&Area=jihad&ID=SP92505>>.

Milliyet Gazetesi, "11 Eylül Düğünü", 9 Mayıs 2003, <<http://www.milliyet.com/2003/05/09/dunya/dun02.html>>.

MIPT, Nisan 1999, <<http://www.mipt.org/pdf/1998pogt.pdf>>.

MITCHELL, Alison. " Saudi Militant Millionaire Defended Muslims in Afghanistan", 11 Nisan 1993, <<http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F00613FF355E0C728DDDAD0894DB494D81>>.

MOMEN, Moojan. **An Introduction to Shi'i Islam**, New Haven: Yale University Press, 1985.

MUELLER, Robert. Senato İstihbarat Komisyonu web sitesindeki beyanı, 26 Eylül 2002 , <http://intelligence.senate.gov/0209hr/020926/mueller.pdf>.

MURPHY, C. ve D. OTTOWAY. "Some Light shed on Saudi Suspects", Washington Post, 25 Eylül 2001, <<http://pqasb.pqarchiver.com/washingtonpost/access/81974760.html?dids=81974760:81974760&FMT=ABS&FMTS=ABS:FT&fmac=&date=Sep+25%2C+2001&author=Caryle+Murphy+and+David+B.+Ottaway&desc=Some+Light+Shed+On+Saudi+Suspects>>.

MÜLLER, Anna C. "Legal issues arising from the armed conflict in Afghanistan", **Non-State Actors and International Law** 4: 239–276, Netherlands 2004.

NASR, Vali. "Regional Implications of Shia Revival in Iraq", **The Center for Strategic and International Studies and the Massachusetts Institute of Technology The Washington Quarterly** 27:3.

NASR, S. V. R. **Islam, the State, and the Rise of Sectarian Militancy in Pakistan: Nationalism without a Nation**, editör Christophe Jaffrelot London: Zed Books, 2001.

National Geographic Channel, "Bin Ladin'in Baş Casusu", 4 Ocak 2007, 23.15.

NBC NEWS, "Alleged Bin Laden Tape Offers Truce To Europe Nations", 15 Nisan 2004, <<http://www.msnbc.msn.com/id/4743768/>>.

NEHM, Kay. "Alman Başsavcının Basın Toplantısı", 29 Ağustos 2002.

NEUMANI, Zohar. "Your Wish is My Command", 28 Ekim 2004, <<http://www.jinsa.org/articles/articles.html/function/view/categoryid/1701/documentid/2713/history/3,2360,655,1701,2713>>.

NTVMSNBC, "Sakka'ya Müebbet Hapis İstemi", 14. 11.2006, Güncel-Polis- Adliye, < <http://www.ntvmsnbc.com/news/390788.asp>>.

O'NEILL, Sean. "The Extremist Network That Sprang From Londonistan", The Daily Telegraph, 3 Ocak 2002, <http://www.telegraph.co.uk/news/main.jhtml*xml=/news/2002/01/03/whij103.xml>.

OBSERVER , "The Horror", 10 Temmuz 2005, <<http://www.guardian.co.uk/attackonlondon/story/0,1525460,00.html>>.

Osmanlıca Sözlük, 2.11.2006. <<http://www.isimbulamadim.com/osmanli-casozluk/osmanlicasozluk.asp>>.

Osmanlıca Sözlük, <<http://www.osmanlimedeniyeti.com/makaleler/sozluk/osmanlica-sozluk-k.html>>.

ÖĞÜT, K. Ve S. İNCE. "Bütün Yönleriyle İslamcı Örgütler", **İkibine Doğru**, 11 Mart 1990, 8- 21.

Önce Vatan Dergisi, "El Kaide'nin Türkiye Komutanı Yakalandı.", 10 Aralık 2006, <<http://oncevatandergisi.blogcu.com/1491210/>>.

ÖZBEK, Osman. **11 Eylül 2001'in Düşündürdükleri**, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, Nisan 2002.

PAVLOVA, Elena. **An Ideological Response to Islamist Terrorism: Theoretical and Operational Overview**, in Rohan Gunaratna, ed., *Terrorism in the Asia Pasific: Threat and Responce*, Eastern Universities Press, Singapore, 2003.

PETERS, Rudolph. **Jihad in Classical and Modern Islam**, Markus Wiener Publishers, Princeton, 1996.

PIKE, John."Al Queda (The Base)", 12 Ekim 2005 <<http://www.fas.org/irp/world/para/ladin.htm>>.

"La Rouchein ile Stockwell'in 11 Eylül Günü Radyo'daki Söyleşisi", 11 Eylül 2001, <http://larouchein2004.net/pages/interviews/2001/lhl_stockwell_0911.htm>.

QUESNE, Nicholas. "İslam in Europe: A Changing Faith", Time Europe, 24 Aralık 2001, <<http://www.time.com/time/europe/eu/magazine/0,9868,188641,00.html>>.

RAND, "Networks, Netwar and Information- Age Terrorism", 2003, <http://www.rand.org/pubs/monograph_reports/MR989/MR989.chap3.pdf>.

RAND, "Old Madness New Methods: terrorism Evolves Toward Netwar", Kış 1998- 1999 <<http://www.rand.org/publications/randreview/issues/rwinter98.9.pdf>>.

RANDAL, Jonathan. **Usame Bir Teröristin Doğuşu**, Avesta Yayınları, İstanbul, 2006.

RASHID, Ahmed. "They're Only Sleeping: Why militant Islamicists in Central Asia Aren't Going to Go Away", **New Yorker**, 14 Ocak 2002.

RASHID, Ahmed. **Taliban: Militant Islam, Oil and Fundamentalism in Central Asia**, New Haven: Yale University Press, 2001.

RAŞİD, Ahmed. "Pakistan ve Taliban", **Stratejik Analiz Dergisi** Cilt: 2 Sayı: 18, Türkçeye çeviren: Ayşe Özkan, Birgül Demirtaş Çoşkun, Ankara, Ekim 2001.

RAŞİD, Ahmet. **Jihad: The Rise of Militant Islam in Central Asia**, New Haven, Yale University Press, 2002.

Realist, "El Kaide Davasında Gergin Anlar", 14.11.2006, <[http:// www.realist.in/haber/90638/turk_el_kaide_davasinda_gergin_anlar.htm](http://www.realist.in/haber/90638/turk_el_kaide_davasinda_gergin_anlar.htm)>.

REEVE, Simon. **Yeni Çakallar: Remzi Yusuf, Usame Bin Ladin ve Terörizmin Geleceği**, Everest Yayınları, İstanbul, Aralık 2001.

RICHARD, Alexandra. çeviri Tiphaine DICKSON, " The CIA met Bin Laden while Undergoing Treatment at an Amerikan Hospital Last July in Dubai", **Le Figora**, 11 Ekim 2001.

ROY, Oliver. **Afganistan'da Direniş ve İslam**, Yöneliş Yayınevi, İstanbul, 1990.

ROY, Oliver. **Küreselleşen İslam**, Metis Yayıncılık, İstanbul, 2003.

ROY, Oliver. **Siyasal İslam'ın İflası**, Metis Yayınları, İstanbul, 1995.

RUBIN, Barnett. **The Fragmentation of Afghanistan: State Formation and Collapse in The International System**, Yale University Press, 1995.

RUHTVEN, Malise. **A Fury For God: Islamist Attack On America**, Granta Boks, London, 2002.

SARAY, Mehmet. **Afganistan ve Türkler**, ASAM Yayınları, Ankara 2002.

SAYIN, Ümit. "Pentagon'un Güvenlik Kamerası Görüntüleri Fotomontajlı", **Haftalık Dergisi**, Sayı: 173, İstanbul, 28 Temmuz- 3 Ağustos 2006.

Sevde Sitesi, 07.10.2006, <http://www.sevde.de/islam_Ans/V/41.htm>.

SILBERBERG, Jacob. "Tufts U. Wooed BinLaden Family Members" ,Tufts Daily Via University Wire, 22 Kasım 2001 <<http://www.tuftsdaily.com/media/storage/paper856/news/2001/09/01/UndefinedSection/Dont-Judge.Bin.Laden.Tufts.Donation-1486407.shtml?norewrite200611081445&sourcedomain=www.tuftsdaily.com>>.

SMYTH, Frank. "Culture Clash-Bin Ladin, Khartoum anda The War Against the West", 1 Ekim 1998, <http://www.janes.com/regional_news/africa_middle_east/news_briefs/jir9810_01.shtml>.

SOFUOĞLU, Mehmet. " Bidatlardan Korunma Yolları", **İslami Yüksek İslam Enstitüsü Dergisi**, 1964, II, 73- 92.

STONE, Martin. **The Agony of Algeria**, Colombia University Press, New York, 1997.

SUBAŞI, Cemal. " Türkiye'de Topyekûn Savaş Başlayacak", **Tempo Dergisi**, Sayı: 44/934, 1 Kasım 2005, İstanbul.

ŞALVARCI, Yakup. "11 Eylül Sonrası En Çok Değişen 11 Ülke", **Aksiyon Dergisi**, Sayı: 614, İstanbul, 11 Eylül 2006.

TAFLIOĞLU, Serkan. "İslami direniş'ten Taliban'a", **Avrasya Dosyası**, Afganistan ve Pakistan özel sayısı, ASAM Yayınları, Sonbahar kış 1998\ 1999 sy 26- 47.

TARPLEY, Webster Griffin. **9\11 Synthetic Terror Made in USA**, Progressive Press, USA, 2006.

THOMAS, E. ve M. HOSENBALL. " Bush: We're At War", **NewsWeek**, 24 Eylül 2001.

TOSUN, Resul. Yeni Şafak, Aralık 2003, <<http://www.yenisafak.com.tr/arsiv/2003/aramak/03/rtosun.html>>.

TUSAM, 19.09.2005, <<http://www.tusam.net/makaleler.asp?id=290&sayfa=4>>.

Türk Dil Kurumu, 2 Kasım 2006, <<http://www.tdk.gov.tr/TR/SozBul.aspx?F6E10F8892433CFFAAAF6AA849816B2EF4376734BED947CDE&Kelime=ladin>>.

TÜRKMEN, İlder. "Afganistan ve Pakistan", **Hürriyet Gazetesi**, 31.10. 2006.

TYLER, Patrick. "Fearing Harm Bin Laden Kin Fled from US", New York Times, 30 Eylül 2001, <<http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F60F14F63F590C738FDDA00894D9404482>>.

UK Foreign and Commonwealth Office Home Office, Draft Report on Young Muslims and Extremism, 6 Nisan 2004, <<http://www.globalsecurity.org/security/library/report/2004/muslimext-uk.htm>>.

UNGER, Craig. **House of Bush House of Saud**, Scribner, New York, 2004.

US Treasury Office of Public Affairs, "Designation of 15 Individuals Tied to an Al Qaeda Cell in Italy", <<http://www.treas.gov/press/releases/reports/italianalqaidacellfactsheet.htm>>.

ÜLGER, İrfan Kaya. "Taliban: Afganistan'da Pax- American'ın İslamcı Militanı", **Avrasya Dosyası**, Afganistan ve Pakistan özel sayısı, ASAM Yayınları, Sonbahar kış 1998\ 1999 sf 94- 110.

ÜNLÜ, Ferhat. "El Kaide'nin Türkiye Sorumlusu Harun İlhan'ın Mektubu", **Haftalık Dergisi**, Sayı: 159, 21- 27 Nisan 2006, İstanbul.

ÜSTÜNDAĞ, Gülten. "Üçüncü Dünya Savaşında mıyız?", **Aksiyon Dergisi**, Sayı: 614, İstanbul, 11 Eylül 2006.

VATANDAŞ, A. ve M. AYDIN. **11 Eylül'ün Gerçek Senaryosu: Kod Adı Kılıçbalığı**, Karakutu Yayınları, İstanbul, 4. Basım, 2004.

WATSON, Richard. "Reporters," **BBC Newsnight**, 20 September 2001.

WAZIR, Burhan. "Essex Boys Up for Holy War, Observer, 24 Şubat 2002, <<http://www.guardian.co.uk/september11/story/0,656224,00.html>>.

WEAVER, Mary Ann. "Children of Jihad," **New Yorker**, June 12, 1995.

WEAVER, Mary Ann. Blowback, Mayıs 1996, <<http://www.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/papers/www.theatlantic.com/issues/96may/blowback.htm>>.

WHEALAN, Richard. **El Kaidecilik İslam'a Tehdit, Dünya'ya Tehdit**, Platin Yayıncılık, Ankara 2006.

WILEY, Joyce N. **The Islamic Movement of Iraqi Shi'as**, Boulder, Colo. :Lynne Rienner, 1992.

WOODWORTH, Paddy. "The War Against Terrorism: The Spanish Experience From ETA To Al-Qaeda", **International Journal of Iberian Studies** Volume 17 Number 3, Intellect Ltd Paper. English language. doi: 10.1386/ijis.17.3.169/7, 2004.

WRIGHT, Lawrence. "The Man Behind Bin Ladin: How an Egyptian Doctor Bacame a Master of Terror", **The New Yorker**, 16 Eylül 2002.

WRIGHT, Lawrence. "The Terror Web", New Yorker, 2 Ağustos 2004, <http://www.newyorker.com/fact/content/articles/040802fa_fact>.

YALÇINKAYA, A.. **Cemalettin Efgani ve Türk Siyasi Hayatı Üzerine Etkileri**, İstanbul, 1991.

Yeni Şafak Gazetesi, "Amerikan İstihbaratında Köstebek Telaşı Başladı.", 15 Eylül 2001, <<http://www.yenisafak.com/arsiv/2001/eylul/15/dunya.html>>.

Yeni Şafak Gazetesi, "Olabilir, Olamaz", KIVANÇ Taha, 20 Eylül 2001, <<http://www.yenisafak.com/arsiv/2001/eylul/20/tkivanc.html>>.

Yeni Şafak Gazetesi, KIVANÇ Taha, "Komplo Teorilerine sakın inanmayın." 27 Eylül 2001, <<http://www.yenisafak.com/arsiv/2001/eylul/27/tkivanc.html>>.

Yeni Şafak Gazetesi, Kıvanç Taha, "Uçma Tutkusu Ölüm Getirdi.", 19 Eylül 2001, <<http://www.yenisafak.com/arsiv/2001/eylul/19/tkivanc.html>>.

YILMAZ, H. ve S. ERKMEN. "Olağan Şüpheli: Usame bin Ladin", **Stratejik Analiz Dergisi**, Cilt: 2, Sayı: 18, Ankara, Ekim 2001.

YILMAZ, Mehmet. "Bombalar İstikrara Düştü." , **Aksiyon Dergisi**, Sayı: 468, İstanbul, Kasım 2003.

You Tube "Loose Change: The Truth about 11 Sept", 11 Eylül 2006, <<http://www.youtube.com/watch?v=Xtlb5qnvzwmw>>.